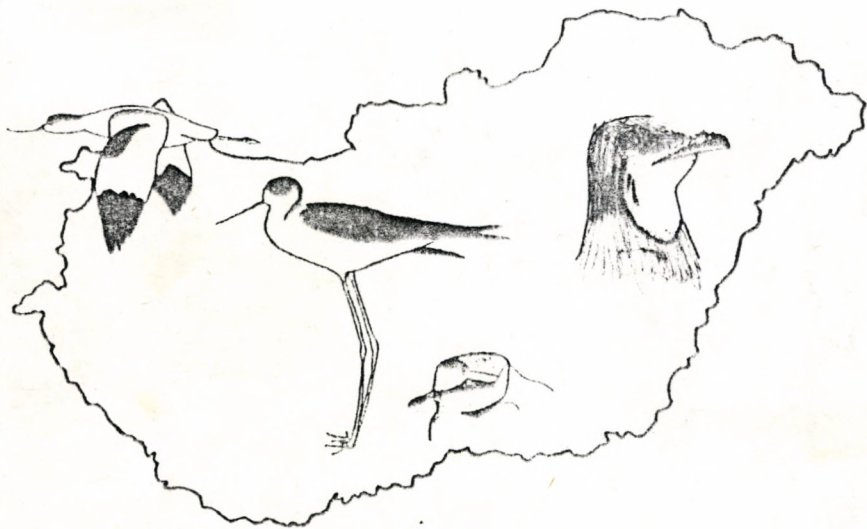

PARTIMADÁR

1992/1

A PARTIMADÁR MUNKACSOPORT
LAPJA

Bemutakozás

Bár a csoport megalakulása csendben történt - mely kívánnivalót is hagyhat maga után - szeretne széles körben kiterjeszkedni az aktív terepi Munkatársak felé. Vannak akik már megismerkedtek, de bizonyára vannak olyanok is, akik még csak hallanak először erről az új csoportról. Ismerkedjenek meg céljainkkal.

Magyarország jelentősebb vizes élőhelyeit jó limikola fajismerettel rendelkező madarászok vizsgálják. Erre a helyzetre alapozva szeretnénk egy koncentráltabb partimadár kutatást végezni, aminek alapfeltétele lenne ez a lap.

Igazi madarász kiadványnak szántuk, ami csak a limikolákkal foglalkozik, hiszen vonulási, gyűrűzési alapismereteink is hiányosak róluk. E lappal talán sikerül megvalósítani egy naprakészebb információcserét, amit az Aquilával, vagy a Madártani Tájékoztatóval nem sikerült elérni. Felmerült egy évenkénti ponttérképes állományfelmérés beindítása, mely a központi szervezésben részben meg is indul 1992-ben az Európai Jelentőségű Madaré-lőhelyeken. Csoportunk szeretné további területekre és fajokra is kiterjeszteni ezt a felmérést, igazodva a programhoz, melynek vezetője Waliczky Zoltán. Az egyeztetések és a végleges állásfoglalás után értesülhetnek a Tagtársak erről a munkáról.

Szeretnénk továbbá azt elérni, hogy megfelelő adatbázissal rendelkezzen a csoport és nem utolsósorban a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület. Egyéni kutatásokhoz elengedhetetlenek az adatok, melyeket szintén napra készen "kellene" kezelni. Ennek a technikai feltételei megvannak (tehát anyagi ráfordítást nem igényel !!), de mint minden, ez is egyeztetésre szorul. Természetesen országos adatbázist manuálisan kezelni ma már nem lehet, így ez bonyolult, időigényes és szinte lehetetlen lenne, hátráltatva az egyéni munkákat, kutatásokat.

Mint arról a továbbiakban Schmidt Egon tájékoztatójából olvashatunk, lehetőség nyílik a nemzetközi kutatási programok megismerésére is. Ezen túlmenően be is kapcsolódhatunk a hazánkban is folyó limicola-számlálási programba. Ehhez szükség van azon Tagtársaink jelentkezésére, akik a cikkben említett kritériumokat vállalni tudják és minden hétvégén számlálásokat tudnának végezni területükön. Jelentkezni Schmidt Egonnál lehet a Központi Iroda címén.

Hasznos tanácsokkal és információkkal szeretnénk segítséget nyújtani az egyre népszerűsödő partimadár-gyűrűzéshez. Folyamatban van egy újabb és pontosabb határozókönyv megjelenése, mely fontos segédanyag lesz a határozáshoz. Szeretnénk bemutatni a leginkább bevált limikola-fogó konstrukciókat is, melyek a legjobban biztosítják a madarak épségét a befogás során.

Foglalkoznánk élőhelyek, főleg ökológiai bemutatásával, így összegyűjthetnénk minden kisebb, kevésbé ismert területet is. A későbbiekben, a jelentések olvasásánál nem "lőgnának a levegőben" a terület nevek (pl. Makraszék, Szappan-azék, Jusztus stb.). Természetesen nem maradhatnak ki az etológiai vizsgálatok sem, tehát végül a limikolák kutatásán belül mindennel foglalkozna a lap.

A céljaink megvalósításához nélkülözhetlen az erkölcsi és az anyagi támogatás, melyek közül az előbbit sok helyről meg is kaptuk. Támadások és kritikák is érték a csoportot, de ezeket felhasználva is hasznos ismeretekhez jutottunk. Mindezeket túl kiadjuk az első számot, amit már értékelni lehet és továbbfejlesztteni olyanná, amire partimadarakkal foglalkozó madarászoknak szükségük van.

Kérjük a további támogatást és szeretnénk megköszönni az eddigi segítséget és elismeréseket is.

A nemzetközi limikola számlálásról dióhéjban

Immár 13 éve folvik Európa számos országában az a nemzetközi partimadár számlálás, amelyhez nem sokkal megindulása után az akkori szocialista országok közül hazánk elsőként csatlakozott. A hazai megfigyelők pillanatnyilag három tájegységen végeznek számlálásokat. A Hortobágy több pontján dolgozik egy munkacsoport Dr. Kovács Gábor irányításával, a Csaj-tavon (Csanytelek) Dr. Bod Péter számlál, végül Szeged-Fehértón ugyancsak egy munkacsoport működik, korábban Dr. Marián Miklós. Jelenleg Puska Lajos vezetésével. A számlálások március és november között folynak a hétvégeken, a munka tehát meglehetősen sok időráfordítással jár, ami nem kis áldozatot követel a résztvevőktől. Minden megbecsülés azoké a megfigyelőké, akik vállalták, hogy a téli hónapok kivételével minden hétvégén legalább egy napot (délelőttöt) kijelölt vagy vállalt területükön töltenek, hogy az ott időző partimadarak számlálását elvégezzék. Remélhetőleg a közeljövőben újabb megfigyelők kapcsolódnak a munkába, amivel a sok hazai vizes élőhely és megszállóhely közül újabbak kerülnek rendszeres ellenőrzés alá. Magyarország területi adottságai rendkívül kedvezőek, vízi biotópjaink óriási forgalmat bonyolítanak le vonulás idején. Kár lenne ha ezek az adatok kimaradnának a nemzetközi összesítések-ből. A Hortobágy és a többi nagy múltú megszállóhely Európa szer- te ismert, és amikor az egyik német szervező Afrikából jövet fel- kereste a nagy magyar pusztát, elragadtatva kiáltott fel: - Itt több a pajzsocankó, mint a nagy teleshelyen, Szenegálban!

A számlálás célja tudományos és természetvédelmi. Akár a vi- vad esetében, a szervezők így próbálják felmérni az egyes fajok európai állományait. Ez a munka a költőhelyek sok esetben igen nagy kiterjedése, és ezzel az állományok szétszórtsága miatt a fészkelési időszakban aligha lenne elvégezhető. Fontos feladat az eddig még nem ismert, jelentős költőhelyek és vonulási megszálló- helyek feltérképezése, ami alapján adott esetben védetté nyilvá- nítási javaslatot lehet tenni. Az utóbbiakon végzett számlálások segítségével következtetünk az egyes fajok teljes állományára. Vannak speciális, egyes fajokat érintő programok, például a paj- zsocankó állományok vonulásának tisztázása. Ennek érdekében több éven át gyűrűzéssel egybekötött, festéssel történő jelöléseket végeztek német kutatók az egyik legjelentősebb teleshelyen Sze- negálban, ezt követően a Pó-síkságon is. Annak idején minden le- hetséges fórumon felhívtuk a hazai megfigyelők, vadászok, termé- szetjárók figyelmét a festett hasu pajzsocankókra, de egyetlen bejelentés sem érkezett megfigyelt madarakról. Ezek a negatív eredmények igazolták a kutatók megállapításait, miszerint a Sze- negálban teleshelyen élő pajzsocankók más útvonalon, Európa nyugati felén át vonulnak a fészkelőhelyek felé. Ezenkívül, különösen Németor- szágból egyéb fajokkal (pl. szürke cankó, erdei cankó, réti can- kó, bíbic) kapcsolatban is szerveztek különböző programokat.

A szervezet központja (Biologische Station Coermühle 181 4400 Münster, Deutschland) rendszeresen küldött köriratok segítségével folyamatosan tájékoztatja a megfigyelőket a programok állásáról, ugyanígy küldik azokat a kérdőíveket is, amelyeken az adott szám- lálási ciklusban gyűjtött adatokat kell beküldeni. A hazai megfi- gyelők ezeket a kitöltött lapokat a Központi Iroda címére küldik, innét egységesen továbbítjuk őket a müncheni központba. A gyűj- tött adatok természetesen bármely hazai kutatónak is rendelkezé- sére állnak.

Lábjegyzet: Magam csak a hazai számlálás kezdeti megszervezését végeztem, amikor egy német folyóiratból tudomást szereztem erről a munkáról. Így az eddig elért eredményekért minden elismerés csak a számlálókra illeti.

Schmidt Egon. *MATE*. 1121 Budapest. Költő u. 21.

Ugartyúk (*Burhinus oedicnemus*) jelentős gyülekezése Nagyiván mellett

1976 óta lakom a Hortobágy délnyugati részén, Nagyivánban. Pusztaszéli házunk udvaráról, sőt tornácáról igen jól látható a szikes puszta, hiszen alig 100 m-re kezdődik a kopár Agyagos nevű terület, mögötte pedig a Kunmadarasi-pusztta található. Az eltelt 15 év során feltűnően rendszeressé vált itt (a falu közelsége ellenére is) az ugartyúk mozgása. Kezdetben csupán 3-4 pd. táplálkozóhelyként, majd őszi gyülekezőhelyként ismertem, de 1985-től már fészkelés is előfordult. Ugyanez időben vált az Agyagos tradicionális dürgőhelyükké. (Kovács, 1986; 1989; 1990.) Napjainkban elmondható, hogy április elejétől október végéig ezen a kis pusztarészen állandóan jelen van az ugartyúk. Legfeltűnőbb az őszi gyülekezés. 1977-ben 11 pd., 1988-ban 19 pd. szept-okt-i összeverődését tartottuk ezidáig a legjelentősebbeknek. Mivel a Hortobágy hatalmas szikesei rengeteg nyugodt pihenőhelyet kínálnak számára, nem is számítottunk ennél több ugartyúknak kis területen való összegyűlésére.

Ezért volt olyan meglepő az 1991. szeptember végi nagy csoportosulásuk az Agyagoson. Létszámuk gyarapodásának üteme a következő volt:

Szept.23.	12 pd.
28.	20 pd.
29.	28 pd.
30.	33 pd.

Ezekben a napokban erős volt a lehűlés, reggelente fagypont körüli hőmérséklettel, majd napközben megálénkülő, megerősödő széllel. Október elejétől felmelegedés kezdődött, ekkor a létszám gyorsan csökkent és a hónap közepére már csak 9 pd. maradt a gyülekezőhelyen. Erdemes megemlíteni, hogy napközben a gyér szerbtövisselel benőtt, régi, száraz keréknyomokban lapultak. A birkák, sőt a pásztor is néha 5-6 méterre haladt el a lekushadó ugartyúkok mellett.

A csapatokban mindig voltak fiatal egyedek. A 33 pd-os sereget feltételezésem szerint a Nagyiván és Tiszaörs körzetében fészkelő 9 pár és szaporulata képezte.

Végezetül még egy fontos megjegyzés: a Hortobágyon 1963-ban költött először. (Szabó, 1981.) Allománya 1991-ben 20 pár volt.

Irodalom - References

- Kovács, G. (1986): Megfigyelések az ugartyúk viselkedéséről és táplálkozásáról a HNP délnyugati részén. *Mad.Táj*. 1986/2-3. 53-55.
- Kovács, G. (1989): Ugartyúk kétszeri sikeres költése 1987-ben. *Mad.Táj*. 1989/1-2. 51-52.
- Kovács, G. (1990): Megfigyelések az ugartyúkok fióka neveléséről és a fiókák viselkedéséről. *Mad.Táj*. 1990/1-2. 50.

Szabó, L.V. (1981): Ugartyúk (*Burhinus oedicnemus*) a Hortobágyon.
Hajdúsági Múz. Évk. 4. 5-30. Hajdúböszörmény.

Summary

Considerable gathering of Stone Curlew (*Burhinus oedicnemus*)
near Hortobágy

The author has collected data on Stone Curlew population of the southwestern part of Hortobágy. During the research period part of a natron steppe area became a feeding, later a displaying and breeding area. In 1991 an unusual number of individuals (33) gathered here of this rare and strictly protected bird. The first Hortobágy breeding of this species in 1963 was followed by a slow expansion in range. The number of the breeding pairs is estimated 20 at the present.

Dr. Kovács Gábor. 5363 Nagyvíván, Bem apó u. 1.

A havasi lile (*Eudromias morinellus*) 1991-es hortobágyi vonulásának elemzése

1974 óta folyamatosan vizsgálom a Hortobágyon ennek az érdekes fajnak a vonulását, viselkedését. A tizenhét korábbi év adatait részletesen megírtam és közreadtam néhány cikkben és tanulmányban. (Kovács, 1986; 1991; Kovács-Konyhás, 1986; Konyhás-Kovács, 1990.) Jelen cikkben az 1991-es év néhány szokatlan jelenségét és a vonulás lefolyását ismertetem.

Az idei év erősen csapadékos volt, leginkább a július, amikor kb. 180 mm eső zúdult a Hortobágyra. Ennek következtében a pusztai növényzet, még a rendezetesen legeltetett helyeken is szokatlanul dúsán és magasra nőtt. A korábbi évek tapasztalatai szerint az ilyen körülmények nem kedveznek a havasi lile tömeges vonulásának. Igazán jó, kopárra lerágott, taposott trágyalepényekkel sűrűn borított és jószágnyomos területreáz a három legfontosabb hortobágyi vonulólhely közül csak a Szelencésein jött létre.

Egészen új jelenség volt idén a Nyári járás és a Nyírölapos körzetében, a szürke marha-járáson és a bivalylegelőn való megjelenésük és a korábbi szórványos előfordulással ellentétes, huzamos itt-tartózkodásuk. Szeptember végén még 27 pd-os mennyiséget is számláltak itt a balmazújvárosi megfigyelők. (Szondi László és Tar János szíves közlése.)

Az idén túlságosan is elfüvesedett Kunmadarasi-pusztán sehol sem volt jelentős a gyülekezés. Annak ellenére sem, hogy a rendkívül korai, aug. 14-i (rekord!) első felbukkanás itt történt. Kunmadarasi adataim szinte mindegyike magányosan bolyongó példányra vonatkozik. Az élőhely-típus változására meglehetősen érdekes példa volt Angyalháza puszta. Itt egy rövidfüvű juhlegelőt szeptember közepén sűrűn megszórtak szemetes juhtrágyával. Ezt a furcsa külleművé vált gypet szept. 28-tól megszállták a Szelencésről ide pártoló havasi lilék. A trágyakoloncok között pihenőre elült csapatot még távcsővel sem volt könnyű észrevenni!

Október 6-án Konyhás István és Konyhás Sándor megszervezték egy havasi lile-szinkront, melynek során egy nap alatt a faj minden korábbi, hortobágyi előfordulási helyét felkerestük. Sikeres megfigyelések csak Angyalháza, Nyári-járás és a Kunmadarasi-pusztá területén voltak.

Befejezésül közlöm az 1991-es havasi lile adatsort, utalva az

okt. 6-i szinkron eredményére is.

Aug. 14.	Kunmadarasi-psz.	1 pd.	
20.	Szelencés	2 pd.	
29.	"-	23 pd.	
Szept. 2.	"-	27 pd.	
7.	"-	38 pd.	
8.	Kunmadarasi-psz.	1 pd.	
12.	Szelencés	43 pd.	
16.	Kunmadarasi-psz.	1 pd.	
19.	Szelencés	40 pd.	
22.	Kunmadarasi-psz.	1 pd.	
28.	Angyalháza	60 pd.	
Okt. 5.	"-	26 pd.	
6.	"-	60 pd.	(Konyhás S. adata)
6.	Nyári-járás	12 pd.	(Konyhás I., Tar J. adata)
6.	Kunmadarasi-psz.	3 pd.	
10.	Angyalháza	8 pd.	(Konyhás S. adata)

Összegzésként tehát megállapíthatjuk, hogy idén a legnagyobb csapat 60 pd-os volt (1986-ban 122, 1990-ben 85 pd-os). A három helyen megjelenők össz-létszáma kb. 75-80-ra tehető. (A száraz 1986-ban 167, a még szárazabb 1990-ben 150 pd-t észleltünk.)

Köszönetet mondok Konyhás Sándor, Konyhás István, Szondi László, Tar János megfigyelő kollégáknak az adatok közléséért és a megfigyelésekre vonatkozó részletes információkért.

Irodalom - References

- Konyhás, S.-Kovács, G. (1990): Szokatlan átvonuló és átnyaraló fajok a Hortobágyon. 1990. ápr.-jún. Mad.Táj. 1990/3-4. 38-40
- Kovács, G. (1986): A havasi lile hortobágyi vonulásának vizsgálata 1974-85 között. MME II. Tud. ülése. 269-274. Szeged.
- Kovács, G. (1991): A havasi lile (*Eudromias morinellus*) hortobágyi vonulásának vizsgálata, 1974-1990. Aquila, 98. Megjelenés alatt.
- Kovács, G.-Konyhás, S. (1986): A havasi lile 1986-os vonulása. Mad.Táj. 1986/4. 33-34.

Summary

Analysis of the Hortobágy migration of Dotterel (*Eudromias morinellus*) in 1991

The author has collected and analysed data on the Hortobágy migration of Dotterel since 1974. Records and observations of this species were published in details in other papers between 1974-1990. The unusually wet summer of 1991 induced some changes in the habitat selection of Dotterel at Hortobágy and in the number of birds. The maximum number of observed birds were 60 in one flock (in the dry years as in 1986 and 1990 this number reached to 122 and 85 resp.) In the there migration areas of Hortobágy an amount 75-80 birds stayed altogether. (In 1986 167 and in 1990 150 birds occurred.)

Dr. Kovács Gábor. 5363 Nagyvíván. Bem apó u. 1.

Aranylile (*Pluvialis apricarius*) adatok 1991-ben

Az adatok három fontos élőhelyről származnak: Nagykékes-pusztá, Szakmári-halastavak, Akasztó-pusztá, ill. az itt nemrég létesült maszek halastavak. A megfigyeléseket Enisz Péter, Kovács Sándor és Oroszi Zoltán tagtársaimmal együtt végeztük.

Az aranylile Magyarországon elég gyakori tavaszi és őszi átvonuló, inkább kisebb csapatokban (100 alatt). A saját 8-10 éves tapasztalatom az aranyliléről a következő. A fent említett területeken inkább ősszel fordultak elő, akkor is főként a lecsapolt halastavak medrében. Tavasszal 3-4 esetben láttam 10 alatti példányszámban. Az idei (1991) évben pedig éppen fordítva történt, tavasszal mutatkozott nagyobb számban.

Következzenek az adatok:

- 1991.03.14. Nagykékes-pusztá, vetett fűvön 120 pd; kb. egy hétig tartózkodtak a területen.
1991.03.16. Szakmári-halastavak, az 5-ös számú leeresztett tavon tartózkodott 600 pd.(!)
1991.03.17. Akasztó-pusztá, ösgeyepén 22 pd.
1991.03.31. Szakmári-halastavak, 5-ös leeresztett tavon 250 pd.
1991.04.07. Szakmári-halastavak, 5-ös leeresztett tavon 40 pd.
1991.04.14. Szakmári-halastavak, 5-ös leeresztett tavon 120 pd.

Egy hét múlva, és a későbbiekben sem találoztunk már aranylilékkel, igaz, hogy ekkorra a halastó 80 %-ban már fel volt töltve. A fent említett madarak 80-90 %-a nászruhás volt.

Csupán egy őszi adatunk van: 1991.10.6-án az Akasztói maszek halastónál 1 pd. a leeresztett tavon ujjaslilék (*Pluvialis squatarola*) között. Valószínű, hogy az ősszel több helyen is előfordultak, csak különböző okok miatt nem tudtuk a területeket sürűben felkeresni. Az aranylile áttelelését, vagy téli előfordulását eddig még nem sikerült megfigyelniük.

Irodalom - References

- Haraszthy, L. (szerk.) (1988): Magyarország madárvendégei p.75-76.
Molnár, L. (1984): Magyarország partimadarai

Summary

Records of Golden Plover (*Pluvialis apricaria*) in 1991

During the last 8-10 years the Golden Plover occurred mostly in autumn in significant number at Szakmár and its surrounding fishpond systems. During the spring migration their number scarcely reached 10 individuals. In the spring of 1991 these birds occurred in unusually high number at the fishponds of Szakmár (600 were on a single drained pond.). The percentage of birds in summer plumage were 80-90 %.

Berdó József, 6326 Harta, Rákóczi F. u. 32.

A havasi partfutó (*Calidris alpina*) szokatlan előfordulása

1992. január 7-én a téli időszakra leeresztett tatai Öreg-tó felengedett iszapos részeit, zátonyait és a jég szélén levő madarakat ellenőriztem, amikor 1 pd. erdei cankó (*Tringa ochropus*) és

kb. 30 pd. dankasirály (*Larus ridibundus*) között egy öreg téli ruhás havasi partfutót vettem észre. A madár, mely a víz szélén táplálkozott, egészségesnek tűnt. Kb. 5 perc múlva Észak felé elrepült.

Summary

An unusual occurrence of Dunlin (*Calidris alpina*)

An unusual winter occurrence of Dunlin was observed at the Öreg-tó of Tata on 7th January in 1992.

Szimuly György, 2890 Tata, Ady E. u. 65.

1991-es limikola vizsgálat az Északkelet-Hortobágyon (1991.01.01-11.23.)

A limikolák számára kedvező feltételek alakultak ki az idén az utóbbi csapadékban szegény évekhez képest. Koratavasszal csapoltak a Virágoskúti-h.tavon (2-es) és megfelelő vízmennyiség fogadta a vonuló és fészkelő partimadarakat a Magdolnában, Nagysziken és Daru-Karinkón. Mesterségesen juttattunk vizet a horti libanevelőbe, ahol rendkívüli partfutó vonulást észleltünk áprilisban és májusban. Elepen és a Kónyai-h.tavon feltöltés alatt álló gazosodó tavak biztosították a késő tavaszi átvonulást. Nyáron csatornaeltömődésből származó kiterjedt elöntés vonzotta az átnyaraló madarakat és a környéken fészkelő goda, piros lábú cankó és gulipán családokat a Nagyszikre. Július végén már megengedték Elepen a 3-as medencét. Először ennek kiöntései, majd az iszapos tó nyújtott egyetlen alkalmas élőhelyet a Hortobágyon a vonulásra induló limikoláknak, egészen szeptember elejéig, ekkor megkezdték a csapolást Virágoskúton (4-es) is, ahol ismét sok északi vendéget figyeltünk meg. Szeptember közepe táján Elepen ismét csapoltak egy medencét (8-as) és október-novemberben több tőegység is lehalászás alatt állt Elepen és Virágoskúton. Az átnyaralási időszakot és a már augusztusban meginduló limikola vonulást végigkísérte egy rendkívül kedvező táplálkozási lehetőség az EK-Hortobágyon. Összel ezt teljesen az egymást követő friss csapolások biztosították. Az összesítő jellemzésben szerepelnek még BEKE CSABA, SZILAGYI ATTILA, SZONDI LASZLO és TAR JANOS megfigyelései.

Csigaforgató (*Haematopus ostralegus*): 09.14-én Tar János egy őszi tollazatú példányt látott az Elepi-h.tavon (3-as).

Bíbic (*Vanellus vanellus*): 03.01-én mutatkoztak az elsők (26 pd.) Legnagyobb átvonulás 03.15-16-án, ekkor az EK-Hortobágyon 3700 pd-t számoltunk. Nagyobb csapatok Elepen (1200); Virágoskúton (860); és a Nyírólapon (1000) mutatkoztak. 03.23-án 1100 pd. tartózkodott a Virágoskúti-h.tavon. A kb. 200 ha-os Nagysziken 54 pár fészkelte. A nagysziki elöntésen június közepétől július végéig 120-280 időzött, köztük sok fiatalal. Július végétől szeptember elejéig az elepi csapoláson 500-750 pd. tartózkodott. Szeptemberi maximumok: Elepen 850; Virágoskúton 2000; gyakran kijártak a pusztákra is. Októberi max.: Elepen 800; Virágoskúton 1300. November 23-án Elepen még 1800 pd-t; Virágoskúton 2700 pd-t számoltunk.

Ujjaslile (*Pluvialis squatarola*): 05.21-23-án a Nagysziken 3 pd. mutatkozott. 05.25-én 1 pd-t Elepen, 06.16-án 1 pd-t a környéki libanevelőn láttunk. A nyári elepi csapoláson

07.26-08.25. között mindig feltűnt egy-egy nászruhás. Az őszi vonulás alakulása Elepen: szeptember közepéig 1-2 pd-t, a vége felé (8-ason) már 12-15 pd. Októberi max. 34 pd. és még 11.16-án 34 pd. időzött. Virágoskúton: már szeptember elején 13-25 pd. (2-3 nászruhás), a végére 30-35 pd. 09.28-án pedig 65 pd. (ekkor Elepen 12 pd.). Októberi max. 55 pd. November 16-án már csak 3 pd-t figyeltünk meg. Az idei legnagyobb csapatot (112 pd.) 10.26-án számoltuk a Hortobágy-Halastó Nagykondás taván.

Aranylile (*Pluvialis apricaria*): 03.10-26. között 6 alkalommal figyeltük meg (max. 30 pd. a Nagysziken). Március végétől április elejéig időzött egy nagyobb (150 pd.) szinesedő csapat a Daru-Karinkó pusztán. 04.09-én egy átvedlő a virágoskúti csapoláson pihent. Szeptemberben csak kétszer került elő 1-1 pd. November 16-án 10 pd. tartózkodott az Elep/7-es lecsapolt medencében. 20-án Virágoskút/1-es tavon 55 pd. pihent.

Parti lile (*Charadrius hiaticula*): Kettős tavaszi vonulását ismerjük. Már korán, 03.15-én megjelent és 04.02-ig észleltük 1-2 pd-os átvonulását a Nagysziken és a szárazon hagyott halastavakon. Elepen 03.30-án 10 pd-t láttunk. Most 05.11-30. között zajlott le a második 2-6 pd-os átvonulása ugyanazon az élőhelyeken. Elepen a nyári csapolásra 08.05-én megérkezett és 17-ig 3-6 öreg madár időzött. Később folyamatosan jöttek, már fiatal madarak is. Szeptember elejéig 16-32 pd. tartózkodott itt. Szeptember végétől október 23-ig 3-9 időzött még. Virágoskúton szeptember közepéig 3-14 mutatkozott, csak 18-ától nőtt meg a számuk, egészen 28-ig (42-53 pd.). Október 18-án még 3 pd-t láttunk. Idei őszi vonulása is egy augusztus harmadik - és szeptember harmadik heti kettős maximummal jellemezhető.

Kis lile (*Charadrius dubius*): A 03.09-től április végéig tartó tavaszi mozgalmában minden szikes tavi jellegű élőhelyen és csapolt halastómederben előfordult 2-11-es mennyiségben. Csak a Nagyszik szikes tavainál költött 2-3 pár. Egyik a fészket a földön heverő régi, világos vászondarab kilyukadt részébe építette. Július közepén a nagysziki árasztáson és a szikes tavon 31 pd-t (sok fiatal) figyeltünk meg. Elepen augusztus közepén a számuk elérte a 45-55 pd-t. Szeptember elejétől október 06-ig csak 1-3 pd. tartózkodott a lecsapolt halastavakon. Tipikus július végi, augusztusi átvonuló.

Széki lile (*Charadrius alexandrius*): 03.14-én érkezett egy tojó a Nagyszikre. Egy pár már április elején fészket rakott, másíknak csak fészkelési kísérlete volt. Június közepén már eltűntek a széki lilék a Nagyszikről. Biztosítani kell nekik a vakszikfoltokat mesterségesen is.

Havasi lile (*Charadrius morinellus*): A minden évben használt szelencési és kunmadarasi vonulólhelyükön kívül, az idén a Nyírólapos-Nyári járás területén is kialakult állomásuk (max. 25 ad. pd.). Október 14-ig kitarított 12 öreg pd. Sajnos 2 havasi lile vezetéknek repülve elpusztult.

Kis póling (*Numenius phaeopus*): 03.15-05.04. közötti tavaszi vonulásán 24 adata gyűlt össze, szinte minden területen láttuk magányosan, vagy 2-4-es csapatait. Max. 15 pd. a Virágoskú-

ton. Június közepétől egészen júniuson át találkoztunk átnyaralókkal; a Nagysziken 1-5 pd., de a H.Halastón is 60 pd. Elepi nyári csapoláson is mutatkoztak magányosan és 25-én 30 pd-os csapatban. Szeptember-októberben más évekhez hasonlóan nem figyeltük meg.

Vékonycsőrű póling (*Numenius tenuirostris*): Szondi László szeptember elején többször is megfigyelt 1-1 pd-t az Elepi/3-as tavon. Október 31-én Sándor István német megfigyelőkkel a Virágoskúti-h.tó/1-es lecsapolt medencéjében látott 3 pd-t. Másnap Dr.Kovács Gábor és Világosi János még észlelt 2 pd-t (szóbeli közlések).

Nagy póling (*Numenius arquata*): Januárban Elepen (6 pd.) és Virágoskúton (2 pd.) is előkerült. 03.09-től május elejéig tartó tavaszi vonulása mindig kis csapatokban történik (max. 35 pd.). Június végétől gyülekeznek az átnyaralók, köztük sok *orientalis* alfajjal. Nagysziki elöntésen max. 300-as csapat. Elepen az augusztus eleji 80-ról 360-ig ment fel a számuk a hónap végéig. Szeptember végén 230-330 pd. tartózkodott itt. Október-novemberben pedig 100 körül alakult a számuk. Virágoskúton: szeptemberben max. 250 pd., október-novemberben szintén 100 pd. körül időztek.

Goda (*Limosa limosa*): 03.16-án észleltük az elsőket. 30-31-én a pusztai vizeken 1120 pd-t számoltunk. 04.06-07-én a Hortobágy-Halastón, Virágoskúton és az északkeleti pusztákon összesen 6485 pd-t figyeltünk meg. A Virágoskúti-h.tó/2-es taván 04.12-én 2400 pd-al érte el a vonulási maximumát. 20-án még 450 tartózkodott itt. A Daru-Karinkó kb. 100 ha-os részén laza telepszerűen 35-40 pár költött. A nagysziki elöntésen június-júliusban még csak a környéken fészkelő családok (45-70 pd.) időztek. Elepen 08.04-20-ig 1500-1800 pd-t láttunk, később fokozatosan csökkent a számuk; 30-án 110 pd-ra. Szeptemberben 450-650 mutatkozott egyszerre Virágoskúton. Október elejétől 24-ig Elepen és Virágoskúton egyaránt megfigyeltünk 1-3 pd-t.

Kis goda (*Limosa lapponica*): Virágoskúton először 09.07-én figyeltünk meg 9 pd-t. 12-14-én 16 pd-os csapattal érte el a maximumot. Gyakran laza közösségben táplálkoztak pólingokkal, füstös cankókkal és ritkábban godákkal együtt. Szeptember vége felé még 9-10 pd. itt tartózkodott, 10.05-én még 2-t, 10.18-ig pedig 1-1 pd-t láttunk. Elepen is megjelent 4 pd. 09.10-én. Először a 3-as, majd a frissen csapolt 8-as tavon szeptember végéig észleltünk 2-4 pd-t. 09.14-én összesen 19 pd. volt az EK-Hortobágyon (Virágoskút: 16; Elep:3). Csak fiatal madarakat figyeltünk meg.

Füstös cankó (*Tringa erythropus*): Márciusban 14-től még csak egyesével láttuk, április elejétől május végéig minden szikes víznél átlagosan 8-23-as csapatokban mutatkoztak. 7-én Daru-Karinkón 64-es, 23-án a Virágoskút/2 csapoláson 72-es maximumát számoltuk. Június végétől újra megjelentek, a nagysziki árasztáson jún-júl-ban 30-60 nyaralt. Az elepi nyári csapoláson 08.05-10. között 160-260-nal tetőzött. Augusztus végén két szennyvízülepitőn 310 pd. táplálkozott. (Egész évben kedvelt tartózkodóhelyük ez az "élőhelytípus") Virágoskúton 09.07-09-én 950 pd-os csapatot figyeltünk meg, szeptember közepétől már 420-520 időzött; ebben az időben Elepen is lát-

tunk 180-210 pd-t. Októberben még végig itt voltak: Elepen 80-125: Virágoskúton 80-140 pd. Utolsót 11.16-án (1 pd.) figyeltük meg Elepen.

Pirolalábú cankó (*Tringa totanus*): 03.10-én érkezett meg. 16-án 171 pd-t számoltunk az EK-Hortobágyon. Legnagyobb tavaszi csapata (60 pd.) 03.17-én volt a Virágoskúti-h.tó/2 csapolt medencéjében. 04.14-én itt még 40 pd. időzött. A kb. 200 ha-os Nagysziken 22 pár fészkelte. A nagysziki elöntésen már fiatalokkal együtt 140 pd-t láttunk június végén. Elepi csapoláson 08.05-10. között 30 pd. (max.) tartózkodott. Utolsókat (2 pd.) 27-28-án figyeltük meg. Szeptembertől kezdve az EK-Hortobágyon nem észleltük a fajt.

Tavi cankó (*Tringa stagnatilis*): Tavasszal három szikes tavi jellegű élőhelyen vonult át. Nagyszik (szikes tavak): 04.01-27. között 1-4 pd.; Magdolna (szennyvízülepitő-kazetták): 04.05-07-ig 1-1 pd.; Hort (felhagyott libanevelő tó): 04.21-27. között 2-3 pd. Egy érdekes nyári előfordulása volt a Nagysziken 06.19-én az árasztáson. 07.19-től újra megjelent 1-1 pd. a Magdolnában és 23-án 2 pd. az Alomzugban. 07.25-én Elepre 6 pd. érkezett. 07.30-08.10. között napi 2-3 pd-t figyeltünk meg, de a ténylegesen átvonult mennyiséget 20-30-ra becsültük. 08.17-25. között még láttunk itt 1-1 pd-t.

Szürke cankó (*Tringa nebularia*): 04.01-től május végéig észleltük 1-5 pd-os átvonulását szikes vizeinknél. A virágoskúti tavaszi csapoláson 10 pd-os (04.14.), a Nagysziken 11 pd-os (05.01.) maximumát észleltük. Június végétől júliuson át 8-14 nyaralt a nagysziki elöntésen. Elepen augusztus közepén napi 25-35 pd. időzött. Tényleges átvonulókat (min.) 160-180-ra becsültük. (A becsült számok a gyűrűzési adatok alapján történtek.) Szeptember-októberi 1-3 pd-os megfigyelései gyengébbnek számítanak a korábbi évekhez képest.

Erdei cankó (*Tringa ochropus*): 03.15-től április végéig vonult át 1-3 pd-os csapatokban a szikes tavakon, csatornákon és a csapolt tavak szélein. Májusban csupán egy adata van (31-én Nagyszik 1 pd.). Június közepétől november 20-ig kisebb megszakításokkal folyamatosan látható. Június, július vége és augusztus közepe adta a kiugró vonulási időt (3-6 pd.). Ekkor is az árasztás, szennyvíztavak és lecsapolt tó vonozta őket. Szeptember-októberben ritkább (1-2 pd.) és november közepén újra átvonult egy kevés (1-2 pd.).

Réti cankó (*Tringa glareola*): 03.23-tól észleltük. Áprilistől május 15-ig 15-56-os csapatokban vonult át a pusztai vizeknél, elgyomosodott halastavi felöntéseken. 05.09-én Horton 85 pd-t, a Kónyai-h.tavon 180 pd-t észleltünk. Június végétől újra megjelentek nagyobb számban a szennyvíztavakon és a nagysziki elöntésen. 07.10-én a magdolnai szennyvíztavakon 140 pd-t, a Nagysziken 300 pd-t láttunk. 08.04-10. között Elepen napi 430-600 pd. tetőzött. A ténylegesen átvonult mennyiséget 2700-3000 pd-ra becsüljük. Szeptemberben még 2-10 pd. időzött Virágoskúton. Az utolsót 09.29-én (1 pd.) figyeltük meg Elepen. Tipikus július-augusztusi átvonuló.

Billegető cankó (*Actitis hypoleucos*): Későn, 04.07-én láttuk az elsőt. Május végéig tartó átvonulása során 1-2 pd-os társaságokban figyeltük meg a lecsapolt tavakon, kubikokban, szikes-

tavi jellegű élőhelyeken és szennyvíztavakon. Június végétől jelentek meg újra. A magdolnai szennyvízülepítőn 18-22 pd. időzött július végén. Augusztus elején napi 18-20-as csapat, később már csak 3-8 ment át Elepen. Szeptemberben végig 1-5 pd-t láttunk Virágoskúton. Utolsót (1 pd.) 10.05-én figyeltük meg Virágoskúton. A réti cankóhoz hasonló a vonulási üteme.

Kőforgató (*Arenaria interpres*): 05.13-án Horton (libanevelő tó) egy szinesedő pd. tartózkodott. 08.21-én 4 fiatal érkezett az elepi csapolásra, másnap már 5 pd-t figyeltünk meg. 26-ig kitartottak, de 25-én még egy vedlő öreget is láttunk köztük. 27-30. között 3-4 pd. még itt tartózkodott. Virágoskúton 09.09-28. között mindig megfigyeltünk egy fiataalt, valószínűleg egy példány időzött mindvégig.

Sárszalonka (*Gallinago gallinago*): Tavasszal szinte csak a környéken fészkelőket láttuk. Gyenge vonulás a zsonbékos mocsáréteken; 03.30-án a Daru-Karinkón max. 30 pd. Az EK-Hortobágyon 10-12 pár fészkel. Július végétől megindultak, augusztus közepén napi 60-88 pd-al tetőzött Elepen. Augusztusban az itt ténylegesen átvonulók számát min. 800-1000-re becsüljük. Virágoskúton a szeptemberi napokon 50-60 pd-t láttunk, végére 130-as maximumot ért el. Elepen október elején 250-280 pd-t számoltunk naponta, majd a végére 5-12 pd-t. November 14-16-án újra 40-45 pd-ra nőtt a számuk egy-egy halastavon.

Fenyérfutó (*Calidris alba*): 05.04-én 1-1 átszíneződő pd-t figyeltünk meg a Nagyszíken és a horti libanevelő tavon. 08.25-09.11. között állandóan megfigyeltünk 1-2 fiataalt Elepen, de Szondi 6 pd-t is észlelt együtt. Virágoskúton 09.07-24-ig 2-7 pd-os csapatokat láttunk. Október 6-19. között 4-8 fiatal időzött. 18-án is mutatkozott még egy fiatal Virágoskúton. Ősszel öreg madarakat nem figyeltünk meg.

Sarki partfutó (*Calidris canutus*): Átvonulását csak a Virágoskút/4 és Elep/3 lecsapolt medencében észleltük. Elep: 08.30-09.14. között 1- és 3 pd. megfigyelése. Virágoskút: 09.07-18-ig mindig láttunk 1, 2 és 3 pd-t. 09.07-én összesen 6 fiatal tartózkodott az EK-Hortobágyon. 11 adata gyűlt össze és csak fiatal madarakat láttunk.

Apró partfutó (*Calidris minuta*): 04.15-06.26. között észleltük átvonulását: a Nagyszíken 1-3, 5-7; a horti libanevelőn 1-4; a magdolnai szennyvízülepítőn 1 és a feltöltés alatt álló halastavakon 9-10 pd-ban. Július végén újra megérkeztek. Elepen augusztus közepéig 3-14 pd., majd 17-től napi 45-60-as maximummal. Tényleges átvonulókat min. 800-900-ra becsültük Elepen. Ebben az időben 4-8 pd. a szennyvízülepítőkn is időzött. Szeptemberben 5-23 Elepen; Virágoskúton pedig 30-60 pd-t számoltunk naponta. Októberben végig 6-15 pd-t figyeltünk meg Elepen. Október 23-án 1 pd-t Virágoskúton és 11.04-én 4 pd-t Elepen láttunk.

Temminck-partfutó (*Calidris temminckii*): 05.01-06.03-ig tartó tavaszi átvonulása során az elepi felöntéseken 2-6 pd-t, a kónyai felöntéseken 2 pd-t, a horti libanevelőn 5-9 pd-t és a Nagyszíken 1-6 pd-t észleltünk rendszerint. Egy nyári megfigyelése (07.11.) is van a nagyeziki elöntésről. Augusztus elejétől a elepi csapoláson 1-3 pd-t láttunk, a hónap végén 9

pd. hosszabban időzött. 09.07-14-ig 3-6 pd-t. később már csak 1 pd-t figyeltünk meg Virágoskúton. 09.10-én 4 pd. Elepen és 24-én 1 pd. az Ósköszelyben tartózkodott. Kiszámú átvonulónak számít.

Vándor partfutó (*Calidris melanotos*): 10.06-án (Ecsedi Z., Tar J.) és 07-én (Tar J.) egy fiatal példány tartózkodott Elep/8 lecsapolt medrében. Figyeléskor jellegzetesen kitartja magát, ilyenkor íves csőre, a mell sávozásának éles elválása a fehér hastól és barnásárgán szegett tollai egyértelművé tették. Világos lába és mélyen szóló "trii" hangja szintén jellemezte. A háton futó fehér "V" alak alapján biztosan felismertük, hogy fiatal példány. Sarlós partfutó nagyságú, de nyúlánkabbnak tűnik a hosszú hátvonal miatt is.

Havasi partfutó (*Calidris alpina*): Tavasszal 03.09-06.02. között mutatkozott. Nagysziken áprilisban 4-15-ös, májusban 24-64-es, a feltöltés alatt levő halastavakon május elején 250-es, a horti libanevelőn május közepén 65-128-as csapatokban láttuk. Virágoskúti csapoláson április közepére csak 110 pd-ra ment fel a számuk. Július végétől észleltünk újra 1-1 pd-t a szennyvízülepítőkn. Augusztus elején 5-16, a végén 30-35 pd. időzött Elepen, melyek kitartottak egészen szeptember közepéig. 20-a körül jelentek meg a fiatalok. Virágoskúton szeptember elején 450-500-as, a vége felé 250-380-as, októberben végig 230-320-as, november elején 120-140-es csapatokat figyeltünk meg. Elepen szeptember végén 130-180-as, októberben végig 230-250-es, november elején 238-397-es csapatokat láttunk. November 20-a körül 4-50 pd. időzött még az EK-Hortobágyon.

Sarlós partfutó (*Calidris ferruginea*): 05.04-22. között 1-3 pd-t láttunk a Nagysziken, a horti libanevelőn és az elepi feltöltésen. 07.20-23-ig 1-4 nászruhást figyeltünk meg a magdolnai szennyvízülepítőn. Elepen augusztus elejétől 14-ig 1-2 nászruhás, majd 14-20-ig 14-24 pd. tartózkodott, köztük már fiatalokkal is. 24-én 90, 25-én 157, 26-án 264, 27-én 297 és 28-án 320 pd-t számoltunk. 30-án 180-ra és szeptember elejére 8-9 pd-ra csökkent a számuk. Ekkorra a táplálékforrások is kimerültek. A max. csapatban csak 14-16 az öreg, a többi fiatal. Szeptemberben már a 8-as tavon újra láttunk 15-23 fiatal és októberben (19-ig) 4-26 pd. tartózkodott még itt. Virágoskúton szeptember elején 28-55 pd-t, végén 17-20 fiatal és október 18-ig 5-16 pd-t figyeltünk meg. Utolsót Virágoskúton láttuk 23-án. Elepen augusztusban a ténylegesen átvonultak számát min. 800-1000-re becsültük.

Sárgajáró (*Limicola falcinellus*): 07.10-én egy érdekes nyári előfordulása van a nagysziki elöntésről. 08.20-án egy fiatal érkezett Elepre, másnap már két öreget is láttunk. Őket 23-ig figyeltük meg. 09.10-14-ig újra egy fiatal az Elep/3 száradó medencéjében.

Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*): 03.02-től észleltük csapatait. Egészen november 20-ig folyamatosan jelen volt és csak június közepén ment le a számuk 2-5 pd-ra. 03.16-án 2965 pd-t számoltunk az EK-Hortobágyon. Április elején újabb hullám érkezett; 8-án 2380 pd-t láttunk. 20-án Nagysziken 620 pd-t, Virágoskúton (2-es csapolt medence) 5400 pd. tartózkodott. Július elején az átnyarálók száma a nagysziki elöntésen 210-310

között alakult. ekkor a magdolnai szennyvíztavakon is időzött 35-55 pd. Főleg nászruhás hímek érkeztek és itt vedlettek át. Elepen még 950 pd-t láttunk augusztus elején, de a hónap közepére 250-360 pd-os és a végére csak 38-60-as csapatokat láttunk. 20-a körül fiatalok váltották fel az öreg madarakat, amelyek szeptember elejére teljesen eltűntek. Elepen szeptember végétől októberen át 60-150 pd-t figyeltünk meg egyszerre. Virágoskúton szeptemberben 230-500 pd-t láttunk és főleg fiatalokat; októberben 20-45-öt figyeltünk meg és még november 03-20-a között is mutatkozott 1-5 fiatal példány.

Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*): 05.03-06. között láttunk 1-1 öreg madarat. 06.21-07.08-ig egy pár és egy fiatal tartózkodott a Nagysziken, majd 13-23-ig ez a család és még 2 fiatal átköltöztek a magdolnai szennyvíztavakra. 24-én az Erdősszigeten (szennyvízülepítőn) másik két fiatalos családot figyeltünk meg. 25-én a három fiatalos családot és egy öreg hímét a Nagysziken és a két fiatalos családot az elepi csapoláson láttuk. Ettől kezdve 08.17-ig a két fiatalos család tartott, de 14-től már csak a két fiatalot és a tojót, figyeltük meg. A két pár valószínűleg a környéken fészkel.

Gulipán (*Recurvirostra avosetta*): 03.17-én figyeltük meg az első Virágoskúton. Április végéig kóboroltak a környező vizeken (hiszen a nagysziki szikes tóban elég kevés víz volt még): Nagyzsik 34 pd.; Virágoskút/2 35 pd.; Elep 4 pd.; Daru-Karinkó 8 pd. és Magdolna 10 pd-os maximummal. Április végén, május elején fokozatosan a Nagyzsikre gyűltek össze (max. 72 pd.), majd elég későn költéshez kezdtek. A Nagysziken 26 pár fészkel és még volt egy pótköltés is. Sikertelen költései voltak a horti libanevelőn és a magdolnai ülepítőtavakon. A Nagysziken az erős esőzések hatására a szigeteken levő fészkeket elöntés veszélye fenyegette, amikor Tar János előzetes beszélgetések alapján, még az esőben földet alátéve megemelte a fészkeket jóval a vízszint fölé, amelyekben egy kivételével sikerült a költés. Erdemes ilyen beavatkozásokkal megmenteni a gulipánfészkeket és a halastavi elárasztásokra is ki kell dolgozni egy használható tervet. Június közepén a fiatalokkal együtt 78 pd-t láttunk a Nagysziken. Kedvezett nekik az elöntés. Augusztusban Elepen csak 3-6 pd.; Erdősszigeten 4-6 pd.; Nagysziken 1-2 pd. tartózkodott, főleg fiatalok. Szeptember elején 10-32 pd., a végén 97-124 pd. tartózkodott a Virágoskúti-h.tó/4 medencéjében. Októberben (23-ig) még 14-62 pd. tartózkodott itt. Utolsót nov. 10-én (1 pd.) figyeltük meg Virágoskúton.

Vékonycaövrü víztaposó (*Phalaropus lobatus*): 05.31-én egy teljes nászruhás tojót figyeltünk meg a magdolnai szennyvízülepítőn, mely még délután átment a horti libanevelőre, ahol 06.02-ig időzött. 08.07-09-ig egy fiatal tartózkodott az elepi csapoláson. 08.18-án szintén egy fiatalot láttunk az Erdősszigeti ülepítőn. 08.26-27-ig két fiatalot figyeltünk meg a rácokszigeti ülepítő medencében. Vonzódik a kis medencéhez.

Ugartyúk (*Burhinus oedicnemus*): 09.21-én 6 pd-t figyeltünk meg Angyalháza északi részén.

Feketeszárnyú székicsér (*Glareola nordmanni*): 06.26-án Szilágyi A. A. és Tar J. 1 pd-t látott a Hortobágy-Halastó felett. A közelükben repülő madáron nagyon jól megfigyelték a fekete

szárnybélést és a másodrendű evezők fehéres szegésének hiányát, mint elsődleges faji bélyegeket.

Summary

Wader migration at the Northeastern Hortobágy in 1991

This year favourable feeding conditions arose for the waders at the northeastern part of Hortobágy. On the steppes a high water level and at the fishponds of Virágoskút spring draining welcomed the arriving waders. During the summer the Nagyszik was inundated and a bigger lake was drained in August which was the only feeding area in the dry Hortobágy. From September new fishpond drainings followed one another where the northern waders stayed for long. This year 36 wader species were recorded at the Northeastern Hortobágy. The unexpectedly high numbers and long-staying of northern visitors was an interesting phenomenon. A particularly strong migration of Curlew Sandpiper *Calidris ferruginea* in August was noticed. At Elep a flock of 320 individuals were counted in which there were only 10-14 adults. Of the rare species the Black-winged Pratincole *Glareola nordmanni* and Slender-billed Curlew *Numenius tenuirostris* was observed as well. In October the third record of Pectoral Sandpiper *Calidris melanotos* was documented for Hungary at the fishponds of Elep. The most successful breeding bird was the Avocet *Recurvirostra avosetta* with 27 pairs at Nagyszik.

Ecsedi Zoltán. 4060 Balmazújváros, Esze T. u. 8.

Partimadárvonulás Naszály-Ferenctmajorban 1991 őszén

A Komárom-Esztergom megye közepén elterülő, mintegy 350 ha-os Ferenctmajori-halastórendszer 1962 óta határozza meg a szűkebb környék, a tatai medence madárvilágát. A 13 tóegységből álló rendszer Tata és a Duna között található, Naszály község határában. A tavak környékén levő területek intenzív mezőgazdasági művelés alatt állnak. Az 1991 őszén végzett komplex partimadár-számlálás az aug.18 és okt.30. közötti időszakban történt. Ez idő alatt kb. három naponként jártam a területen, felkeresve valamennyi alkalmas tóegységet. Egy-egy megfigyelési napon általában 2-3 leeresztett tóegység közül válogathattak az átvonuló madarak, melyek mindegyike kitünő táplálkozóhelynek bizonyult. A tavaknál időnként vadászat folyt, de a zavarás nem volt jelentős. A fajok mennyiségeit főleg az adott intervallumban mutatom be, de néhány faj később, a tavak befagyásáig is a területen maradt.

Kis lile - *Charadrius dubius*

Fészkelő faj a tavak kiemelkedőbb szigetein és a közvetlen környékén (4-5 pár). Maximális példányszáma 21 volt szeptember közepén (főként fiatalok). A hónap utolsó harmadától nem találkoztam a fajjal.

Parti lile - *Charadrius hiaticula*

Nem számít gyakori átvonulónak a korábbi évek adatai alapján. Az első 09.03-án került meg az esti gyűrűzés során, mely az első külföldi (lengyel) gyűrűs megkerülése Magyarországon. Időnként számuk meghaladta a kis liléét (max. 11 pd.). 09.14-10.15-ig láttam a tavakon, de mindig 7-9 pd. között.

Ujjaaslile - *Pluvialis squatarola*

Szeptember 8-án figyeltem meg először egy magányos pd-t, majd fokozatosan duzzadt állományuk. 09.21. 3 pd., 09.24. 5 pd., 09.26. 7 pd., 09.27. 12 pd. és 10.25-én 19 pd. táplálkozott a IX-es leeresztett tavon. Utolsó előfordulása: 10.30-án 4 pd. A megfigyelések során mindössze egy alkalommal láttam egy nászruhás madarat (09.24.), mely másnapra eltűnt a területről. Vonulásuk folyamatos volt, számuk mindig változott.

Bíbic - *Vanellus vanellus*

Fészkelő faj, kb. 8-10 pár költött. Folyamatosan megfigyelhető faj, de változó példányszámban. A legnagyobb ingadozást max. és min. példányszámban ez a faj produkálta. Egyes megfigyelési napokon teljesen hiányzott, máskor csak néhány példányt figyeltem meg. 10.20-án a II-es tavon 89 pd. gubbasztott a hideg, viharos szélben. Utolsó adat a tavak befagyását megelőzően: 12.02. 64 pd.

Apró partfutó - *Calidris minuta*

Augusztus 25-én 7 pd. (első adat). Ettől kezdődően kis számban, 4-10 pd-t mindig megfigyelhettem a többi partfutóval együtt. 10.09-én volt a max. példányszám (24). 10.20-án láttam utoljára (12 pd.). Csak fiatalokat láttam.

Temminck-partfutó - *Calidris temminckii*

Október 6-án láttam egy fiatal pd-t az alacsony vízállású XI-es tó iszapos részein havasi és apró partfutók mellett. Ez az egyetlen őszi adata.

Sarlós partfutó - *Calidris ferruginea*

Augusztus 25-től október 15-ig változó számban (max. 10 pd., 10.09-én) látható volt, főleg havasi partfutókkal együtt. Általában 1-5 pd-t tudtam megfigyelni egy-egy napon. Valamennyi madár fiatal volt.

Havasi partfutó - *Calidris alpina*

08.23-án egy nászruhás átrepülő volt az első őszi példány. Szeptember elejétől állományuk egyre nőtt, vonulása folyamatos volt: 09.03. 13 pd., 09.09.25 pd., 09.16. 65 pd., 09.24. 84 pd. 09.26-tól, a látványos csökkenés után 10.12-én 185 pd-ban tetőzött számuk. Utolsó előfordulása: nov. 19-én 11 pd. álldogált egy iszapos tófenéken. A fiatal/öreg arány kb. 70/30 % volt.

Pajzsoscankó - *Philomachus pugnax*

Tavasszal nagyobb számban átvonuló faj. Szeptember-októberben számuk nem érte el a 30-at. Szeptember közepétől való mennyiségi növekedés mindössze 31 pd-ban maximalizálódott (09.21.). Utolsó adata: 10.26. 1 pd.

Sárazsalonka - *Gallinago gallinago*

A nyár folyamán folyamatosan megfigyelhető faj. Maximális példányszámát okt.12-én érte el (108 pd.). Általában számuk 30-65 között mozgott.

Nagy póling - *Numenius arquata*

Mindössze hat előfordulása van, s egy kivételével mindig egyesével mutatkozott; utoljára 10.15-én. Legnagyobb, tízes csapatát az alacsony vízállású X-es tavon figyeltük meg az MTE tábor tagjaival.

Kormos cankó - *Tringa erythropus*

Szórványosan augusztus végén is előfordult, de szeptember 9-től már folyamatosan jelen volt október 30-ig. Számuk 180-277 között ingadozott. Max. mennyiséget (277) 09.30-án láttam, mely 3 tőegységben oszlott meg.

Piroszlábú cankó - *Tringa totanus*

Az őszi vonuláson szinte teljesen hiányzott. Mindössze 4 alkalommal láttam egy (valószínűleg ugyanazt) fiatal példányt.

Szürke cankó - *Tringa nebularia*

Augusztus végétől folyamatosan előfordult a tavakon. Altalában a kis zátonyokat kedvelte, többségében a kormos cankókkal együtt táplálkoztak. Max: 09.26. 36 pd. Utolsókat 10.15-én láttam.

Erdei cankó - *Tringa ochropus*

Néhány pd-t mindig lehetett látni a gátak mentén. Az egy napon megfigyelt legtöbb madár 08.26-án 11 pd. volt két tavon. A tavak befagyása után is a területen mozgott 3 pd., a csatornákon.

Réti cankó - *Tringa glareola*

Atvonulása közel sem olyan jelentős, mint pl. a Hortobágyon, sőt számuk főként 10 pd. alatt volt. Max: 08.26-án 45 pd. egy csapatban a tavak fölött. Az utolsókat 10.24-e körül hagyták el a tavakat.

Billegető cankó - *Actitis hypoleucos*

Csupán a gátak környékén láttam max. 7 pd-ban, de legtöbbször csak 1-2 pd-t.

Éforgató - *Arenaria interpres*

Augusztus 22-én egy fiatal tollazatú pd-t figyeltek meg a tábor lakói (Pénzes László), mely másnapra eltűnt a tavakról. Október 15-én egy nyugalmi ruhás adult pd-t figyeltem meg havasi partfutók és kormos cankók között, amint egy keskeny szigeten táplálkozott.

Irodalom - References

Musicz, L. (1988): A Ferenc-majori halastavak madárvilága Limes, 1988. p. 69-90.

Summary

Migration of wading birds at Naszály-Ferencmajor in the autumn of 1991

In this paper the result of the count of wading birds between 23rd August and 30th October at the fishponds of Ferencmajor is summarized. During this period each of the fishponds were drained for about two weeks which provided an excellent feeding possibility for the waders.

The first foreign ringed Ringed Plover *Charadrius hiaticula* was caught at night of 3rd September (ringed in Poland). Compared with the previous years unusually number of Grey Plovers *Pluvialis squatarola*, Dunlins *Calidris alpina* and Spotted Redshanks *Tringa erythropus* passed through and also unusually few

Lapwings *Vanellus vanellus* and Ruff *Philomachus pugnax* were seen. Turnstone - a relatively rare species for this area - turned up twice.

Szimuly György, 2890 Tata, Ady E. u. 65.

Ritka partimadarak az MME megalakulása óta Magyarországon 1974-1991

A Magyar Madártani Egyesület 1974-es megalakulásával az országban kezdetét vette egy megfigyelőhálózat kiterjedése, melynek eredményeképpen viszonylag rövid idő alatt jelentősebb élő-, vonuló-pihenő-, illetve táplálkozóhelyek kerültek ellenőrzés alá. A megfigyelők ugrásszerű növekedésével számos ritka kóborló első, vagy újabb hazai előfordulásait bizonyították. Az 1975. december 31-ével lezárt "*Magyarország madarainak névjegyzéke*" (Dr. Kéve, 1984) 341 + 3 fajjal zárult, mely idő óta csak a partimadarak köréből három elfogadott és egy nem hitelesíthető fajjal bővült (ékfarkú lile, fehérfarkú lilebíbic és a vándor partfutó, illetve a hosszúfarkú cankó). Az alábbiakban az 1974-1991 közötti adatok szerepelnek, melyek a szakirodalomban szereplő és még leközöletlen adatokat is tartalmaznak. Rendszertani sorrendként a nemzetközileg elfogadott és követett "*Complete list of the birds of the Western Palearctic*" rendszertani listáját használtam [Dr. K. H. Voous, (1977): "*The Recent Holarctic Bird Species*" rendszertana alapján].

Ékfarkú lile - *Charadrius vociferus*

1986. november 1-én Almásfüzitőnél 1 pd. tartózkodott a Duna iszapos partján és kavicszátonyain. A madarat december 30-ig több alkalommal is megfigyelték, ahol a partzakasznak ez a része kitűnő táplálkozóhelyül szolgált. A madár még a - 10°C-os hidegben sem vonult tovább. Az 1987. január elejére - a magas vízállás miatt - megszűnő táplálkozóhelyek késztették csak továbbvonulásra. A bizonyítást nyert második nearktikus faj közép-európai megjelenését jelzi, hogy nem csak a tengerpartok mentén várható az észak-amerikai fajok megjelenése. Megfigyelők: Dr. Magyar G., Dr. Sággy A., Márkus F., Schmidt A.

Lilebíbic - *Chettusia gregaria*

1985. október 15-én Dr. Bankovics Attila egy fiatal pd-t figyelt meg a hortobágyi Zám-pusztta elárasztott Kenderhátó-ér mocsárnál. Korábban két esetben észlelték.

Fehérfarkú lilebíbic - *Chettusia leucura*

1975. május 23-án az agárdi Madárvárta mellett Radetzky Jenő külföldi megfigyelőkkel 1 pd-t látott, mely egyben a faj első hazai előfordulása is.

1987. november 15-én a balmazújvárosi Virágoskúti - halastavak 3-as taván egy ad. téli ruhás pd-t figyeltek meg bibicék és újjaslilék között (Ecsedi-Szondi).

Vándor partfutó - *Calidris melanotos*

1987. szeptember 27. és október 1. között a szabadszállási Kisráten 1 juv.(?) pd-t figyelt meg Schmidt A., Sós E., Boros E., Dr. Bankovics A., Márkus F., Waliczky Z. és Szigeti B. A madár havasi partfutók között táplálkozott. A fajt, melynek eredete nem ismert, a Hitelesítő Bizottság a terepi megfigye-

lések alapján elfogadta.

1988. szeptember 8-án a Hortobágy-Fényes/2-es taván Dr. Kovács Gábor figyelt meg egy pd-t, melyet a H.B. a részletes leírás alapján elfogadott.

1991. október 6-7-én, szintén a Hortobágyon, az Elepi-halastó 8-as taván Ecsedi és Tar egy fiatal figyelt meg a léeresztett tómederben. A jövőben - a megfigyelők tovább növekvő száma miatt is - várható e fajnak újabb hazai előfordulása, hiszen a tengerpartokon, többek között a Britt-szigeteken, Franciaországban és Svédországban már évek óta rendszeres átvonulónak számít, főként a nyár végén és ősszel.

Tengeri partfutó - *Calidris maritima*

1986. május 26-27-én a balmazújvárosi Nagyszíken 2, majdnem teljes nyári ruhás madarat figyelt meg Ecsedi és Szondi. A madarak mellett havasi és Temminck-partfutók táplálkoztak, melyek jó összehasonlítási alapul szolgáltak a megfigyelés során. A múlt századi két előfordulása óta csupán ez az egyetlen adata.

Hosszúfarkú cankó - *Bartramia longicauda*

Az egyetlen olyan faj, mely új a hazai faunában, de a H.B. a bizonyítási kritériumok hiányában az adatot nem tudta elfogadni. A hortobágyi Nagyiván, Agyagos-pusztán 1987. október 18-án Dr. Kovács észlelt egy példányt, mely a Nearktikum egyik újabb hazai képviselője "lenne" !

Sárgalábú cankó - *Tringa flavipes*

1990. június 26-án a szegedi Fertőn látott 1 pd-t Nagy Tamás és Tokody Béla. Az adatot a H.B. elfogadta. Az 1959-es első bizonyított előfordulása után ez a második megjelenése Magyarországon.

Terekcankó - *Xenus cinereus*

A ritka átvonulók között egyike a növekvő előfordulásokat mutató fajoknak, melyet jól jeleznek az utóbbi évek megfigyelései is. Az utóbbi néhány év adata kizárólag a Hortobágy tavairól és a szegedi Fehértó ill. Fertőről származnak.

1982. november 6-án a Hortobágy, Csécsi 9-es taván Dr. Kovács figyelt meg 1 pd-t.

1986. július 21-28. között a Hortobágyon, az Akadémia tó kacsausztatójában egy nászruhás pd. táplálkozott billegető cankókkal (Emri-Győrössi-Zeke).

1988. május 22-24. között a szegedi Fertő II-es ütem 1-es taván egy magányosan táplálkozó nászruhás pd-t figyeltek meg. (Nagy T., Tokody B. és mások)

1991. májusában 3 esetben is előkerült: 2-án a Fehértavon egy öreg, vedlő pd.; 28-án egy nászruhás pd. (Nagy T.); 29-én a Csécsi 8-as tavon egy vedlő (?) pd. pihent a leeresztett tófenéken. Az adatok a H.B.-hez még nem érkeztek be elbírálásra!!

A jövőben - az adatok teljes bekérése után - további fajokkal bővül a "Ritka partimadarak Magyarországon" című sorozat: fekete-szárnyú székicsér, sarki partfutó, nagy sárszalónka, vékonycsőrű póling és laposcsőrű víztaposó. A rendszertani listában * - gal jelölt fajok újabb megfigyeléseinél, főleg a madárra kiterjedő (tollazat) írást készítsünk a közlések színvonalasabbá tételéhez. Kérjük, hogy adataikkal bővítsék a listát és a részletes leírásokkal segítsék a Hitelesítő Bizottság munkáját.

Summary

Rare waders since the 1974 formation of the Hungarian Ornithological Society

In this paper some records of the rare waders are presented between 1974-1991 in Hungary. The list contains three accepted species - which were new to Hungary - and an unaccepted one as well.

Killdeer *Charadrius vociferus* was being observed at the river Danube for almost two months when the bird had to leave this good feeding area because of the increased water level. This record was the first occurrence of this nearctic species in Hungary. Sociable Plover *Chettusia gregaria* was recorded at Hortobágy in 1985. The second accepted new wader was the White-tailed Plover *Chettusia leucura* recorded near the lake of Velence in 1975. The second occurrence of this spec. was at one of the fishponds of Northeastern Hortobágy on 15th November 1987. Pectoral Sandpiper *Calidris melanotos* was seen for the first time in Hungary between 27th September and 1st October in 1987 on Kiarét of Szabadszállás. This record was controlled by the Hungarian Rarities Committee. This is the 350th species of the Hungarian Avifauna. There were further two records at Hortobágy and both were accepted on the basis of the detailed descriptions. Two Purple Sandpipers *Calidris maritima* were observed also at Nagyszik of Hortobágy for two days. The only unaccepted species was the Upland Sandpiper *Bartramia longicauda* seen at Hortobágy by Kovács, G. Detailed description was given for the R.C. but the observation did not suit the R.C.'s requirements. Lesser Yellowlegs *Tringa flavipes* was seen in 1990 at the Fertő of Szeged. The record was accepted. Terek Sandpiper *Xenus cinereus* shows increasing occurrence in Hungary in the couple of years. Six single bird were seen at Hortobágy and at the fishpond-systems of Szeged (three in 1991).

This list includes no further rare species such as Black-winged Pratincole, Knot, Great Snipe, Slender-billed Curlew and Grey Phalarope.

Szimuly György. 2890 Tata. Ady E. u. 65.

Birding World

Complete List of the Birds of the Western Palearctic

Csigaforgató.....	Haematopus ostralegus
Gólyatöcs.....	Himantopus himantopus
Gulipán.....	Recurvirostra avosetta
Ugartyúk.....	Burhinus oedicnemus
Futómadár.*.....	Cursorius cursor
Székicsér.....	Glareola pratincola
Feketeszárnýú székicsér.*.....	Glareola nordmanni
Kis lile.....	Charadrius dubius
Parti lile.....	Charadrius hiaticula
Ékfarkú lile.*.....	Charadrius vociferus
Széki lile.....	Charadrius alexandrius
Havasi lile.....	Charadrius morinellus
Aranylile.....	Pluvialis apricaria

Ujjaslile.....	Pluvialis squatarola
Lilebíbic..*.....	Chettusia gregaria
Fehérfarkú lilebíbic..*.....	Chettusia leucura
Bíbic.....	Vanellus vanellus
Sarki partfutó..*.....	Calidris canutus
Fenyérfutó.....	Calidris alba
Apró partfutó.....	Calidris minuta
Temminck partfutó.....	Calidris temminckii
Vándor partfutó..*.....	Calidris melanotos
Sarlós partfutó.....	Calidris ferruginea
Tengeri partfutó..*.....	Calidris maritima
Havas partfutó.....	Calidris alpina
Sárjáró.....	Limicola falcinellus
Pajzsos cankó.....	Philomachus pugnax
Kis sárszalonka.....	Lymnocyptes minimus
Sárszalonka.....	Gallinago gallinago
Nagy sárszalonka.....	Gallinago media
Erdei szalonka.....	Scolopax rusticola
Goda.....	Limosa limosa
Kis goda.....	Limosa lapponica
Kis póling.....	Numenius phaeopus
Vékonycsőrű póling..*.....	Numenius tenuirostris
Nagy póling.....	Numenius arquata
Hosszúfarkú cankó..*.....	Bartramia longicauda
Kormos cankó.....	Tringa erythropus
Piros lábú cankó.....	Tringa totanus
Tavi cankó.....	Tringa stagnatilis
Szürke cankó.....	Tringa nebularia
Sárgalábú cankó..*.....	Tringa flavipes
Erdei cankó.....	Tringa ochropus
Réti cankó.....	Tringa glareola
Terekcankó..*.....	Xenus cinereus
Billegető cankó.....	Actitis hypoleucos
Kőforgató.....	Arenaria interpres
Vékonycsőrű víztaposó.....	Phalaropus lobatus
Laposcsőrű víztaposó..*.....	Phalaropus fulicarius

Kivonat a *Birding World* (1991, április): "Complete List of the World of the Wesern Palearctic" című rendszertani listájából, mely tartalmazza a nemzetközileg elfogadott és használt rendszertani sorrendet és a helyes latin madárneveket is. A lista Dr K.H. Voous (1977) "*List of the Recent Holarctic Bird Species*" rendszertanát követi. *World* (1991, április):

Partimadarak külföldi megkerülései

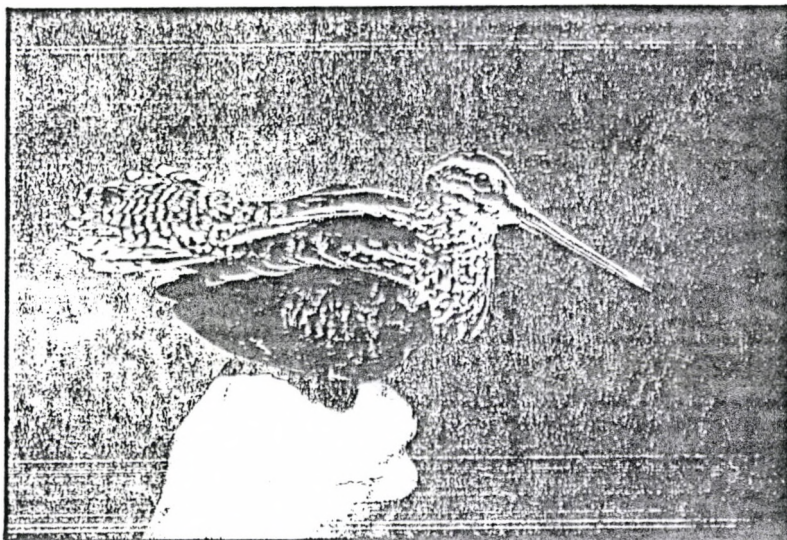
A sárszalonka (Gallinago gallinago)

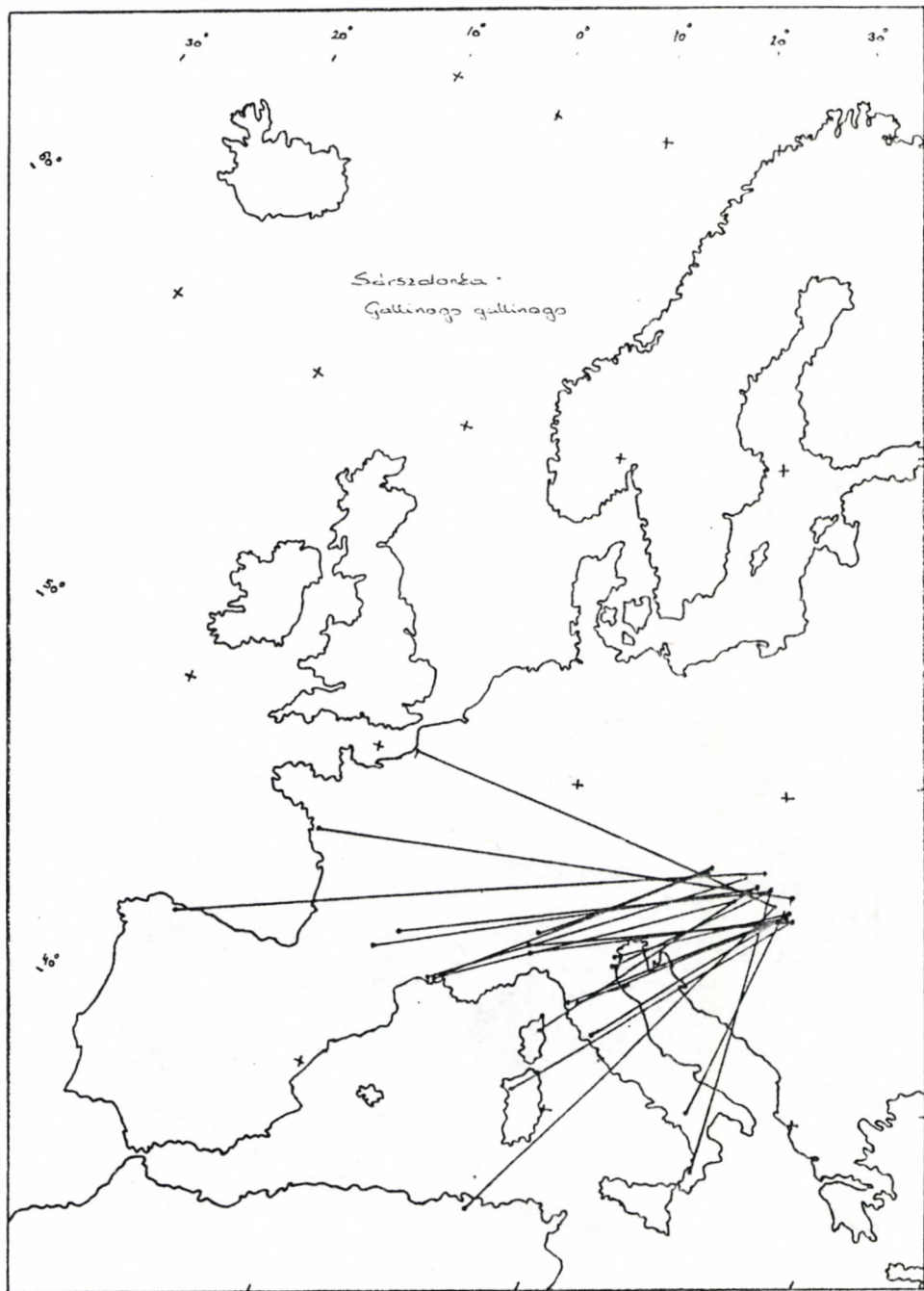
Magyarországon 1974-1990 között 525 sárszalonkát gyűrűztek, melyből 21 külföldi megkerülés található a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Gyűrűző és Vonuláskutató Szakosztály adatbankjában. Hazánkban, külföldön jelölt sárszalonka még nem került meg.

A 21 külföldi visszajelentés közül mindössze egy példánynál történt gyűrűző általi szándékos befogás, a többi madarat kivétel nélkül lelőtték. A visszajelentések 52,4 %-a Olaszországból (11; 1-1 adat Korzikáról és Szardíniáról), 38,1 %-a Franciaországból (8), 4,8-4,8 %-a Spanyolországból és Algériából származik.

A madarakat többnyire a gyűrűzés évében lőtték le (66,7 %), melyek közül 1 pullus, 6 fiatal (1y), 5 fejlett, 4 ad. (1y+) és 5 ismertetlen korú madár volt. Szeptemberben (2), októberben (3), novemberben (5) és decemberben (6) lőtték a madarak többségét, melyből kiderül, hogy a madarak többnyire már a telelőterületen tartózkodtak, bár októberben még hazánkban is láthatók kisebb-nagyobb csapatai, melyek csak a hideg idő beálltával vonulnak délebbre. A megkerülések helyeit a térkép szemlélteti. Természetesen a gyűrűzési és megkerülési helyeket nem lehet egy egyenes-sel összekötni, hiszen csak az számíthat közvetlen úticélnak, ahol a madarak a gyűrűzés évében kerültek meg.

Az adatokat Búki József szolgáltatta az MME adatbankjából.

.....

Felhívás

Szeretnénk többet tudni Tagtársainkról !

Kérjük ne merüljön feledésbe a következő kérdés !: Csoportunk szeretné jobban megismerni az aktív tagságot, melyhez a következőket szeretnénk kérni: A lap kézhezvétele után választ várunk valamennyi Tagtársunktól, de főleg azoktól, akik a jövőben együtt dolgoznának a Partimadár Munkacsoporttal. A bemutatkozást rövid ismertetővel (saját vizsgált területek megnevezése, fajra specializálódás, stb.) kiegészítve küldjék a szerkesztőhöz.

A szorosabb összetartás és a hatékonyabb munka érdekében !!

.....

Humor

Morbid reklámszlogen: A jéghideg LIMI-COLA az igazi !

Utószó: Ezt a lapot minden aktív "vizes" Tagtársunk megkapja, mely előreláthatólag évi két-három számmal fog megjelenni. Várunk támogatást, segítséget, de bírálatokat, ötleteket és nem utolsósorban cikkeket, írásokat is. Csak "limicola" témájú cikkeket kérünk, melyek lehetőség szerint naprakésznek legyenek (kivételek az időszakokat átfogó írások stb.)

A cikkeket és egyéb, a lappal kapcsolatos témájú javaslatokat kérjük a lap szerkesztőjéhez, az alábbi címre:

Szimuly György, 2890 Tata, Ady E. u. 65.

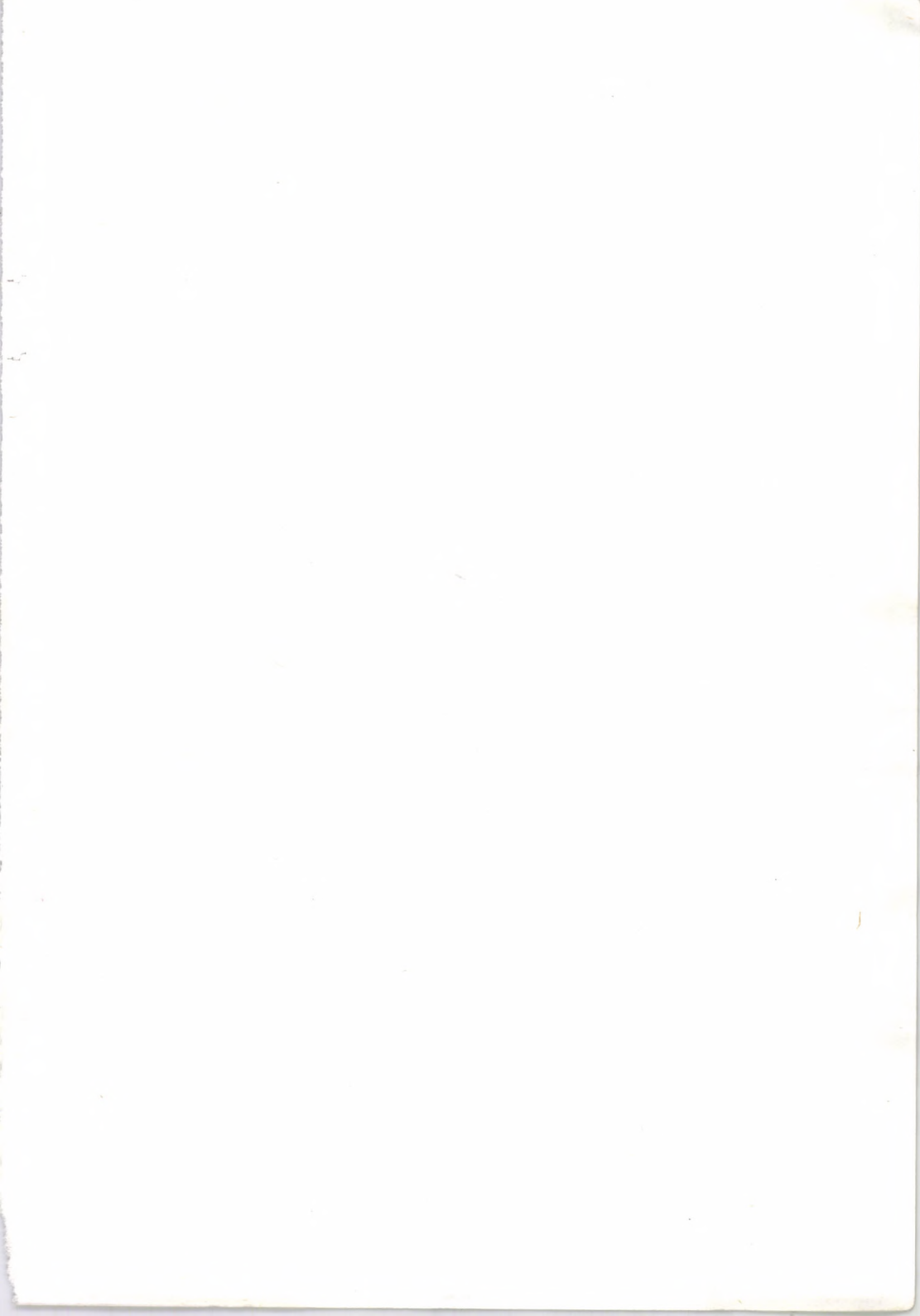

Figyelem

A lap ára 40 Ft. amelyet, lévén az első számról szó, mindenki becsülete szerint fizet majd, hisz nem mindenki igényelte a lapot. Az első számból befolyó összeget a következő szám megjelenésére fordítjuk, ezért kérjük az összeget és a lap további igénylésének bejelentését a szerkesztő címére megküldeni szíveskedjenek (cím mint fent: Szimuly György).
Köszönjük !!!

Tartalomjegyzék

Bemutakozás.....	1
Berdó József: Aranylile (<i>Pluvialis apricarius</i>) adatok 1991-ben..	6
Complete List of the World of the Western Palearctic.....	19
Ecseédi Zoltán: 1991-es limikola vizsgálat az Északkelet-Hortobágyon (1991.01.01. - 11.13.).....	8
Felhívás.....	23
Dr.Kovács Gábor: Ugartyúk (<i>Burhinus oedicnemus</i>) jelentős gyülekezése Nagyvíván mellett.....	3
Dr.Kovács Gábor: A havasi lile (<i>Eudromias morinellus</i>) 1991-es hortobágyi vonulásának elemzése.....	4
Partimadarak külföldi megkerülései - A sárszalonka (<i>Gallinago gallinago</i>).....	21
Schmidt Egon: A nemzetközi limikola számlálásról dióhéjban.....	2
Szimuly György: A havasi partfutó (<i>Calidris alpina</i>) szokatlan előfordulása.....	6
Szimuly György: Partimadárvonulás Naszály-Ferencmajorban 1991 őszén.....	14
Szimuly György: Ritka partimadarak az MME megalakulása óta Magyarországon 1974-1991.....	17
Tartalomjegyzék,.....	24
Utószó.....	23

Készült a Magyar Madártani és Természetvédelmi
Egyesület Soproni Csoportja támogatásával

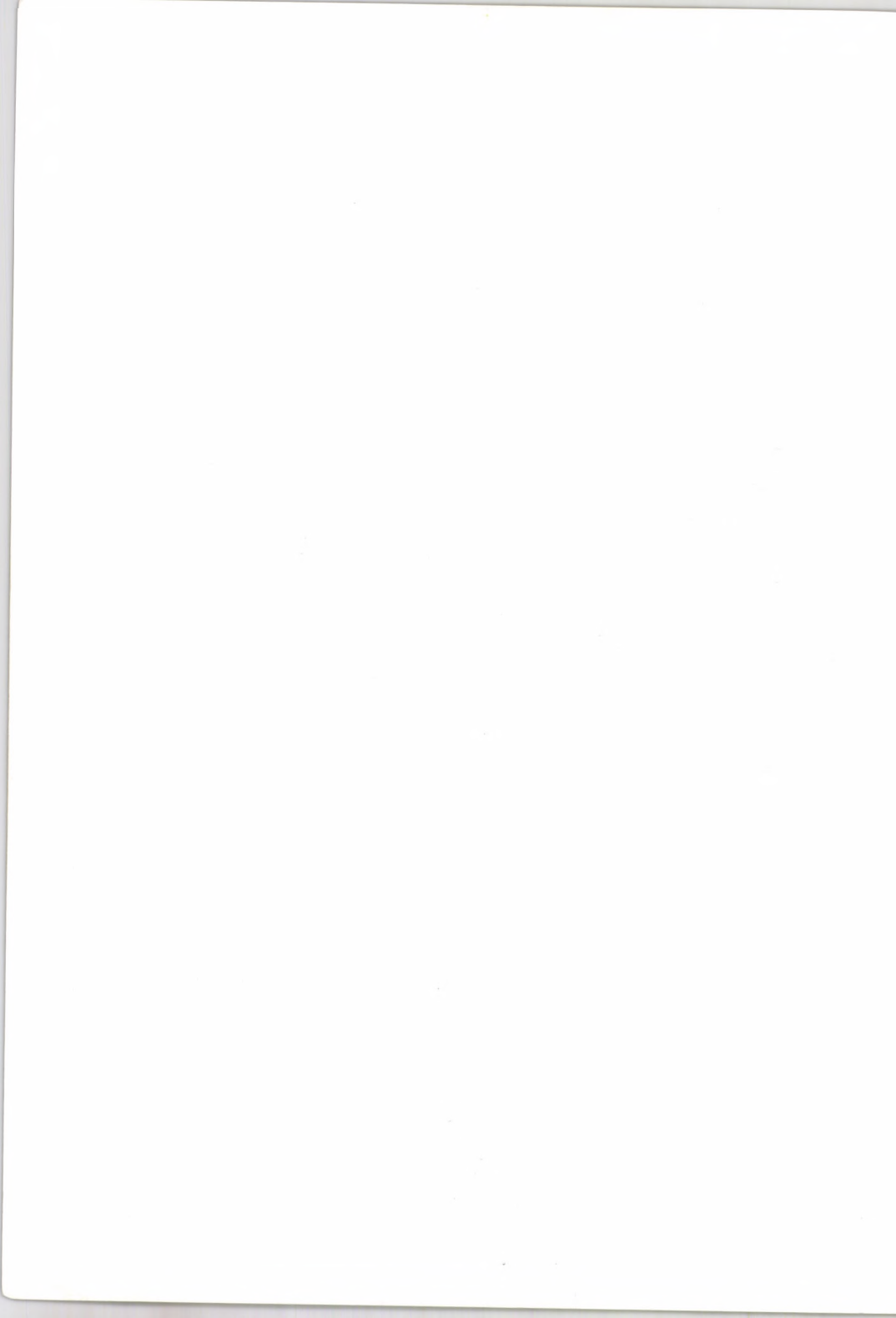
PARTIMADÁR

1992/2

A PARTIMADÁR MUNKACSOPORT
LAPJA

A szerkesztőtől . . .

Néhány szóban szeretném összefoglalni mindazt, ami a csoport megalakulása óta történt és azt, amit a jövőben kellene tenni. A Partimadár Munkacsoport 1991 augusztusában alakult, s céljai közül már többet is sikerült megvalósítani - többek között eme információs közeg létrehozását is. Időközben sokan megismerkedtek a csoport munkájával és csatlakoztak is, hogy a jövőbeni - nem kevés - feladatokat közösen oldjuk meg. Sikerült olyan területeket ellenőrzés alá vonni, melyek európai jelentőségűek és olyanokat is, amelyeket szinte alig ismerünk. Fontosnak tartjuk ezt már csak azért is, hogy az ország minél nagyobb területéről szerezzünk információkat.

Amit még nem sikerült elérni, az az anyagi támogatás, mely remélhetőleg a jövőben megoldódik, továbbfejlesztve kiadványunk külalakját és terjedelmét. Ehhez szorosan kapcsolódik az a kérés is a lap szerzőihez, hogy amíg a csoport anyagi helyzete nem javul valamelyest, küldje el mindenki a lap árát, hisz a szerzők megnövekedett száma miatt, a befolyó összeg a jelenleginél is kisebb volna. Természetesen lelkesedésünk ennek ellenére nagy és kitartunk céljaink megvalósítása mellett.

Bár pontos információkkal még nem rendelkezünk, de a csoport részt vesz egy olyan nemzetközi (európai) programban, melyet már régen el kellett volna végezni Magyarországon is. Az "EUROPAI FÉSZKELŐ PARTIMADÁR ALLOMANYOK" egy 1992-től induló project, mely plusz munkát nem igényel, csupán a terepi megfigyeléseket kell összefoglalni. Bővebb tájékoztatást a következő számban adunk.

Végül szeretnénk megköszönni mindenkinek az eddig végzett munkát és a továbbiakban is eredményes terepi munkát kíván a szerkesztő.

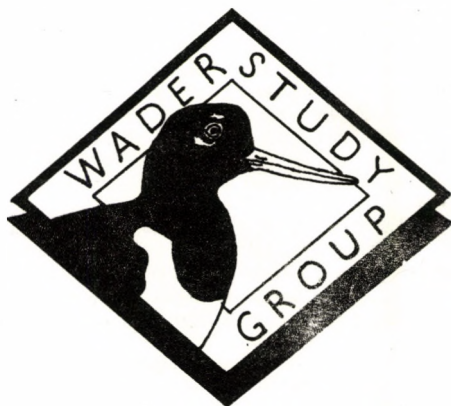
Bemutatkozik: a WSG

Bizonyára sokaknak még ismeretlennek hangzik ez az újabb mozaikszó, melyet talán ezen a fórumon a leghelyénvalóbb bemutatni.

A WSG (Wader Study Group) 1970-ben Nagy-Britanniában alakult, s napjainkban már 500 fő fölött mozog tagsága a világ minden tájáról. A szervezet amatőrökből és profi ornitológusokból áll, olyan madarászokból, kutatókból, akiknek érdeklődésük középpontjában a partimadarak állnak.

A WSG céljai között szerepel a kapcsolatteremtés az amatőr és professzionális partimadár-kutatók között, kooperációs tanulmányok, kutatások megszervezésének elősegítése és egy olyan információs közeget létrehozása, mely elősegíti a kapcsolatteremtés lehetőségét.

A WSG számos olyan helyi, nemzeti és nemzetközi szervezettel áll kapcsolatban, melyek partimadár-kutatásokkal és védelemmel foglalkoznak és ezekkel gyakran együtt is dolgoznak a kooperációs kutatásokban. A csoport expedíciókat is szervez távoli területekre, ahol ismereteinket bővítik a kevésbé ismert fajokról.

A csoport különböző kutatási projectjei között a következők szerepelnek:

- tavaszi vonulás vizsgálata a Kelet-Atlanti útvonalon;
- hosszútávú monitoring használata az Európán belüli vonuló területeken;
- fészkelő partimadár monitoring Angliában;
- széki lile kutatás Európában;
- európai partimadár fészkelő populációk egybevetése.

Túl ezeken a főbb programokon, számos egyéni és érdekes kezdeményezésről is tudomást szerezhetünk, de segíthetünk is ezekben a munkákban tapasztalatainkat bővítve.

Információs közegként a negyedévenként megjelenő *Bulletin* nyújtja azt a szakanyagot, melyben egyszerre szerezhetünk tudomást a nemzetközi szakdolgozatokról, kutatási eredményekről és számos egyéb fontos információról. A *Bulletin* egy újabb lehetőség a hírek, írások, gyűrzési visszajelentések, új publikációk leközlésére a világ minden részéről.

A WSG minden évben nemzetközi találkozót szervez, melynek színhelye 1992-ben éppen itt Magyarországon, Hajdúszoboszlón lesz szeptember 4-6. között. A konferenciáról a következő számunkban bővebben olvashatnak.

Bővebb információt a tagságról a szerkesztőtől kérhetnek.

A széki lile project

A széki lile *Charadrius alexandrinus* ökológiai és viselkedés-ökológiai vizsgálata 5 éve folyik a Duna-Tisza Közén. Habár az 1992. évi kutatások eredményei további adatfeldolgozást igényelnek, a PARTIMADAR olvasói számára néhány érdekességgel szeretnék elözetesen beszámolni.

1992-ben két célunk volt a Harta és Akasztó közti szikeseken költő lilék vizsgálatában. Egyrészt, egy olyan módszer kidolgozását tűztük ki célul, amellyel a széki lile fészkelési sikerét növelni tudjuk. A partimadarak kelési sikere igen alacsony, a széki lile fészkeljék csupán 10-30 %-a kel. A fészkeljék nagy része áldozatul esik ragadozó madaraknak (pl. hamvas rétihéjának) és emlősöknek (pl. sünnek, rókának), de a legeltetett területen a birkák a fő fészekpusztítók. Korábban már többféle módon próbálták távartatani a ragadozókat a fészkektől, pl. Svédországban elektromos kerítéssel, az USA-ban pedig a fészkek 5-10 méteres környékének elkerítésével. Ezek a módszerek azonban nehezen kivitelezhetők a hazai szikespusztákon, és csupán a siker kis esélyével kecsegtettek. Ezért előzetes kísérletként az idei tavasszal egy új módszert próbáltunk ki, mégpedig a fészkek 0.5 méter átmérőjű hálóval borítását. Elképzelésünk szerint a fészkek hálós nyílásain a lilék könnyen átférnek, a ragadozók viszont nem. Néhány fészek hálóval körbevétele igazolta elképzeléseinket. A széki lilék rendszerint készségesen elfogadták a védőhálót, és néhány perces habozás után ki-be járkáltak rajta. A védőhálóval borított fészkek 80 %-ából kelt fióka, míg a védelem nélküli fészkeljék kelési sikere kb. 30 %-os volt. Habár a védőháló hatékonyan távartarta a ragadozókat nagyrészt, sikeres alkalmazása fokozott figyelmet és szakértelmet igényel.

A kutatások másik fő területe a széki lilék szülői viselkedése volt. A lile utógondozási rendszere valószínűleg az egyik legváltozatosabb a madarak között. Kelésig mindkét szülő a fészkek körül tartózkodik, kelés után azonban az egyik szülő elhagyja a fiókákat és a párját, majd fészkelésbe kezd egy új partnerrel. Egyes családokban a hím, míg másokban a tojó hagyja el a fiókákat, de vannak olyan családok is, ahol egyik szülő sem távozik a fiókák kirepüléséig. Az idén egyedülálló eseménynek lehettünk tanúi; egy tojó távozását néhány nap múlva követte a hím is, így mindkét szülő dezertálta a pelyhes fiókákat. A család három fiókája szerencsére mégsem pusztult el, hanem egy szomszédos család befogadta őket, amelynek három fiókája 5 nappal idősebb volt a befogadott fiókáknál. Így néhány napig látni lehetett egy 6 fiókát vezető széki lile családot a Sós-ér melletti Széles-réten. Az idei év további meglepetése, hogy egy hím széki lile új párral kezdett tojáskérésbe miután 2 fiókát kiröptetett, mivel a korábbi években nem volt példa a sikeres kirepítés utáni újrafészkelésre.

Jövő évi tervünk, hogy a védőhálót több fészkeljére felhelyezzük és így megakadályozzuk a fészkeljék pusztulását. Továbbá, tervezzük figyelni családokat elhagyó hímek és tojók viselkedését, és ennek érdekében a dezertálásra készülő lilék begyét és hasát sárgával fogjuk megfesteni (a festék ártalmatlan, és a szín csupán az első vedlésig tart). Kérjük a partimadarásokat, ha jövőre találkoznak sárga begyű széki lilével, akkor ne mongol lilére gyanakodjanak, hanem figyeljék a lile nemét, a festés pontos helyét (pl. a begy, has vagy alsó farkfedők melyik oldala sárga) és próbálják meg leolvasni a színes gyűrűket (ez utóbbihoz teleszkóp kell). A pontos információkért cserébe postafordultával 1

üveg pezsgőt és utiköltségtérítést küldünk a projectünk eredményességét elősegítőknek.

*Dr. Székely Tamás, Noszály Gábor, Lengyel Szabolcs, Kossuth Lajos Tudományegyetem, Allattani Tanszék. 4010 Debrecen.
Kovács Sándor, 6326 Harta, József A. u. 14.*

A limikolakutatás lehetőségei a jövőben

A limikolák sok madarász számára izgalmas madárcsoport. Elsősorban az alföldi vizes területeket járó madarászok találkoznak jelentősebb költő és vonuló limikolaállományokkal. Ezen területekről igen fontos információknak számít az egyes költő és vonuló fajok állományviszonyainak folyamatos nyomonkövetése. Ezen faunisztikai adatok összegyűjtését és használhatóan rendszerbe foglalását tűzte ki céljául kiindulópontként a nemrégiben megalkult "Partimadár Munkacsoport". Az adatok gyűjtésére vonatkozóan a jövőben a megfigyelőhálózat bővítésével növelni kellene a megbízható adatok mennyiségét, ill. a kevésbé ismert területekről több adatot szerezni. Ez a cél egy szervezett limikola-szinkronhálózattal valószínűleg meg, mely a kevésbé ismert területekre is kiterjedne.

Igaz sok érdekességet rejt magába az átvonuló limikolák vizsgálata, de külön figyelmet érdemelnek a költő fajaink, annál is inkább mivel több faj esetében a hazai állományviszonyok európai szinten is érdekesek lehetnek. Továbbá a "gyakoribb" fajok behatóbb vizsgálatára is szükség volna, melyeket pillanatnyilag nem tartunk veszélyeztetettnek, viszont potenciálisan azok lehetnek. Az ilyen irányú kutatásokat ökológiai szempontok szerint volna célszerű megközelíteni. Mert az ökológiai tényezők, melyek az adott élőhelyen hatnak nyilvánvalóan meghatározzák a fajösszetételt és az állományviszonyokat. Így minél jobban ismerjük az egyes fajok élőhelyükkel szemben támasztott követelményeket ill. trofikus kapcsolataikat, annál sokrétűbb és hatásosabb természetvédelmi kezelési programok dolgozhatók ki az egyes élőhelyek vonatkozásában. (pl. árasztások mértéke és ütemezése, a felhasznált vízzel szembeni követelmények, stb.)

Tehát a védelmi programok kidolgozását az egyes fajok élőhelyigényének az ismeretében lehet megvalósítani, ezért az alábbiakban az élőhelyigény vizsgálatára vonatkozó megközelítési lehetőségek közül kettőt szeretnék bemutatni. (dr. Székely Tamás szakmai tanácsai alapján)

1. Több faj párhuzamos vizsgálata egyszerre egy adott élőhelyen belül, egy adott madártársulásra nézve. A vizsgálat módszertani alapja, hogy az adott területen az egyes költő limikolafajok denzitásadatainak (egyedsűrűség) ismeretében, többváltozós statisztikai módszerek segítségével a kialakult egyedsűrűségi viszonyokat hozzuk összefüggésbe az élőhelyre jellemző ökológiai paraméterekkel. (pl. vegetáció, táplálékinálat, stb. paraméterei.)
2. Csak egy faj fészkelésbiológiai vizsgálata, de több különböző élőhelytípusban a fent említett paraméterekkel összefüggésben. Ez utóbbi esetben több információ nyerhető az adott faj költési sikerét befolyásoló paraméterekre vonatkozóan a különböző élőhelytípusokban, viszont a társulás többi fajáról nem kapunk információt.

A fenti két lehetőségen kívül nyilvánvalóan más megközelítések, ill. egyes módszerek ötvözése is elképzelhető. Erre vonatkozóan a külföldi szakirodalom adhat felvilágosítást, mivel hazánkban a limikolákra nézve mindez idáig kevés ilyen vizsgálat történt. A jelen írásom célja is az ilyen irányú érdeklődés felkeltése lenne a további minél színvonalasabb munka érdekében, azok számára akik kíváncsiak lennének az ökológiai részletekre is és esetleg egy átfogó programban is résztvennének. Ilyen irányú kialakult tervek még nincsenek, ehhez várjuk az esetleges érdeklődést, ötleteket, segítséget. (Érdeklődni lehet Szimuly György ill. a saját címenen).

Az említett vizsgálati, lehetőségek közül a második témában Székely Tamás végez évek óta kiterjedt kutatásokat széki lilén. Az első megközelítés szerint is született néhány munka. Az idei évben szintén ezzel a módszerrel dolgozva végeztem ilyen irányú vizsgálatokat a Kiskunságban fészkelő limikolafajokon. (goda, piroslábú cankó, bibic és gulipán)

Az eredményekről a Partimadár c. lap hasábjain is beszámolok majd, ill. bővebben várhatóan az Ornis Hungaricában.

Az adott témában a vizsgálatokat a jövő évben is szeretném folytatni, lehetőség szerint kiterjesztve más területekre is. Ezért volna jó, ha az ország különböző területein dolgozók is bekapcsolódnának a témába, mivel több hozzám hasonló fiatal madárász van akik szorosabb kapcsolatba kerültek a limikolákkal.

Esetleges együttműködési lehetőség lenne például egyes fajok fészkelési körülményeinek vizsgálata egyszerre több területen egységes adatlapok kitöltésével.

Fontos alapelv, hogy az adatokat minél célirányosabban gyűjtjük a limikolákról, ha már egyszer foglalkozunk velük és terepen vagyunk, mely élvezetet jelent számunkra, ez használhatóvá is tehető, mert tulajdonképpen a természetvédelem érzelmi indíttatású.

Boros Emil, 1196 Budapest, Kossuth L. u. 76. Tel: 1772807

Gólyatöcsök (*Himantopus himantopus*) késői előfordulása

1990 őszén-telén szokatlanul késői gólyatöcsöket figyeltem meg többször is a szegedi Fehér-tavon. Érdekes volt, hogy nem minden megfigyelési napon voltak jelen a területen és hol kettő, hol három példány jelent meg. Gyakran más partimadarak társaságában fordultak elő, általában a lecsapolt 13-as tavon. Utolsó alkalommal a 11-es feltöltött tó fölött DNY-i irányba elrepülve figyeltem meg őket december végén.

Az előfordulási adatok:

1990.11.03.	2 juv. pd. (13-as tavon)
11.10.	3 juv. pd. (3-as tavon)
11.18.	3 juv. pd. (13-as tavon)
11.25.	3 juv. pd. (13-as tavon)
12.21.	2 juv. pd. (11-es tó fölött)

Summary

Unusually late Black-winged Stilts *Himantopus himantopus* were stayed at Szeged-Fertő between November and December of 1990. The birds were seen on a drained lake with other wader species.

Nagy Tamás, 6726 Szeged, Derkovits fasor 102.

**Székicsér (*Glareola pratincola*) fészkelése
Harta-Akasztó pusztán**

Magyarországon néhány évtizeddel ezelőtt még szép számmal költött a székicsér. Sajnos az utóbbi években a régi, tradíciós költőhelyekről egyszerűen eltűnt (pl. Kelemen-szék). Hozzánk legközelebb valószínűleg Apaj-Ürbő pusztán költhet még néhány pár. Több, mint egy évtizede madarászom, de sosem találkoztam ezzel a fajjal. Tavaly Nagy Tamás és barátai láttak egy példányt az akasztói maszek halastavaknál. Régebben Boros Emil és Schmidt András láttak 1-1 pd-t Harta-Mikla pusztán.

Június közepén Dr. Székely Tamás talált egy székicsér fészket, Harta-Akasztó puszta, Pirosszín nevű részén, rövid fűvű birkalegelőn, nem messze egy kisebb csatornától. Július első napjaira három fióka kikelt (Kovács S. szóbeli közlése). Oroszi Zoltán tagtársammal július 11-én felkerestük a területet és láttuk a két öreg madarat, amint időnként leszálltak etetni. Reméljük a fiókák hamarosan repülősek lesznek.

Irodalom - References

Haraszthy, L. (szerk): Magyarország fészkelő madarai p.93-94.

Summary

A pair of Collared Pratincole *Glareola pratincola* was found nesting at Harta-Akasztó puszta which is one of the most treasured breeding waders in Hungary. This species was never seen before at this region by the local birders.

Berdó József, 6326 Harta, Rákóczi F. u. 32.

**Ujabb lilebíbic (*Chettusia gregaria* Pall. 1771.)
előfordulása Magyarországon**

A lilebíbic Magyarország területén eddig mindössze három alkalommal fordult elő. A bizonyító példányt 1900.szept. 29-én Tatán ejtették el. A további két adat a Hortobágyról származik, (1972 aug. 6. Endes M., és 1985. okt. 5. Bankovics A.)

Az eddigi adatok mindegyike az őszi időszakból származik, melynek feltehető oka, hogy az őszi vonulás időben jobban elhúzódik és így a vonuló egyedek gyakrabban kóborolnak el az eredeti vonulási útvonaltól. Ezzel szemben a hazai negyedik előfordulása az idei évben tavasszal lett rögzítve, melyről az alábbiakban számolok be.

1992. ápr. 24-én Fülöpszállás határában a "Fehér-szék" nevezetű szikes tavon (KNP III.sz. területe) figyeltem meg 1 pd. lilebíbicit, mely a hazai negyedik adatot jelenti.

A madár a tó szélén "Festucetua-Lepidio" gyeptársulásban egy bíbic (*Vanellus vanellus*) társaságában táplálkozott. A korábbi három adatból kettő szintén hasonló jellegű élőhelyről származik (Hortobágy), mely a faj eredeti elterjedési területével hozható összefüggésbe. Ugyanis költőterülete a Volgától keletre, Kazahsztán füves pusztáit fedi le, egészen Nyugat-Szibéria vonaláig. Vonulása során Türkmánián keresztül India, Etiópia és a Vörös-tenger partvidékeire jut el, ahol a telet is hasonló élőhelyeken tölti el. Mivel Európában nem jellemzőek a nagy kiterjedésű puszták ezért elterjedési területe a keleti kontinentális pusztákra korlátozódik, így összesen csak 74 európai adata ismert.

Az általam megfigyelt egyed leírása: mivel egy bÍbic társaságában táplálkozott, ezért a színezeten túlmenően alakja is jól összehasonlítható volt. Az űlő madár habitusa " bÍbic-szerű" volt de jobban szeműgyre véve inkább a *Pluvialis* fajaira hasonlított az arányaiiban hosszabb lába és karcsúbb teste miatt, a szárnyai viszont röptében szélesebbnek tñntek a bÍbicénél. Színezete a felsőtesten fakó galambszürke, csakűgy a mellen is. A háttól jól elűtő kűzevezők feketék, melyek a repűlő madáron kontrasztosak a fehér karevezőkkel. Szintén feltűnő a fark fehér színe és az ettől elűtő fekete szalag a fark közepétől kezdűdően. A fej jellegzetes mintázatű volt, fekete fejtető alatta vastag fehér szemcsikkal, mely a tarkón összeűrt. A fehér szemcsik alatt egy vékonyabb fekete szemsáv, alatta a pofa krűmszínű volt, mely a tarkóra és a mellre is kiterjedt. A hasalj fekete színt mutatott a lábak tűvéig, mögűtte 4-5 vörűses tollal, az alsó farkfedők fel-tűnően fehérek voltak. A láb élénk fekete színe távolról is jól látszűdött. Egészen közélről (20-25m) a hát és szárnyfedőtollakon vékony világos szegélyt lehetett felfedezni. A megfigyelést 30 x-os nagyításű teleszkűppal végeztem.

A színezet alapján a szűban forgó madár egy öreg nászruhás egyed volt. Megfigyelésemet még aznap Molnár László és társai, valamint másnap Horváth Gábor is megerűsítette.

Ezáltal a Duna-Tisza Közén is kimutatottá vált a lilebÍbic. További felbukkanására lehet számítani, elsűsorban a keleti országrészben, ezért érdemes a homogénnek tñnő bÍbiccsapatokat is jól átnézni, fűleg az őszi, nagy gyűlekezű csapatokat az alfűldi pusztákon.

Irodalom - References

- Haraszti, L. (1988): Magyarország madárvendései p. 73-74.
P. Hayman, J. Marchant, T. Prater (1986): Shorebirds, p. 269-270.
Dr. Keve, A. (1984): Magyarország madarainak névjegyzéke, p. 37.

Summary

An adult Sociable Plover *Chettusia gregaria* in full summer plumage was recorded at Fehér-szék near Fűlűpszállás on 24 April of 1992. This is the fourth records in Hungary all in this century. The bird was feeding on a natron lake where the vegetation was quietly similar to its original breeding areas.

Boros Emil, 1196 Budapest, Kossuth L. u. 76. Tel: 1772807

BÍbic (*Vanellus vanellus*) fészkekének sikeres átelepítéese

1992. május 8-tól kezdűdően vízutánpótlás céljából árasztást végeztűnk a Nagyszíken, a HNP keretein belül. Másnap délelűtt találtam egy három tojásos bÍbic fészkealjat az árasztandó terület legmélyebb pontján, amely késűbb víz alá is került. A fészkek eredeti helyére lapáttal építettem egy kb. 80 cm. átmérűjű és 40 cm. magas szűgetet, melyre a természetes nűvényzetbűl fűllyesett labodás foltokat raktam és ide helyeztem vissza a fészket, s a tojásokat. A madár rövid idű műlva visszaűlt és folytatta a kotlást.

Summary

A nest of Lapwing *Vanellus vanellus* was successfully picked up which was on the lower point of an inundated steppe. After it was put onto a 40 cm high islet the bird returned to hatch again.

Tar János, 4060 Balmazújváros, Bőszörményi u. 12.

Apró partfutó (*Calidris minuta*) telelése

1990/91 telén a viszonylag enyhe télnek köszönhetően többször láttam valószínűleg ugyanazt az apró partfutót a szegedi Fertőn. A partfutók elég sokáig kitartottak novemberben, december elején és a havasi partfutó csapatokban mindig akadt néhány apró partfutó is. Később - mikor elvonultak a partfutók - egy magányos példány jelent meg a Fertő egyik lecsapolt utónevelő taván, melyet többször megfigyeltem még januárban is. Az egyik januári megfigyelés alkalmával két példány volt együtt jelen a tavon. Altalában egyedül volt, de egyszer havasi pityer csapatba beleolvadva szedegetett. Kedveztek neki a déli enyhébb órák, amikor az iszap felolvadt felső 3-4 mm-es rétegéből szedegetett szinte kivétel nélkül árvaszúnyog-lárvákat. Egyébként a zsilip felől becsordogáló, be nem fagyó vízfolyásban táplálkozott. Néha más partimadarak is megjelentek ebben a vízfolyásban (sárszalonka, havasi partfutó, pajzsos cankó). Az apró partfutó feltűnően bizalmas volt, 2-3 méterre is meg lehetett közelíteni.

Az előfordulási adatok:

1990.12.08. 1 juv. pd. (4. utónevelő tó) téli ruhában
1990.12.21. 1 juv. pd. (1. utónevelő tó) téli ruhában
1991.01.03. 1 juv. pd. (Veprik Róbert megfigyelése)
1991.01.20. 1 ad. + 1 juv. pd.

Februárban a komolyabb fagyok beköszöntével a partfutók is eltűntek a területről.

Summary

Wintering Little Stints *Calidris minuta* were seen at Szeged-Fertő during the winter of 1990/91. Sometimes the birds were feeding among a flock of Water Pipits *Anthus spinoletta*. In the midday hours they were feeding on the upper stratum of the eased off mud, which was favourable for many other birds as well.

Nagy Tamás, 6726 Szeged, Derkovits fasor 102.

Havasi partfutó (*Calidris alpina*) szokatlan helyen való megjelenése

1992. május 5-én a Magdolnán, 180 pd. pajzsos cankó között, melyek egy lőszhát vízmentes, magasabb növényzetében gyorsan szaladgálva szedegettek, egy nászruhásvasi partfutót figyeltünk meg. A pajzsos cankóknak éppen csak a feje látszott ki a növényzetből, a partfutót pedig csak akkor láttuk, ha hirtelen felröppent az együtt mozgó csapattal. A havasi partfutó ilyenkor mindig hallatta hangját. A megfigyelést Kern Rollanddal és Tar Jánossal végeztem.

Summary

A feeding Dunlin *Calidris alpina* were seen in high plants among 180 Ruff *Philomachus pugnax*. This vegetation was scarcely lower than feeding Ruffs so the Dunlin was seen only in flight.

Ecsedi Zoltán, 4060 Balmazújváros, Esze T. u. 8.

Festett pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*) megfigyelése

1992. április 5-én a Hortobágy-Halastó III-as leeresztett taván egy festett pajzsos cankót vettem észre. Szárnybélésének belső, testfelőli oldala és hasa élénk piros és rózsaszín közötti átmenetet mutató színre volt festve. Ebben az időszakban ezen a tavon összesen 15000 pajzsos cankó gyülekezett. A festett madarat egy 1000 pd-os csapatban forduláskor vettem észre.

Summary

A painted Ruff *Philomachus pugnax* was observed on 5 April 1992 at the Hortobágy-Halastó on a drained fishpond. The bird was seen among approx. 15000 Ruffs. Its axillaries and belly was painted pinkish which was prominent in flight.

Zeke Tamás, 4034 Debrecen, Faraktár u. 70.

Részleges albinó réti cankó (*Tringa glareola*) megfigyelése az ÉK-Hortobágyon

1992. július 15-én egy részlegesen albinó réti cankót figyeltem meg a horti libanevelőn.

Az előttem felröppenő madár jobb szárnyának kb. az első öt kézevezője és az ezekhez tartozó fedők fehérek voltak. A bal szárnyán az első két evező normál színezetű, az utána következő 4-5 evező és a hozzájuk tartozó fedőtollak is fehérek voltak. A fark baloldala - kivéve a szélső faroktollat - szintén fehér színű volt. Színezete egyebütt megegyezett a fajtársaiával.

Summary

A partial albino Wood Sandpiper *Tringa glareola* was observed at the Hortobágy on 15 July 1992. Some primaries and its coverts and the left side of the tail (except the outer feather) were white. The bare part colours and the other parts of its plumage was normal.

Tar János, 4060 Balmazújváros, Böszörményi u. 12.

Terekcankó (*Actitis cinereus*) megfigyelése Tizsasúly határában

1992. május 8-án egy öreg, nászruhás terekcankót figyeltem meg Gödér Róberttel a Tizsasúly határában levő Palotási-halastó feltöltés alatt álló ivadéknevelő medencéjében.

Leírás: Csőre enyhén felfelé hajló, hosszú fekete, végén kes-

kenyebb, tövén vastagabb és világosabb színű. Lába élénk narancssárga, testéhez képest rövid, repülés közben nem ért túl a farkán. Fejteteje barna, homlokán világos. A szem és a csőr között feketés folt van, ami a szem mögött keskeny sávban folytatódik. A nyak hátsó része barnásan, elülső része, a pofa, a begytájék, a mell és a testoldal szürkésen sávozott. A hát szürkésbarna tollai világosan szegettek, rajta két fekete csík húzódik. A szárny másodrendű evezőinek végén levő fehér sáv a külső evezők felé elkeskenyedik. A farok és a felső farokfedők barnásszürkék és halványan keresztcsávosak.

Összességében a billegetőcankótól nagyobb, a réti cankótól kisebb termetű, rövid lábú, hosszú csőrű, világos, gyorsan szedegető cankó-féle.

Hang: Megriasztva rövid, de elnyújtott fuvolázó hang és a billegetőcankóhoz hasonló "ti-ti-ti". Viselkedése és táplálkozása a tavi cankóéhoz volt hasonló.

Viselkedés: Vízben maga körül forgolódva gyorsan megállás nélkül szedegetett. Iszapon csak a felszínről csipegetett. abba mélyen nem szúrt. Testét több alkalommal billegettette és felriasztva néhány szárnycsapás után kifeszített szárnyal siklott. a billegetőcankóhoz hasonlóan.

A madár végig a kb. 0.5 ha-os sekély vízű medencében tartózkodott kis lilék, Temminck-partfutók, réti-, billegető- és piros-lábú cankók társaságában.

1992. május 9-én ugyanott megfigyeltük Germán Péterrel és Rimóczi Arpáddal. Május 10-én Germán és Rimóczi ismét látta.

Summary

An adult Terek Sandpiper *Xenus cinereus* in full summer plumage were seen on a fishpond system near Tiszasüly. Usually it was feeding in shallow water among other wader species.

Szilágyi Attila, 4060 Balmazújváros, Tóth A. u. 26.

Élőhelyek ökológiai bemutatása

Kistelek - Millerszék

Szegedtől 25 km távolságban az E5 úton, Balástya és Kistelek között félúton, a 19°59' északi szélesség és a 46°26' nyugati hosszúság alatt helyezkedik el. 46 ha-os terület szikes semlyékkel és alkalmi vízállással, mely a fészkelés végéig kitart. A tó legelő, szántó, erdőfolt, tanyák és gyümölcsösök által övezett, szikes jellegű, csakúgy mint a környező legelő. A kisteleki sajtgyár szennyvize egy ülepítő tóba kerül, melynek túlfolyása a réten keveredik az összegyűlt hólé és eső vizével. A posvány sásos-csatakos rét vize kb. 30-40 cm-es, a vályogvetésből kubiktavak alakultak ki. A víz selymes tapintású, apró vízi élőlények tömegével a gólyatöcs, gulipán és cankók kedvelt táplálkozó, pihenő és vedlő helye. A csatakban bibicék, piros lábú cankók és godák, a szikpadokon gólyatöcs, gulipán és széki lilék fészkelnek. Az ülepítő tavon inkább a récefélék, sirályok és gémfélék, a réten partimadár-tömegek fordulnak elő.

1975-ben találtam először fiókáit nevelő pajzsoscankót, s azóta többször láttam fészkekre utaló, féltő cankót fészkelési időben. 1992 tavaszán még röpképtelen, fiatal pajzsos cankót is fogtam és fészkelésre utaló, vagy fiókat féltő öreget is megfigyeltem.

Partimadár mozgalom 1992-ben:

	április	május	június	július
gulipán	8	12	38	16
gólyatöcs	4	4	18	48
piros lábú cankó	18	20	60	80
pajzsos cankó	1200	600	5	400
füstös cankó	800	300	-	150
réti cankó	30	5	-	3
szürke cankó	2	-	-	1
tavi cankó	1	-	-	-
bibic	35	14	40	60
goda	50	12	30	50
széki lile	4	2	5	5
kis lile	2	2	-	2
sárszalonka	5	-	-	-
nagy póling	9	3	2	8
kis goda	-	-	-	1
ezüstlile	5	-	-	-
aranylile	2	-	-	-

Megállapítható, hogy e kis terület védelme partimadár szempontból is indokolt volt, mert jó vonulási, pihenő, táplálkozó és fészkelő terület. A gulipán, gólyatöcs, piros lábú cankó, goda és a bibic viszonylag nagy számban fészkel. Egyébként a területen 52 fészkelő, 68 átvonuló, 10 kőbórló és 16 ritka téli vendég fordult elő.

Puskás Lajos, 6728 Szeged, Bajai u. 2-4.

Utmutató a pólíngfajok terepi felismeréséhez

A partimadarakkal intenzíven foglalkozó, az alkalmas élőhelyeket rendszeresen felkereső megfigyelőknek bizonyára feltűnt már, hogy a pólíngok között gyakran akadnak olyanok, melyek nagyság, csőrhossz, színezet és mintázat tekintetében is eltérnek az átlagostól. Ez a jelenség néha még a nagy pólíng gyors felismerését is megnehezíti, de különösen nagy problémát jelent a terepen a vékonycsőrű pólíng biztos azonosítása. Az alábbi, gyakorlati útmutatóval szeretnék néhány támpontot nyújtani a fajok elkülönítéséhez, az élőhely és a terepi bélyegek ismertetésével.

1. Kis pólíng - *Numenius phaeopus*

Főként március-áprilisban zajló tavaszi vonulásakor, füvespusztai környezetben találkozhatunk vele, de egyes években átnyáralás is előfordul. A száraz, füves gyepek mellett vonzódik a még nem túl magas gabonához (őszi és tavaszi vetések), a sarjadó lucerna-állományhoz és a parlagokhoz, szántatlanul maradt előző évi tarlókhöz is. Gyors felismeréséhez jó támpont a madár kis termete, rövid csőre, színezetének sötét összhatása. Jellemzőes fej-tető-sávja kézitávcsővel csak 80-100 m-ig látható, de teleszkóppal 500 m-ig is megfigyelhető ez a fontos bélyeg. A felrepülő, vagy áthúzó madarak éles, kacagó hangja tökéletesen azonosítható. Jó fényviszonyok és megfelelő közelség mellett a sötét szárnyalj és az erősebben mintázott farcsík is látható a repülő madáron.

2. Vékonycsőrű pólíng - *Numenius tenuirostris*

A terepen a legnehezebben felismerhető partimadaraink egyike. Meghatározását különösen megnehezíti, ha nagy pólíng tömeg sűrűje közé kerül. Ellenben, ha csupán néhány nagy pólíng jól áttekinthető, laza csoportjában látjuk, az összehasonlítás azonnali segítséget jelent meghatározásban. Hazánkban augusztus-november között igen rendszertelenül és szórványosan megjelenő vendég.

Az élőhelyek közül leggyakrabban a lecsapolt halastavak iszapján, zátonyain látták, de olykor szikes tavaknál, elöntött réteken, sőt, száraz gyepeken is előfordult.

Saját tapasztalataim szerint a madár igen világos színe és kis termete (kis pólíng-méret, de karcsúsága miatt még annál is csekélyebbnek érezhető!) az első két figyelmeztető terepi bélyeg. Csakhamar feltűnik a szemlélőnek a csőr rövidsége (viszont kevésbé szembeötölő a vékonysága), mely a kis pólíngénál is rövidebbet mutat. A határozókönyvek által oly gyakran hangsúlyozott "szív alakú" oldalpettyeket a legnehezebb a terepen megfigyelni. Erre csak jó teleszkóppal, páramentes időben, lapos fény mellett, max. 300-350 m-ig van esélyünk, ha a madár kellően nyugodt és nem táplálkozik intenzíven. Annál feltűnőbb viszont a világos szemöldöksáv, továbbá az esetleg felrepülő, avagy szárnyát "villantó" példány fehérlő szárnybélése, meg az igen világos alig mintázott farcsíkja.

Hangja nagyon magas, visító hangfekvésű, de nem kellemetlen "pó-li", de igen keveset szól. Főleg a magányos egyedek csendesek.

Ha a megfigyelés színhelyén nagy pólíng nincs jelen, érdemes a testnagyság viszonyításához, beclléséhez bármely jól ismert faj jelenlevő példányait összehasonlítani vele, majd minnél előbb ugyanezen fajokat összevetni a nagy pólíng egyedekkel is.

Amennyiben a véletlen szerencse egyszerre több vékonycsőrű pólíng megfigyelésével ajándékoz meg (egy életben talán előfordulhat 1-2 ilyen eset), akkor feltűnhet, hogy a fiatal egyedek csőre szemmel láthatóan rövidebb.

3. Nagy póling - *Numenius arquata*

Gyakori pusztai átvonuló, jellegzetes alföldi átnyaraló faj, amely összfel több ezres csapatokba is összeverődik. Élőhelyekben a legkevésbé válgogat: kis és nagy vizeknél, gyepen, elöntött réteken, tarlókon, lucernán, parlagon egyaránt mutatkozik. Legnagyobb és leghuzamosabb ideig a lecsapolt, tartósan szárazon álló halastavak medrében figyelhető meg. Átnyaralás, sőt, áttelelés is előfordul. Az öreg madarak felismerése nem nehéz. Nagy termetű, igen hosszú csőrű, a kis pólinghoz képest világosabb színű madarak. Hangjuk igen tipikus "pó-li"-zás, ezen kívül a nászrepülés bugyborékoló trilláját is hallatja, nem csak a kis számú hazai költőhelyénél, de a jóval gyakoribb átnyaralás időszakában is.

Alföldünkön kissé bonyolítja a helyzetet a keleti alfaj (*Numenius arquata orientalis*) elég rendszeres megjelenése, melynek egyedei jóval halványabbak, szinte halvány agyagszínűek, csőrük viszont a törzsalakéhoz képest feltűnően hosszabb.

Jóval több zavart okozhatnak a terepi meghatározásban a frissen kirepült fiatalok, főként augusztus-október között, amikor egyébként is várható a vékonycsőrű póling felbukkanása. A fiatal nagy pólingok kis termete, rövid csöre (akár a kis pólingé!), világos színű feje nagyon becsapós lehet, főleg nagy távolságról. Kedvezőtlen, meredek fényben az egyébként sötét tónusú alapszínük is csalókan világosnak látszódhat. Alapos megfigyelésre van ilyenkor szükség, nehogy hamis "vékonycsőrű póling"-adattal csapjuk be magunkat és másokat. A szemöldöksáv hiánya, a rövid csőr kissé groteszk vastagsága viszont fel kell, hogy tűnjön, főleg teleszkóppal nézve. Ezen kívül a sötét szárnybélés, az erősen mintázott farcsík és farok, valamint a nem annyira pettyezett, mint inkább "spiccelt", sűrű vonalas oldalmintázat is feltűnően utal a nagy pólingra.

Dr. Kovács Gábor, 5363 Nagyiván, Bem apó u. 1.

Területi vonulási jelentések

A területi tavaszi-, vagy őszi vonulási jelentések pusztá adathalmaz formájában szinte áttekinthetetlenek volnának. Az előző számhoz hasonlóan itt is zamatosabb szövegesebb tájékoztatást tartjuk a legmegfelelőbbnek, betekintést nyerve az ország különböző pontjain levő, jelentősebb vonulóhelyek mozgalmába. Tehát a hasonló jellegű írásokat ilyenformán kérjük megküldeni még a kevésbé ismert területekről is!

Partimadarak vonulása a mekszikópusztai élőhelyrekonstrukciós területen 1992 tavaszán

A Fertő DK-i részén három évvel ezelőtt elkészült mesterséges tavak és a velük összefüggő elárasztások kedvező feltételeket teremtettek a vonuló madártömegek - így a limicolák számára is. Az 1989 őszen végrehajtott első feltöltés óta több, a fertői madárfanára nézve új faj került itt elő és számos korábban szórva-nyosan megfigyelt madárfaj kisebb-nagyobb számban rendszeresen átvonulónak bizonyult, sőt, például a gulipánnak jelentős költő populációja alakult ki.

Jelen írásunkban a szűkebben értelmezett élőhelyrekonstrukciós területen (Nyéki szállás és Paprét tavai, elárasztásai) ez év tavaszán megjelent partimadár-fajok adatait adjuk közre.

- Csigaforgató** (*Haematopus ostralegus*): március 28-án a Nyéki szálláson láttunk két példányt, majd április 11-én a Papréten tartózkodott feltehetően ugyanaz a két madár.
- Bíbic** (*Vanellus vanellus*): az első példányt február 10-én a Cikes legelőn figyeltük meg; legnagyobb tömegét március utolsó hetében számláltuk, ekkor mintegy 3000 pd. volt az élőhelyrekonstrukció területén. Fészkelő állományáról nem rendelkezünk pontos adatokkal.
- Ujjaslile** (*Pluvialis squatarola*): múlt őszi nagyobb gyülekezését (max. 20 pd.) tekintve szórványosan jelent meg. Egy átszineződő példányt láttunk a Nyéki szállás egyik szigetén május 22-én, egy nászruhás madarat pedig a Paprét elöntésén május 26-án.
- Aranylile** (*Pluvialis apricaria*): egyetlen példányt figyeltünk meg a Papréten március 23-án. Bícicsapatokkal valószínűleg rendszeresen átvonul.
- Parti lile** (*Charadrius hiaticula*): két alkalommal, március 5-én és május 13-án láttunk 1-1 pd-t.
- Kis lile** (*Charadrius dubius*): kb. 2-4 pár költ az élőhelyrekonstrukción. Április 2-án érkezett, ezután folyamatosan láttuk kisebb (2-6 pd.) csapatait.
- Széki lile** (*Charadrius alexandrinus*): a Fertőzug - Ausztria - szikes tavain költ, nálunk az erős nádasodás és a szigetek gyomosodása miatt csak ritkán mutatkozik. Április 28-án és május 12-én 1-1 pd-t láttunk a Papréten, május 13-án pedig egy kis lilékkal szemben agresszíven viselkedő párt figyeltünk meg ugyanott.
- Kis póling** (*Numenius phaeopus*): korábban csak egyesével, szórványos átvonulóként észleltük. Ez év tavaszán soha nem látott nagy csapata tartózkodott az élőhelyrekonstrukción 03.31-04.28. között. A maximum 22-től 26-ig 16 pd. volt. Májusban 23-án és 27-án, júniusban 16-án láttunk 1-1 pd-t.
- Nagy póling** (*Numenius arquata*): kis számban (max. 4 pd.) mutatkozott; az elsőt március 23-án figyeltük meg. Csak az elárasztások június 19-én megkezdett leeresztésekor kezdett számuk emelkedni. 29-én 17 pd-t számoltunk a Papréten.
- Goda** (*Limosa limosa*): március 4-én érkeztek. Legnagyobb csapatát, 71 pd-t a Nyéki szálláson március 11-én láttuk. Az első - két fiókás - családot május 12-én figyeltük meg; összesen kb. 4-5 pár költ.
- Kormos cankó** (*Tringa erythropus*): március 23-i érkezését követően max. 30 pd-ból álló csapatait számláltuk.
- Piros lábú cankó** (*Tringa totanus*): a terület jellemző költőfaja, állománya mintegy 10 párra tehető. Március 8-án jelent meg, 5-50 példányos csapatai vonultak át.
- Tavi cankó** (*Tringa stagnatilis*): korábban fertői adata nem volt. Május 6 - június 10. között hét alkalommal láttunk 1-2 pd-t. Főként a Nyéki szálláson és a Hansági főcsatorna hidépítés miatt leeresztett medrében mutatkoztak.

- Szürke cankó (*Tringa nebularia*):** ritkán jelent meg a tavaszi vonuláson. Április 23-tól összesen hat alkalommal láttunk 1-4 példányt.
- Erdei cankó (*Tringa ochropus*):** az elsőket március 17-én figyeltük meg. 4-5 példány tartózkodott rendszeresen a Hanság csatorna leeresztett medrében.
- Réti cankó (*Tringa glareola*):** március 3-án érkeztek. Több százas csapatai főleg a növényzettel borított részeken mozogtak, ezért pontos számlálási adatokkal nem rendelkezünk.
- Billegető cankó (*Actitis hypoleucos*):** április 7-e után kis számban folyamatosan láttuk az élőhelyrekonstrukción, jellemzően a Hanság csatornán és a Nyéki szálláson.
- Kőforgató (*Arenaria interpres*):** az elárasztások megkezdése óta minden vonulási szezonban megjelenik. Idén tavasszal május 10-én és 20-án figyeltünk meg 2-2 nászruhás példányt.
- Sárszalonka (*Gallinago gallinago*):** a magas növényzet miatt alig megfigyelhetőek. Március 3-i érkezése előtt áttelelő példányt láttunk a Cikesben, január 3-án.
- Nagy sárszalonka (*Gallinago media*):** első biztos megfigyelése a hazai Fertőn május 11-én volt. Feltehetően ezt a példányt láttuk néhány nappal korábban is, de akkor nem sikerült biztosan meghatározni.
- Apró partfutó (*Calidris minuta*):** a tavaszi vonuláson csak 1-1 pd-t láttunk a Papréten május 20-án és 23-án.
- Temminck partfutó (*Calidris temminckii*):** szemben az apró partfutóval, rendszeresen megfigyeltünk 1-2 pd-t április 12 - május 13. között az élőhelyrekonstrukción és a Hanság csatorna leeresztett medrében.
- Havasi partfutó (*Calidris alpina*):** az első példány március 8-i megjelenése után sokáig nem láttuk, később is csak kis csapatokat. Május 12-22 között kb. 200 nászruhás pd-ból álló csapat tartózkodott a Paprét elárasztásain, utána ismét csak egyesével, vagy kis csoportokban jelentkezett.
- Sarlós partfutó (*Calidris ferruginea*):** a fent említett havasi partfutó csapattal tartott két nászruhás példány is.
- Pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*):** február 26-án érkeztek az első, vonulásuk március első hetében tetőzött 800 példánnyal, ez elmaradt a korábbi években számlált 5-8000 pd-ból álló nagyobb tömegeitől. Május elejéig néhány száz tartózkodott az elárasztásokon.
- Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*):** az elárasztások óta jelentkező faj. Ez évben május 5-én 3 pd-t, 19-én és 20-án 1-1 pd-t láttunk a Nyéki szálláson és 2 pd-t.
- Gulipán (*Recurvirostra avosetta*):** az élőhelyrekonstrukció elkészülte óta költő faj a területen, költőállománya ez évben 25 pár volt, valamennyi a Paprét szigetén. Itt láttuk az elsőket március 25-én és itt számláltuk a legtöbbet, 68 példányt április 26-án.

Vékonycsőrű víztaposó (Phalaropus lobatus): egy nászruhás tojó tartózkodott a Papréten május 12-22-ig havasi partfutók között.

Székicsér (Glareola pratincola): az elárasztások óta tavasszal szórványosan megjelenik. Idén három alkalommal, május 11-12-én és június 22-én láttunk 1-1 példányt a Papréten. A Körgát melletti szikes rétek rendszeres legeltetése esetén költése is elképzelhető lenne.

dr. Hadarics Tibor

Mogyorósi Sándor, 9400 Sopron, Károlymagaslati út, 14.

Pellinger Attila 9434 Fertőújlak, Vasút u. 11.

1992-es tavaszi-nyári limicola vizsgálat az ÉK-Hortobágyon (1992.01.01-07.20.)

Koratavasszal az utóbbi évekhez képest még jelentős vízmenyiség borította a pusztákat, de bőségesebb csapadék utánpótlás hiányában ezek rendkívül korán kiszáradtak. Ekkor már elkezdtek a Virágoskúti-halastó 2-es medencéjének csapolását, ami főleg a godák átvonulásával esett egybe. Aprilisban Elepen és Kónyán egyszerre halásztak két közepes tavat, ahol viszont már a pajzsos cankók képviselték a limicola tömeget. Későbbiekben a Nagyszíken egy kisebb elöntés és a magdolnai szennyvíztavak biztosítottak kiterjedtebb táplálkozóhelyeket. Június végétől csupán a horti libanevelő árasztása és az erdősszigeti ülepítőtavak képviselték jelentősebb limicolás vizeket a térségben. A halastavi csapolások nélkül, csupán a természetes pusztai vizeken, igen kedvezőtlenül alakult volna az idei tavaszi átvonulás. Ez az újboli aszály érzékelhetően megmutatkozik a fészkelő fajaink (főleg a gulipán) állományalakulásában is.

Az összesítésben szerepelnek még BEKE CSABA, SZILAGYI ATTILA és TAR JANOS megfigyelései is.

Csigaforgató (Haematopus ostralegus): 03.28-ig egy nászruhás "longipes" időzött a lecsapolt Virágoskúti-h.tó/2-es taván. 05.11-én a Virágoskúti-h.tó apró telettető medencéjében pihent rövid ideig 4 nászruhás "longipes". A többi területeken való észlelésével együtt igen jelentős beáramlása volt az idén a Hortobágyon. Az alfaji meghatározásoknál az erős teleszkópok és a kis távolságok segítettek, így a hát színezete és a csőrbarázdá hosszúsága egyértelműen látszott.

Gólyatöcs (Himantopus himantopus): Minden évben megjelenik. Az idén 05.01-én 4 pd. érkezett (3 tojó, 1 hím) a magdolnai szennyvíztavakra. 15-én 2 pd., 17-19-én már 3 pd. (2 hím, 1 tojó) időzött ugyancsak a Magdolnában. Költési szándékot a gyorsan szikkadó vizek hatására nem mutattak. Július 10-11-én 2 öreget még megfigyeltünk Horton, 18-án egy két fiókás családot láttunk ugyann.

Gulipán (Recurvirostra avosetta): Idén a gulipánnak nagyon rosszul sikerült a költés, csak két eredményes fészkelésről tudunk az ÉK-Hortobágyon. 03.21-én érkezett 8 pd a Virágoskút/2-es csapolására. Áprilistól május elejéig a környező vízeken mozogtak, ahol a következő maximumokat számoltuk: Elep 6 pd., Kónya 37 pd., Nagyszíken csak 3-5 pd., Virágoskút 14 pd., Mag-

dolna 20 pd. Májustól költési kísérletei voltak a száradó vizeknél: Nagyszik 1 pár, Magdolna 6 pár, Erdössziget 4 pár, Cucca 1 pár. Eredményesen 1-1 pár fészkelte Erdösszigeten (3 fióka) és az Ösköselyben. Mind a kettő szennyvízűlepítőnek használt víz. Érdekes, hogy az öreg madarak a tágabb költőterületeken maradtak és június elejétől az Erdösszigeten gyülekeztek, ahol július közepén már 52 öreg példányt figyeltünk meg.

Székicsér (*Glareola pratincola*): Május 12-én Elep/7-es feltöltés alatt álló tavon láttunk 1 példányt üldögni. Július 11-én pedig egy vadászó öreget figyeltünk meg a horti libanevelőn. 1985 óta most észleltünk először székicsért az EK-Hortobágyon, remélhetőleg ezek az újabb felbukkanások egy esetleges visszatelepedésre utalnak.

Kis lile (*Charadrius dubius*): 03.26-án megérkezett 6 pd. a Nagyszikre, ahol március végén 10-12 pd. gyülekezett. Április elején a lecsapolt tavakon is megjelent max. 13-14 pd., egészen április közepéig. A Nagyszik szikes tavainál 2 pár költött. Júliusban már 13 pd. verődött össze Horton.

Parti lile (*Charadrius hiaticula*): Ebben az évben is két elhatárolható időszakban vonult át. 03.14-ig figyeltük meg Elepen 1-4 pd-t, Virágoskúton és Nagysziken pedig 1-1 pd-t. A fedőtollak világosbarna színe és a kis liléhez viszonyított mérete alapján vizsgálva, ekkor a *Ch. hiaticula hiaticula* vonult át. 05.01-12-ig észleltük újabb csapatait: Elep 4-9 pd.; Nagyszik 1-3 pd. és Magdolna 3 pd. Ilyenkor olívizöldes-sötétbarna hátú, apróbb termetű *Ch. hiaticula tundrae* példányokat figyeltünk meg legtöbb esetben. Erre az alfaji és vonulási elkülönülésre jobban oda kellene figyelni az ország más részein is.

Széki lile (*Charadrius alexandrinus*): 03.24-én láttuk az első párt a Nagysziken. Legnagyobb csapatban 5 pd-t figyeltünk meg. Megint korán fészkelte egy pár, aminek már május 3-án kikeltek fiókái. Egy másiknak csak fészkelési kísérlete volt. Ritkán tűnik fel más területrészkön a széki lile, de most május 4-én 1 tojót, 10-én pedig egy hímét figyeltünk meg Elepen és június 13-án 1 fiatal jelent meg az erdősszigeti ülepitő tavon.

Aranylile (*Pluvialis apricaria*): 03.05-én figyeltünk meg először 2 pd-t a Daru-Karinó pusztán, ahol tavaly is a legnagyobb számban gyülekeztek. 19-ig állandóan észleltünk itt 2-20 pd-t, de 19-én már 55, 20-án 76 pd-ra növekedett a számuk. Ekkor a környező pusztákon is feltűnt néhány sor 1-2 pd. Utoljára, 04.25-én, 2 pd-t láttunk a Daru-Karinkón.

Ujjaslile (*Pluvialis squatarola*): Ismét szórványosan fordult elő. Május 10-én 1 pd-t Elepen, 23-24-én pedig egy nászruhás tojót a Virágoskúti-h.tó teletető taván figyeltünk meg.

Bibic (*Vanellus vanellus*): Elég korán, már február 14-én megérkezett 6 pd. a Nyírölaposra. Március közepétől már 350-400-as csapatok tűntek fel a pusztákon és 20-21-én 2117 pd-t számoltunk az EK-Hortobágyon. Április 9-én már fészkeket találtunk, de még egy 120-as vonuló csapatával is találkoztunk a Virágoskúton. Június-júliusban 600-as csapatban is tömörült és ekkor összesen 1800 pd. tartózkodott az EK-Horto-

bágyon, ahol az idén minimumban (Daru-Karinkó, Nyirőlapos, Magdolna, Nagyszik) 135-142 pár fészkelte; a többi területeken további 40-50 pár számolható.

Apró partfutó (*Calidris minuta*): Elég kis számban vonult át tavasszal az EK-Hortobágyon. 04.14-05.12-ig mutatkozott 2-4 és 5 példányban a Nagyszik szikes tavainál és a kónyai, elepi csapolásokon. 05.23-06.01-ig még 5-9-es kis csapat időzött a virágoskuti teletetöknél. Utoljára június 8-án láttunk 3 teljes nászruhás madarat a Nagysziken.

Temminck partfutó (*Calidris temminckii*): A következő részeken észleltük hagyományos átvonulását. 05.02-10-ig Magdolna 1-2 pd., 05.04-12-ig Elepen általában 11-12 pd., de 10-én 33 pd-os csapata került elő, amely az eddigi legnagyobb az EK-Hortobágyon. Utolsó 1 pd-t 05.23-án láttuk a Virágoskúton. Ismét volt egy nyári megjelenése (07.12-17-ig) a horti libanevelőn.

Sarlós partfutó (*Calidris ferruginea*): Kevésszer és kis példányszámban láttuk az idén is. 05.07-10. között négy alkalommal figyeltük meg 1-2-5 pd-ban a halastavi medrekben.

Havasi partfutó (*Calidris alpina*): 03.14-05.26. között észleltük tavaszi mozgalmát a három csapoláson, de 2-5 pd-ban a Nagysziken és a Magdolnában is. Március végén még csak 40-es maximumot számoltunk a Virágoskúton. Április közepén mutatta a vonulási maximumot, amikor (16-án) 680 pd-t figyeltünk meg Kónyán. Elepen 75 pd. tartózkodott ebben az időszakban. Április végén még 320-as csapat időzött a kónyai csapoláson. Május közepén az elepi feltöltések nyújtottak kedvező átvonuló heleyeket, ahol (10-én) 240 pd. táplálkozott és közülük csak egy volt még téli tollruhában 12-én még 180 pd-t láttunk, azután hirtelen lezuhant a számuk. Nyáron (07.17-én) megérkezett egy nászruhás a horti libanevelőre.

Pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*): Február 14-én érkezett 1 pd. a Nyirőlaposra. Márciusban végig 140-240-es csapataival találkozottunk a nagyobb pusztai vizeknél. Továbbiakban jellemzővé vált, hogy a pusztai részeket és a lecsapolt medreket napjában többször is váltogatták, így állandóan szálló, nehezen számolható tömegekkel találkoztunk. Egy-egy delelésnél, esti időszakban próbáltunk számolni és pontos képet kapni az itt tartózkodók mennyiségéről. Április elején már 2734, 14-én már 13555, 22-én 9910 és 24-én 9220 pd-t sikerült megfigyelni az EK-Hortobágyon. Május legelső napjaiban még 3025 pd-t láttunk, de azután számuk május végétől június elején át fokozatosan 3-8 pd-ra csökkent. Júliusban újra gyülekeztek, a hónap közepén már 380-550 pd. időzött a horti libanevelő környékén. 07.17-én már egy fiatal hím is előkerült ugyanitt.

Kis sárszalonka (*Lymnocyptes minimus*): Az EK-Hortobágyon az idén volt a legnagyobb tavaszi átvonulása a szikes, zombékos laposoknál. 04.09-25-ig észleltük Horton, a Nagysziken és a Magdolnában 1-1, a Daru-Karinkón pedig 1-2-3 példányban. Hogy eddig kevés adatunk volt a kis sárszalonkáról, az azon is múlhatott, hogy áprilisban keveset jártunk a zombékosokban, hiszen már goda, piros lábú cankó fészkelések lehetnek. A kis sárszalonkát pedig ki kell "taposni" a zombékosokból, hiszen 2-3 méterre is bevár, meglapulva a növényzet között és csak a lábunk alól száll fel az utolsó pillanatban.

Sárszalonka (*Gallinago gallinago*): Az előző évekhez hasonlóan kisszámban mindennél talákoztunk 6-18 pd-os és 24-55 pd-os maximális csapataival is. Április közepétől már csak az itt fészkelőket láttuk; 9-11 pár költött az idén az EK-Hortobágyon, ami nagyon csekélynek számít, bár a sárszalonka sohasem fészkel nagyobb számban a Hortobágyon. Júliusban már 35-40-es napi maximumokat észleltünk Horton.

Nagy sárszalonka (*Gallinago media*): Április 8-11-ig 1 pd időzött a magdolnai szennyvízüleptető kazetták mellett húzódozó zombékos laposban.

Goda (*Limosa limosa*): Március 4-én érkezett az első a Virágoskútra és a hónap végén (28-án) 4000 példánnyal tetőzött számuk. 04.11-én 2800 pd-t Kónyán, 14-én 1250 pd-t Elepen figyeltünk meg. Az EK-Hortobágyon 72-73 pár fészkel, ebből kb. 50 pár a Daru-Karinkón. Július közepén már 350-400 gyült össze térségünkben.

Kis póling (*Numenius phaeopus*): Tavaszi átvonulása (csak 21 adat) 03.04-06.03-ig húzódtott el. Jellemző, hogy 1-6 pd-os kis csapatjai leszállás nélkül haladnak keresztül térségünkben. Kónya körzete a legkedveltebb helyük, ahol idén is láttunk 9-14 pd-t táplálkozni áprilisban. Valószínűleg a Hortobágyon átvonul a dél-magyarországi mennyiség, de itt már szétszóródnak és gyakran leszállás nélkül mennek át. Júliusban 1-4 pd. előkerült a Horton gyülekező nagy pólingok között.

Nagy póling (*Numenius arquata*): Elsőnek a Daru-Karinkón láttunk 2 pd-t február 15-én. Idén is kis csapatokban mutatkozott minden alkalmas vizes helyen 03.10-05.15-ig, átlagosan 6-20 pd. között. Bakócban figyeltük meg 39-es maximumát 03.31-én. Júliusban már 140 pd-os vedlő csapat gyülekezett az EK-Hortobágyon.

Füstös cankó (*Tringa erythropus*): 03.21-én érkezett meg a Virágoskútra. Május végéig átlagosan 10-43-as csoportokban figyeltük meg, főleg halastavi környezetben. Április végén 60 pd-al tetőzött a kónyai csapoláson. 2-6 átnyaraló nászruhás példánnyal talákoztunk a szennyvíztavakon. Július közepén már 55-65 pd-ra nőtt a számuk.

Piroslábú cankó (*Tringa totanus*): Elsőt 03.03-án észleltük Elepen. Március 17-én 107 pd., 27-28-án 165 pd. időzött az EK-Hortobágyon. Legnagyobb csoportosulása 60 pd. volt a Virágoskúton. Júniusban már 25-48-as fiatalokkal vegyes csapatok gyülekeztek. Július 16-án ellenben csak 10 pd-t láttunk Horton, a többi ekkorra már levonult. Az EK-Hortobágyon minimumban 52-54 pár költött, ebből 16-18 pár a Nagysziken.

Tavi cankó (*Tringa stagnatilis*): Minden évben egyre erősödő tavaszi átvonulást észlelünk. Idén 2 madár erős nászviselkedést mutatott a Nagyszik és Magdolna körzetében, ahol ekkor már a gyorsan apadó vizek jellemezték a két területet. 03.28-05.10-ig állandóan megfigyeltünk 1-2-3 pd-t feltűnni a Nagysziken, Magdolnában, Daru-Karinkón, Elepen, Kónyán és Virágoskúton. 04.11-én 6 pd., 14-én 9 pd. volt együtt a kónyai csapoláson; ezen a napon a Nagysziken is volt 3 pd. 07.13-18-ig 1-2 pd-t észleltünk a horti libanevelőn (az egyik madár már teljesen téli ruhát öltött).

Szürke cankó (*Tringa nebularia*): 04.03-05.10-ig szokatlanul keveset észleltünk, csak 1-2-3 pd-ban vonult át szikes vizeinknél és halastavi lecsapolásokon. Max. 5 pd. (04.22-24.) Kónyán. 07.09-18-ig már mutatkozott 1-4 pd. a horti libanevelőn.

Erdei cankó (*Tringa ochropus*): Három elkülöníthető intervallumban észleltük átvonulását a Nagyszíken, Magdolnában, szennyvíztávkánál, halastavi lehalászásoknál. 03.14-05.10-ig 1-3 pd-t, de 8-as, 16-os csapatban is, 06.07-21-ig 2-4 pd-t és 07.14-től 1-4 pd-t figyeltünk meg.

Réti cankó (*Tringa glareola*): 04.03-05.16-ig a Magdolna, Daru-Karinkó, Nagyszik, Elep és Kónyai-halastó adta vonulásuk fő színterét. Április elején rendszerint 12-30 pd-t, végén és május elején 40-86 pd-t és május közepén 24-45 pd-t figyeltünk meg együtt. A maximumot, 260 pd-t a Kónyai-halastavon láttuk 04.22-én. Június 23-tól július 20-ig npekedett számuk a horti libanevelőn. Naponta 380-420 pd. időzött, de a ténylegesen itt mozgó, átvonuló mennyiséget 1400-1800 pd-ra becsüljük.

Billegetőcankó (*Actitis hypoleucos*): 04.05-05.16-ig vonult át a szokásos élőhelyeken 1-3, illetve 4-5 pd. 06.22-től jelentek meg újra 2-3 pd-ban, de július közepétől már 6 pd-t figyeltünk meg a horti libanevelőn.

Irodalom - References

- Complete List of the World of the Western Palearctic, Partimadár, 1992/1. 19-20.
Ecsedi, Z. (1992): 1991-es limikola vizsgálat az Északkelet-Hortobágyon (1991.01.01-11.13.) Partimadár 1992/1. 8-14.
P. Hayman, J. Marchant and T. Prater (1986): SHOREBIRDS, An identification guide to the waders of the world.

Az 1992-es tavaszi partimadár-vonulás a Hortobágyon

Térségünkben ez év márciusa és áprilisa rendkívül száraz volt, a két hónap során csak 16,0 mm csapadék hullott, ugyanakkor a szinte állandó, erős szél csak tovább fokozta a szárazságot, gyorsította a pusztai vizek apadását, eltűnését. Az aszály májusban tovább folytatódott, így elmondhatjuk, hogy 1992 tavaszi madárvonulására a vízhiány gyakorolt legnegatívabb hatást.

Ebben az évben nem voltak nagy, tavaszi mocsárfeltöltő árasztások, mindössze a Kis-Jusztus laposon végeztünk egy március-áprilisi elöntést. Ezen kívül néhány kisebb, szivárgásból, gátromlásból eredő elöntés akadt a Nyugati-főcsatorna mentén.

A fenti okok miatt a partimadár-tömegek átvonulása főként a leeresztett halastavakra és a libaúsztató sekély tavakra (Árkus, Büdöslapos) koncentráldott. A Mad.Táj-ban 10 évvel ezelőtt megjelent közleményemhez hasonlóan, jelen összefoglalóban is rendszertani sorrendben közlöm az egyes fajok adatait. Megfigyeléseimet Hortobágy-Halastó, Akadémia-tó, Csécsi-tó, Villongó, Jusztus, Büdöslapos területrezen, továbbá a HNP déli pusztáin (szolgálati területemen) végeztem.

Csigaforgató - Haematopus ostralegus

Május 7-én az Akadémia-tónál 1 pd. mutatkozott; mások is látták.

Gulipán - Recurvirostra avosetta

Március 16-án láttam először. H. Halastó 3-4-es lecsapolt és 5-ös üres taván max. 97 pd-t számláltam. Költésre alig maradt itt néhány pár (Angyalháza, Kékes, Büdöslapos, Akadémia-tó)

Ugartyúk - Burhinus oedicnemus

Április 4-én érkezett. Május közepéig a HNP déli pusztáin 21-22 pár foglalt költőhelyet.

Székicsér - Glareola pratincola

Április 18-án láttam az elsőt, ez rekord korai érkezés. Lét-száma elmarad a tavalyitól, max. 16 pd-os csapat egyszerre.

Kis lile - Charadrius dubius

Csak április 2-án észleltem először. Jóval kevesebb, mint tavaly, max. 7 pd. egy nap alatt.

Ujjaslile - Pluvialis squatarola

Csak a Büdöslapason láttam az idén. Első adata május 15-én volt, max. 2 pd.

Aranylile - Pluvialis apricaria

Március 6-án érkezett. Legnagyobb csapata (31 pd. Kunmadaras) messze elmarad más évek mennyiségétől.

Bíbic - Vanellus vanellus

Február 16-án jött meg. Március végén 1500-as tömeget is láttam. Költő állománya a múlt éveivel képest nem változott, ugyanolyan alacsony.

Apró partfutó - Calidris minuta

Április 10-én érkezett. Főleg H. Halastón, az Akadémia-tavon, majd május elejétől a Büdöslapason láttam, max. 28 pd-t egyszerre.

Temminck-partfutó - Calidris temminckii

Április 20-án 2 pd-t láttam Csécsen, 30-án egyet az Akadémia-tavon.

Sarlós partfutó - Calidris ferruginea

Április 20-án Csécsen láttam az elsöket. Május közepétől a kócsi Büdöslapason max. 8 pd. tartózkodott.

Havasi partfutó - Calidris alpina

Március 16-án érkezett. A lecsapolt halastavak mindegyikén előfordult, összlétszáma május elejére elérte a 2000-et, ezután hirtelen eltűnt és csak pár száz maradt a Jusztus és a Büdöslapos elöntéseiben.

Pajzsoscankó - Philomachus pugnax

Február 24-én láttam először. Idei tömegei messze elmaradtak a szokásos mennyiségtől, alig 50-60000-re becsültem őket.

Kis sárszalonka - Limnocyptes minimus

Március 7-én egymás után 2 pd-t riasztottam fel a Kunmadarasi-pusztán. Március 13-án Nagyivántól délre ismét láttam egyet.

Sárszalonka - Gallinago gallinago

Március 7-én érkezett. Egy nap alatt észlelt maximuma 62 pd. volt. A szárazság miatt kevesebb maradt itt költésre.

Nagy sárszalonka - Gallinago media

Április 11-én 1 pd-t láttam a Kunmadarasi-pusztán.

Kis póling - Numenius phaeopus

Március 13-án láttam először. Atvonuló állománya a tavalyinál kisebb volt, max. 160-170 pd-os napi mennyiség észlelése. Május közepén még akadt egy-egy példány Nagyivánon és Borzason.

Nagy póling - Numenius arquata

Március 13-án érkezett, mint az előző faj. Maximum 300-350-es napi mennyisége elmarad a tavalyitól. Május közepén a Derzsi-tavaknál és Borzason 10-20-as kis csoportokban még mutatkozott.

Füstös cankó - Tringa erythropus

Március 15-én jött meg. Mennyisége a szokásos volt, max. 380-400 pd. egy csapatban (halastavak). A május közepén még látható 40-50 pd. bizonyára már átnyarálásra maradt itt.

Pirosalábú cankó - Tringa totanus

Március 13-án jöttek. Idei vonulása szokatlanul erős volt. egy-egy napon 70-80 pd-t is számláltam. Költő állománya sem csapant meg.

Tavi cankó - Tringa stagnatilis

Március 30-án bukkant fel első ízben. Csak háromszor láttam (Akadémia-tó, Nagyiván, Karcag), mindig egyesével.

Szürke cankó - Tringa nebularia

Április 8-án (igen későn!) érkezett. Csak gyéren fordult elő, max. 9 pd-os csapatban, a leeresztett halastavaknál.

Erdei cankó - Tringa ochropus

Március 7-én érkezett. Április közepéig feltűnően gyakori volt, főleg a Sárosér és a Németér főcsatornáknban, ahol napi 12-16 egyed is előfordult.

Réti cankó - Tringa glareola

Március 27-én jött meg. Kisebb-nagyobb pusztai vizeknél, ill. az árasztásnál igen gyakori volt, max. 500-550 pd-ra becsültem a számukat. A sok májusi példány alapján ismét számíthatunk átnyarálókra.

Billegetőcankó - Tringa hypoleucos

Április 1-én láttam először. Idén rendkívül gyéren mutatkozott, max. 7-8 pd naponta. Átnyarálása nem várható.

Irodalom - References

- Kovács, G. (1982): Az 1982-es tavaszi limikola-vonulás a Hortobágyon. Mad-Táj. 1982/4. 283-286.
Kovács, G. (1990): Partmadarak fészkelése és vonulása a Hortobágyon. Aquila, 96-97. 65-80.

Dr. Kovács Gábor, 5363 Nagyiván, Bem apó u. 1.

1992-es tavaszi limikola vonulás Kardoskúton
(01.01 - 07.31.)

A kardoskúti Fehér-tó és közvetlen környéke a Dél-Alföld egyik legjobb partimadár vonuló helye lehetne, de a súlyos vízhiány miatt csak gyenge eredményeket mutat. A pusztai vízfoltok, illetve a szikes tó kiszáradása és a tavaszi esők késeese miatt április 25. és május 23. között, mint partimadár vonulólhely gyakorlatilag nem létezett. Ezt a szerepet ekkor csak a tótól kb. 2 km-re délre fekvő békéssámsoni libanevelő látta el, ide koncentráldott az átvonuló limikolák nagy része. Az enyhe télvégi időjárás és a korai olvadás miatt már február közepén kedvező körülmények alakultak ki, amit a limikolák kihasználva, szinte azonnal megjelentek a környéken és tavaszig kitartottak. 1992 tavaszán a Fehér-tó, a békéssámsoni libanevelő, néhány pusztai vízfolt, illetve zombékos, valamint maga a szikes pusztja jelentette a környék fontosabb partimadár előfordulási helyeit. Kevésbé jelentősök a csatornák és a szántóföldi áradások.

Gólyatöcs (*Himantopus himantopus*): Nem költ a környéken és mint vonuló is csupán egyetlen alkalommal mutatkozott, április 23-án a békéssámsoni libanevelőn 1 pd.

Gulipán (*Recurvirostra avosetta*): Az első 24 pd-os csapat március 14-én jelent meg a Fehér-tavon és ettől kezdve mindig látható volt a környéken (max. 30 pd.). A korai kiszáradás miatt a tóban nem költött. A békéssámsoni libanevelőn található fészekaljzat azonban a későbbi hatalmas felhőszakadások okozta áradás veszélyeztette, de a víz visszahúzódása miatt beavatkozásra nem volt szükség. A három pár átlag két fiókat rejtett.

Kis lile (*Charadrius dubius*): Március 29-én észleltem az első 4 pd-os csapatát, ezekután kisebb példányszámban (1-4 pd.) a környéken kóboroltak. A legtöbb egyszerre 26 pd. április 5-én a Fehér-tavon volt látható. A környéken költését nem figyeltem meg.

Parti lile (*Charadrius hiaticula*): A Hortobágyhoz hasonlóan itt is kettős vonulás figyelhető meg. Az első hullám 04.02-16-ig volt látható, max. 3 pd. A következő 05.24-06.01. között zajlott, ekkor 1-2 pd-t figyeltem meg rendszeresen. A szikes tómeder és a libanevelő egyaránt kedvelt tartózkodó helye.

Széki lile (*Charadrius alexandrinus*): Legjobb vonulólhelye a Fehér-tó és a környező szikpadkák, a sámsoni libanevelőn pedig kóborlóként mutatkozik. Az első két példányt március 29-én láttam, utána pedig kisebb csapatokban (max. 21 pd.) vonult át. Április közepétől két pár költött sikeresen egy tóparti vakszikfolton, egy párnak pedig költési kísérlete volt.

Aranylile (*Pluvialis apricaria*): Március 14-én két átrepülő példány volt az első a környéken; április 4-ig számuk folyamatosan növekedett, majd 156 pd-al tetőzött. Hirtelen csökkenés után az utolsók 04.16-án hagyták el a területet, május 24-én azonban egy nászruhás kóborló egyed tartózkodott a szikes tómederben. Kedvelt tartózkodási helyei a Fehér-tó és a környező puszták, szántóföldi elöntések; a sámsoni libanevelőn viszont egyszer sem észleltem.

Ujjaslile (*Pluvialis squatarola*): Május végi átvonuló; 05.23-29. között volt látható 2-6 pd. Kedveli az ekkor lecsapolt halastóhoz hasonló Fehér-tavat, míg a közeli libanevelőn egyszer észleltem.

Bibic (*Vanellus vanellus*): Az elsők már február közepén megjelentek a közeli elöntésen (02.16.: 125 pd.), ám a betörő hidegfront hatására nagyrészt eltűnt a környékről (02.22.: 2 pd.). Március elejétől újra nagyobb csapatokat lenetett látni, a legtöbbet 770 pd-t 03.20-án figyeltem a Fehér-tavon. Április elejétől már főként csak az itt költők tartózkodtak a területen, de kisebb vonuló csapatok ezután is előfordultak. A költőpárok száma kevés, mindössze 25 pár.

Apró partfutó (*Calidris minuta*): Először április 5-én észleltem 6 példányt, ezután kisebb csapatok rendszeresen előfordultak, mind a szikes tóban, mind pedig a közeli libanevelőn. Legnagyobb egyedszámban május 25-én figyeltem meg, 11 példányt.

Temminck partfutó (*Calidris temminckii*): Idei vonulása, főként a vízhiány miatt nagyon gyenge volt. Egyetlen megfigyelése van: május 29-én 3 nászruhá madár tartózkodott a békéssámsóni libanevelőn.

Sarlós partfutó (*Calidris ferruginea*): Nászruhá vedlő példányok egyesével vonultak át a területen május 5-25. között. A Fehér-tó és a sámsóni libanevelő a kedvelt tartózkodási helye, de csatornák iszapszegélyein is mutatkozik. Havasi és apró partfutókon kívül pajzsos cankókkal is gyakran látható.

Havasi partfutó (*Calidris alpina*): Koránt sem olyan tömeges faj, mint egy halastavon; a legnagyobb egyedszámot április 2-án érte el, 39 példánnyal. Először április 2-án észleltem 25 pd-t, ezután számuk fokozatosan emelkedett, majd lassú csökkenés után eltűnt a környékről. Utolsó megfigyelése május 24-ről származik, 1 pd. Kedvelt tartózkodóhelye a Fehér-tó, a sámsóni libanevelő és a környező csatornák partja.

Pajzsos cankó (*Philomachus pugnax*): 02.16-án egy him példány tartózkodott bibicékkel egy közeli árpavetésen levő áradáson; ez az első tavaszi adata. A hirtelen betörő hidegfront és havazás továbbállásra kényszerítette ezt a korai vendéget és legközelebb már csak március 1-én figyeltem meg pajzsos cankókat. Az idei maximumot március 20-án érte el, 7199 példánnyal, de még később is látni lehetett többezres csapatokat kóborolni a környező pusztákon. Április végétől számuk fokozatosan csökkenni kezdett, májusban már csak elvétve talákoztam velük.

Sárszalonka (*Gallinago gallinago*): Március 1-én észleltem először 2 példányt a sámsóni libanevelő zombékos partján. Folyamatosan, de kis számban vonult át a területen, a legnagyobb példányszámot 03.20-án érte el (17 pd.). valószínűleg a vízhiánnyal magyarázható, hogy április elejétől már csak elvétve lehetett látni egy-egy kóborló egyedet, május elejére pedig teljesen eltűntek a területről. Kardoskúton megfelelő élőhely hiányában költését nem figyeltem meg.

Nagy sárszalonka (*Gallinago media*): 04.23. és 04.25 között 1 öreg tartózkodott egy sekély, növényzettel benőtt pusztai pocso lyában. Felszálláskor hallatta mély, korrogó torokhangját.

Goda (*Limosa limosa*) 03.01-én észleltem az elsőket egy közeli árasztáson (53 pd-t). Vonulása folyamatos volt, soha nem ért el nagyobb számot, 300-nál népesebb csapatot is csupán egyszer számoltam, április 02-án a Fehér-tavon. A környező pusztákon fészkelő állomány nagysága kb. 40 pár.

Kis póling (*Numenius phaeopus*): Korán, már 03.05-én megfigyeltem az első 10 példányos csapatát nagy pólingok és pajzsoscankók társaságában. 05-től számuk folyamatosan gyarapodni kezdett, április 05-én pedig 5900 példánnyal tetőzött. A pólingok napközben a környező pusztákon elszórtan táplálkoztak, csak az esti órákban gyűltek be éjszakázni a Fehér-tó lassan száradó medrébe. A kis pólingok elvonulása elhúzódott, a lassú csökkenés másfél hónapig tartott, május 23-ig, amikor már, csak az átnyaralók tartózkodtak a területen (4 pd.).

Nagy póling (*Numenius arquata*): A korai enyhülés miatt már február 13-án megjelent egy öreg példány, ezután pedig már rendszeresen megfigyelhető volt a területen. A kis egyedszámú, folyamatos vonulás volt a jellemző, csupán egyszer április 02-án észleltem nagyobb csapatát a Fehér-tavon (200 pd.)

Füstös cankó (*Tringa erythropus*): Kis számú átvonuló Kardoskúton. Először március 10-én láttam 1 vedlő példányt, de ezután is csak laza csapatokkal találkoztam (általában 5-7 pd.). A tetőzés időpontja április 25, ekkor 15 pd. tartózkodott a tavon. Az utolsót május 23-án figyeltem meg, a korai távozás oka minden bizonnyal a korai kiszáradás.

Piros lábú cankó (*Tringa totonus*): Március 10-én 2 példány érkezett a békésámsóni libanevelőre, ez az első tavaszi adata. A továbbiakban viszonylag azonos nagyságrendben volt látható (25-30 pd.), a legtöbb egyszerre 04.02-án 35 pd. A fészkelő állomány nagysága 25 pár.

Tavi cankó (*Tringa stagnatilis*): Ritkán mutatkozik. Csupán két előfordulását jegyeztem az idén, 04.12: 4 pd. és 05.24: 1 pd. Mindkét esetben a Fehér-tó iszapos medrében tartózkodtak, a sámsóni libanevelőt elkerülték.

Szürke cankó (*Tringa nebularia*): Első előfordulása március 29-én egy példány. Idén tavasszal nagyon gyenge vonulás bontakozott ki, általában egyesével mutatkozott, de április 23-án 4-et, május 29-én pedig 2 példányt láttam együtt.

Erdei cankó (*Tringa ochropus*): Kis számú átvonuló. Először március 20-án találkoztam vele, ezen kívül csak három adata van, mind áprilisból. Egy eset kivételével (04.02: 2 pd.) magányos vonulókat láttam. Kedveli a Fehér-tó környékén huzódó csatornák partjait.

Réti cankó (*Tringa glareola*): Tipikus április végi, május eleji átvonuló. Vonulása három fő helyen figyelhető meg, a békésámsóni libanevelő tavon, a Fehér-tavon és a pusztában elszórtan elhelyezkedő sekély, növényzettel benőtt pocsoltyákban. Április 16-án érkeztek meg az első egy mesterségesen elárasztott pusztai vízfoltra. Számuk április 25-ig emelkedett, 55 példánnyal tetőzött, majd lassú csökkenés után május 24-re eltűntek a környékről.

Billegető cankó (Actitis hypoleucos): Három megfigyelése gyűlt össze tavasszal (04.16; 05.03; 05.23), mind a három alkalommal 1 példányt figyeltem meg. Legkedveltebb élőhelyei a csatornapartok - kivétel nélkül ilyen körülmények között talákoztam velük.

Kőforgató (Arenaria interpres): Május 23-án egy nászruhás és egy vedlő egyed tartózkodott a Fehér-tavon, egy eső utáni vízfolt iszapos partján. A két madár látszólag szorosan összetartózt, ám másnapra a vedlő egyedet nem, csak a teljes nászruhás példányt lehetett látni, a következő éjjelen azonban az is továbbállt. A kőforgatók ittartózkodásuk alatt keresték más madarak főként ujjaslilék társaságát.

Vékonycsőrű víztaposó (Phalaropus lobatus): Egy alkalommal találkoztam vele, június 18-án 15 órakor 2 teljes nászruhás hím példány érkezett a békéssámsoni libanevelő tóra. A libanevelőn rövid ideig tartózkodtak, kb. 1 óra múlva átmentek a Fehér-tóra, ahol a korábbi hatalmas esőzések jóvoltából viszonylag magas víz állt és ez kedvezett az odaérkező víztaposóknak. Bár a vízállás és az időjárási viszonyok kedveztek, másnap már nem találtam rájuk a környéken.

Kaczko Adám, 5900 Orosháza, Aradi u. 43.

Ritka partimadarak Magyarországon 1991/92

Az előző számunkban elindított ritka partimadaraink adatainak közlését folytatva néhány kimaradt 1991-es, továbbá 1992-es adatokat közlünk. Az előzőeken túl néhány olyan faj is bekerült a listába, mely kis számban, de minden évben feltűnik a hazai területeken, mint például a sárjáró, a kis-, és nagy sárszalonna, vékonycsőrű-, és laposcsőrű víztaposó. Talán többen hiányolják még a csigaforgató előfordulási adatainak közlését, mely a fent említett kategóriába esik. Az adatok összegyűjtése és feldolgozása még várat magára a megnövekedett előfordulások miatt. Ezért kérjük mindazok türelmét, akik ebben a témában segítettek a szerkesztőnek.

Feketeszárnyú székicsér - Glareola nordmanni

1991.06.26-án a Hortobágy-Halastavon figyelt meg 1 pd-t Tar János és Szilágyi Attila.

Sivatagi lile - Charadrius lechenaultii

1992. ismét egy új fajjal gazdagodott, már ami a partimadarakat illeti. Ezúttal egy ázeiai fajról van szó, mely már néhány, tőlünk nyugatabbra-északabbra eső országban is többször előfordult, így várható volt felbukkanása Magyarországon is. Július 7-én a mekszikópusztai Papréten egy, valószínűleg öreg, nászruhás hím példányt figyeltek meg a Soproni HCS tagjai. A madarat július 10-ig nem találták a tavakon, de 10-én a Nyéki-szállás nevű területen ismét felbukkant (Mogyorósi-Pellinger). 11-12-én szintén itt figyelték meg, majd 14-én ismét a Papréten látta Horváth G., Pellinger A., Schmidt E. & A., Sós E. és Váci M. A többszörösen bizonyított fajról az Aquilában bővebben olvashatnak.

Lilebíbic - *Chettusia gregaria*

1992., április 24-én 1 ad. nászruhas madár tartózkodott a Fülöpszállás melletti Fehér-széken egy szikes tavon (Boros E.). Bővebbet a megfigyelésről e számunkban olvashatnak.

Sarki partfutó - *Calidris canutus*

Bár a Dunántúlon ritkaságnak számít, a Hortobágyon szeptember folyamán mindig lehetett látni néhány példányt:

1991. 08.30. Elepi-halastó, 1 juv. (Ecsedi-Tar-Szondi); 09.07. Virágoskúti-halastó, 3 juv., 8-án 1 pd., 9-én ismét 2 juv. (Ecsedi-Tar-Szilágyi); 09.09-11. Elepi-halastó, 1 juv. (Ecsedi-Tar-Szondi-Szilágyi); 09.11-13. Fülöpszállás, Kelemen-szék, 2 pd. (Boros Emil); 09.12-14. Virágoskúti-halastó, 1 juv. (Ecsedi-Tar); 09.14. Elepi-halastó, 1 pd. (Tar János); 09.18. Virágoskúti-halastó, 2 pd. (Tar János); 09.21-26. Petőháza, cukorgyári ülepítők, 1 juv. (Molnár B.-Mogyorósi S.-Neuwirth N.-Pellinger A.).

Nagy sárszalonka - *Gallinago media*

1991-ből két hortobágyi adatról tudunk: 05.21-én a Halastó 10-es leeresztett taván 1 pd. és az Elepi-halastavon 12.08-án 1 pd. Tar Attila és Zöld Barna megfigyelései.

1992-es - eddig beérkezett - tavaszi adatok a következők: 04.08-11. 1 pd. a magdolnapusztai, szennyvízülepítő kazetták melletti zombékosban (Ecsedi Z.); 04.11. 1 pd. a Kunmadarasi-pusztán (Dr.Kovács G.); 04.23-25. 1 ad. a kardoskúti Fehér-tavon (Kaczkó A.); 05.04. 5 pd. és 05.09. 3 pd. Apajpusztán, halastavi árasztáson (Boros E. adatai); 05.11. 1 pd. Fertőújlak, Mekszikópusztán (dr.Hadarics-Mogyorósi-Pellinger).

Vékonycsőrű póling - *Numenius tenuirostris*

Néhány korábbi adatot is megkaptunk, melyeket most közreadunk: 1988. szeptember 19-én a Hortobágy-Halastó lecsapolt 5-ös taván nagy póling tömegben 3 pd-t látott Dr.Kovács Gábor. 1990-ben szintén a Hortobágyon fordult elő két alkalommal. Október 1-én a Halastó 11-es lecsapolás alatt álló taván 1 pd. tartózkodott; December 2-án Nagyivántól keletre, a Sároséri-főcsatorna és a Mérges-ér között 6 pd-t figyeltek meg. Valamennyi adatot Dr.Kovács Gábor szolgáltatta.

1991-ben három alkalommal került elő a Hortobágyon: október 27-én a Hortobágy-Halastó Kondás taván 1 pd-t látott Tar Attila és Zöld Barna; 10.31-én Sándor István német megfigyelőkkel látott 3 pd-t a Virágoskúti-halastavon; 11.01-én Dr.Kovács Gábor már csak 2 pd-t figyelt meg Világosi Jánossal.

Várjuk a további és a korábbi adatokat is e fajjal kapcsolatban.

Sárgalábú cankó - *Tringa flavipes*

Ismét a szegedi Fertőn látott 2 pd-t Nagy Tamás és Veprik Róbert 1991. 08.11-én.

Terekcankó - *Xenus cinereus*

Az előző számban leközölt adatokon túlmenően, 1991-ben további négy előfordulási adattal bővül: 05.29. és 06.18. Szeged-Fertő, 1-1 pd., Veprik Róbert; 08.15. Szabadszállás, Zab-szék, 2 pd., Boros Emil; 09.02. Szeged, Fehér-tó, 1 pd., Nagy Tamás. Valószínűleg, a megnövekedett számú adatoknak és a viszonylag könnyű felismerésnek köszönhetően, ez a faj lekerül a Hitelesítő Bizottság listájáról.

1992. 05.08-án a Tiszasüly mellett levő Palotási-halastó egyik taván 1 ad. pd-t látott Szilágyi-Germán-Rimóczi.

Vékonycsőrű víztaposó - *Phalaropus lobatus*

1991. 05.31. Magdolna-pusztá, 1 ad. tojó (Ecsedi-Tar); 05.31-06.02. Hort, 1 ad. tojó (Ecsedi-Tar); 08.18. Erdössziget, Balmazújváros, 1 juv. (Ecsedi Z.); 08.26-27. Rácokszigete, Balmazújváros, 2 juv. (Ecsedi Z.); 09.04. Fülöpszállás, Kelemen-szék, 1 pd. (Boros E.).

1992. 05.12-22. között 1 ad. tojót figyeltek meg a mekszikópusztai Papréten. (dr.Hadarics-Mogyorósi-Pellinger); 06.18-án 2 nászruhá s hím példány tartózkodott a békéssámsoni libanevelőn, melyek később a kardoskuti Fehér-tóra szálltak át. (Kaczkó A.)

Kérjük, hogy akinek 1991-ből elmaradt adata van, küldje meg a szerkesztő címére. A kért fajok listája jelen cikk bevezetőjében szerepel, kiegészítve a nagyon ritka fajokkal.

Summary

This list includes some records of 1991 and also some of the spring of 1992 but we have received some records of Slender-billed Curlew *Numenius tenuirostris* from 1988 and 1990 as well. One of the most interesting events of this year was the occurrence of an adult (perhaps a male) Greater Sand Plover *Charadrius leschenaultii* in full summer plumage. This is the first record of this species in Hungary. The bird was staying at a very important site near the lake of Fertő. It was seen by many observers from 7 July to 14 July.

An adult Sociable Plover *Chettusia gregaria* was recorded for the fourth times at Fehér-szék near Fülöpszállás.

Some species show an increasing number of the observations such as Red Knot *Calidris canutus*, Terek Sandpiper *Xenus cinereus*, Red-necked Phalarope *Phalaropus lobatus* and Slender-billed Curlew *Numenius tenuirostris* latter appears almost annually mostly at the Hortobágy region.

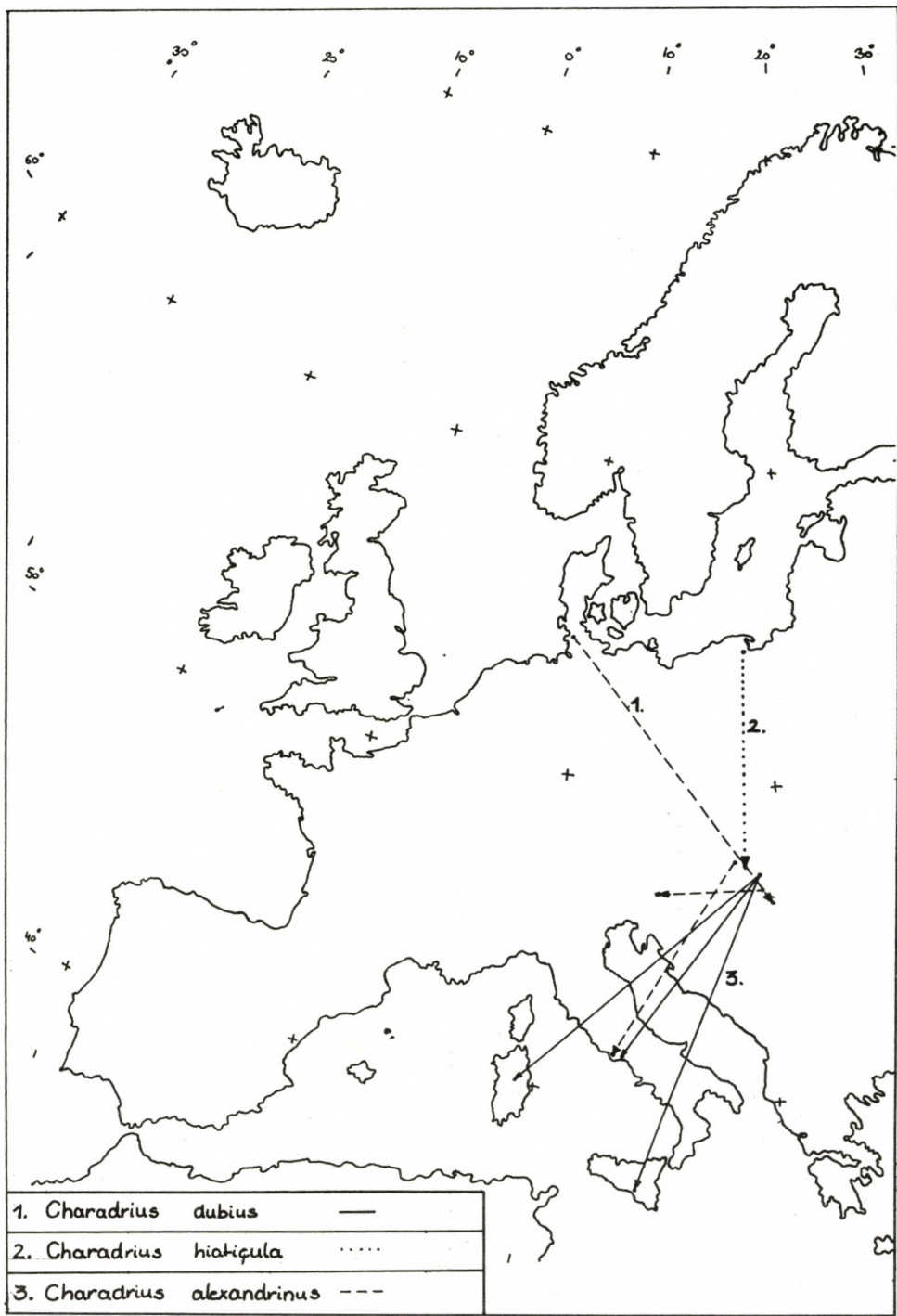
Relatively numerous records of Great Snipe *Gallinago media* was given in this list. A Lesser Yellowlegs *Tringa favipes* was recorded in 11 August at the Szeged-Fertő. This is the third record in Hungary, latter two from the same area.

Szimuly György

Partimadarak külföldi megkerülései *Kistestű liléink - Charadriidae*

A kis lile, mint gyakori fészkelő fajunk nagyszámú jelölése ellenére (közel 700 gyűrűzött madár) mindössze két külföldi és egy idegen kézrekerülés bővítheti ismereteinket e faj mozgalmáról. A nagyobb testű limikolák esetében ismert tényező az olasz és francia vadászok irtása vonulási időszakban, melyet az apróbb lilék elkerülni látszanak. A széki lilének, bár nem országosan elterjedt faj, három a század első harmadából származó megkerülése van, mind Olaszországból, mint e faj egyik legjelentősebb európai populációjának hazájából.

Az időnként inváziós parti lile hazai gyűrűzése külföldi eredményt még nem hozott, de a külföldi gyűrűs madarak közül is csak 1991-ben került meg az első, Magyarországon.

Könyvajánlat

I. Lewington, P. Alström, P. Colston:

A field guide to the rare birds of Britain and Europe

A legtöbb határozókönyv, mint pl. a Peterson féle örökzöld **Európa madarai**, a gyakori és a rendszeresen előforduló fajokra specializálódott - főként a használhatóság és az ár érdekében - és csak kurtán lerövidítve mutatják be, de leginkább csak a rendszertani listák végén említik azokat a fajokat, melyek ritkán és rendszertelenül érik el Európát.

Ez a könyv egy régi hiányt látszik pótolni, egy olyan kollektív munka eredménye, mely az ismerteken túl további 300 olyan fajt mutat be, melyeket megbízhatóan regisztráltak Európában. Minden olyan faj, mely nem fészkelő, rendszeres, vagy ritka kóborló Európában, megtalálható a könyvben. A naprakész előfordulási adatok igazi értéket adnak a könyvnek, a számos egyéb hasznos információ mellett, melyek egyrészt a könnyebb terepi munkához nyújtanak segítséget, másrészt az otthoni irodalom alapjaként szolgálhatnak.

A leírások teljes mértékben a terepi felismerésre koncentrálnak, részletesen, minden tollazatra kiterjedően. A színes táblák (több mint 1300 színes rajz) kitűnő minőségben kerülnek bemutatásra, szintén minden kort és tollazatot illusztrálva.

Minden hazai madarásznak legyen amatőr, rendszeres megfigyelő, vagy az éppen divatos "ritkaságvadász" bátran ajánlhatom ezt a könyvet. Mindezekhez hozzátartozik azonban egy nem elhanyagolható tény is, mégpedig a könyv ára. Postaköltséggel együtt c. 2700 Ft. Érdeklődőknek szívesen ad tájékoztatást a szerkesztő.

Szimuly György

A nemzetközi szakirodalomból

Partimadarak hőmérséklet-függő súlyvesztése a befogást követően

G. Castro - B.A. Wunder - F.L. Knopf

Érdekes vizsgálat látott napvilágot a partimadarak gyűrűzés közbeni súlyváltozásairól egy amerikai ornitológiai szaklapban, melyet a hazai madárgyűrűzők is alkalmazhatnak a terepi munkájuk során.

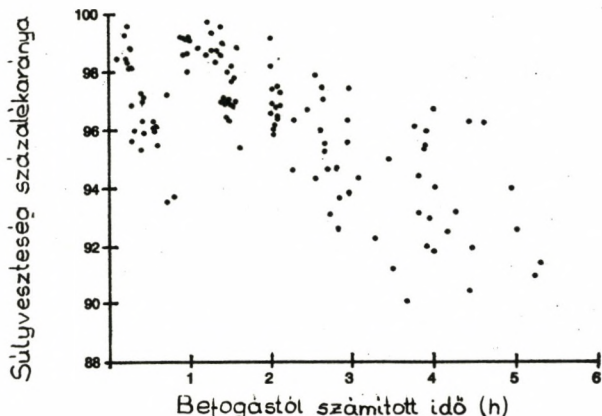
A tanulmányban különböző partimadár-fajok súlyváltozásai, változó hőmérsékletek függvényében kerültek elemzésre 1989 augusztus 19-25 között, az USA középső részén. A vizsgált fajok többsége az amerikai kontinensen él és csak ritka kóborlóknak számítanak Európában, de főként Magyarországon. A következő fajokon végeztek vizsgálatokat: *Calidris minutilla* (72), *Calidris pusilla* (11), *Charadrius vociferus* (10), *Gallinago gallinago* (9), *Tringa solitaria* (7), *Calidris melanotos* (6), *Calidris mauri* (3), *Tringa flavipes* (1), *Actitis macularia* (1).

Mérési eszközként egy szállítható elektromos mérleg szolgált. A madarakat egy vászontetővel ellátott kartondobozban, árnyékos helyen helyezték el. Méréseket a befogástól számított öt percen belül végezték el, majd a madarakat, a befogástól számított 15 perctől 6 óráig tartó időn belül újra mérték, de mindegyiket csak

egyszer, azután szabadon engedték.

A méréseket különböző hőmérsékletekben végezték, lehetőleg minél szélesebb tartományt produkálva. Ezért egy alkalommal egy légkondicionált gépkocsiban is helyeztek el madarakat, hogy alacsonyabb léghőmérsékleten is tudjanak méréseket végezni.

Korábbi elméletek szerint a madarak befogás utáni súlyvesztése függ a madár fajától és a környező hőmérséklettől is. A jelen vizsgálatok azonban kiderítették, hogy ez független a madarak fajától, viszont nagy mértékben függ a hőmérséklettől.

1. ábra. Partimadarak befogás utáni testsúlyvesztése. A grafikon 9 faj 120 mérési adatát szemlélteti. (Fajokat láted fent)

A befogástól számított 6 órán belül a teljes tömeg 10 %-át veszítették el a madarak, melyet kitűnően szemléltet a diagramm is (1. ábra). A súlyvesztés aránya (befogási súly/óra) 1,5 % volt 18-29 °C között. Azonban hirtelen növekedés indult meg 30 °C fölé, megközelítve a befogási súly 8 %-át (33-38 °C között). A befogás és a második mérés közötti időtartam kevesebb volt, mint 6 óra. A legnagyobb súlyvesztést a vízvesztés okozta, mely egyrészt a túlzott felhevülés miatti párolgásból, másrészt az anyagcsereből adódott.

A vizsgálatnak különleges jelentősége van a terepi tanulmányok alkalmazásában, hiszen jelentős súlymennyiség elveszhet néhány perc alatt is, mely torzítja a testsúly pontos mennyiségét. Ezért testsúlyadatokat rögtön a befogás utáni 5 percn belül kell felvenni, kiküszöbölve az ilyen jellegű tévedési lehetőséget.

A tanulmány az amerikai ASSOCIATION OF FIELD ORNITHOLOGIST, INC kiadásában megjelenő *Journal of field ornithology* 1991 nyári számában (Vol.62, No.3) jelent meg.

Szimuly György, 2890 Tata, Ady E. u. 65.

1991-es őszi vonulási összehasonlító táblázatok

E táblázat segítségével egyféle "nem hivatalos" szinkron számlálás eredményeibe nyerhetünk betekintést. A összefoglaló célja, hogy minél részletesebben és minél több területet átfogva adjunk képet az egyes területek vonulási mozgalmáról az ország egész területén. Természetesen minden területet nem tudtunk feltüntetni, így néhol - főként a hortobágyi területeket - összevonva adjuk közre az adatokat.

1991.09.13-15.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
R. avosetta	32	25	-	-	-	-	-	11	12
V. vanellus	1237	1	20	178	-	-	-	-	4
C. minuta	73	-	-	5	-	-	2	-	35
C. ferruginea	90	-	-	-	-	-	-	30	-
C. alpina	402	83	-	43	17	35	8	3	40
P. pugnax	447	21	-	-	-	4	30	30	20
G. gallinago	197	49	-	39	-	56	6	15	31
L. limosa	782	102	-	-	-	-	-	-	15
N. arquata	718	1	3	84	-	-	100	-	270
T. erythropus	775	130	-	166	-	4	15	20	183
T. totanus	21	3	-	-	-	-	2	5	-
T. nebularia	22	-	-	2	9	2	2	-	6
T. glareola	24	-	-	23	-	2	13	10	5

Területek: 1. Hortobágy (Akadémia-h.tó & libanevelő, Arkusi-libanevelő, Csécsi-h.tó & libanevelő, Elepi-h.tó, Fényes, Magdolna, Nyírölapos, Rácokszigete, Virágoskúti-h.tó); 2. Tömörkény, Csaj-tó; 3. Kardoskút; 4. Kis-Sárrét (Biharugrai-h.tó, Körösladány, Köröstarcsa, Zsadány-Begécsi víztározó); 5. Harta-Duna; 6. Naszály-Ferencmajor; 7. Fertőújlak-Mekszikőpuszta; 8. Petőháza, Cukorgyári-ülepítő; 9. Szeged, Fehér-tó + Fertő.

1991.09.20-22.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
R. avosetta	124	58	-	-	1	16	8	-	-
V. vanellus	1635	9	2	16	30	2	75	1	-
C. minuta	25	2	-	6	-	1	26	7	-
C. ferruginea	20	-	-	-	-	25	-	-	-
C. alpina	417	6	10	38	6	5	35	1	-
P. pugnax	87	9	-	31	25	4	20	-	-
G. gallinago	165	9	-	64	2	10	1	2	-
L. limosa	380	2	-	-	-	-	3	-	-
N. arquata	492	-	-	1	100	-	64	-	-
T. erythropus	449	116	2	50	5	20	134	1	-
T. nebularia	6	-	15	11	4	5	6	3	-
T. glareola	5	-	-	2	-	2	1	-	-

Területek: 1. Hortobágy (Angyalháza, Elepi-h.tó, Kónyai-h.tó, Magdolna, Nyírölapos, Virágoskúti-h.tó); 2. Tömörkény, Csaj-tó; 3. Harta-Duna; 4. Naszály-Ferencmajor; 5. Mekszikőpuszta; 6. Petőháza, cukorgyári-tavak; 7. Szeged-Fehér-tó; 8. Szeged-Fertő.

1991.09.29-30.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
R. avosetta	-	-	2	-	-	-	2	-	2
V. vanellus	945	604	270	-	18	7	4	280	30
C. minuta	-	-	-	20	-	8	2	-	1
C. ferruginea	15	-	-	-	-	-	2	-	-
C. alpina	180	38	40	60	61	250	7	4	28
P. pugnax	150	6	60	-	12	10	-	6	-
G. gallinago	52	21	4	-	19	4	1	-	2
L. limosa	2	18	-	-	-	-	-	-	-
N. arquata	235	7	115	3	-	50	-	-	264
T. erythropus	210	233	76	-	277	10	-	344	50
T. totanus	-	-	2	-	-	4	-	-	-
T. nebularia	1	3	1	1	31	3	-	1	-
T. glareola	1	-	1	-	3	-	-	-	2

Területek: 1. Hortobágy (Elepi-h.tó, Magdolna, Nyírölapos); 2. Tömörkény, Csaj-tó; 3. Fábiánsebestyén, Szikkasztó; 4. Harta-Duna; 5. Naszály-Ferencmajor; 6. Fertőújlak-Mekszikópuszta; 7. Petőháza, Cukorgyári-ülepitők; 8. Szeged-Fehér-tó; 9. Szeged-Fertő.

1991.10.11-12.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
R. avosetta	24	-	-	-	-	-	-	-	97
V. vanellus	492	633	2290	125	12	300	22	7	185
C. minuta	15	-	-	-	-	3	17	-	-
C. ferruginea	11	60	-	-	-	-	3	-	-
C. alpina	435	73	156	-	-	200	185	20	373
P. pugnax	167	4	1	-	-	7	8	10	50
G. gallinago	378	1	1	8	-	2	108	-	-
L. limosa	3	-	2	-	-	1	-	-	2
N. arquata	142	8	39	4	89	-	-	1	47
T. erythropus	118	1	571	-	7	150	184	1	1100
T. totanus	4	2	-	-	-	-	-	1	-
T. nebularia	1	-	-	-	-	2	13	-	-
T. glareola	-	-	-	-	-	-	3	2	-

Területek: 1. Hortobágy (Akadémia-h.tó, Csécsi-h.tó, Elepi-h.tó, Kékes-puszta, Magdolna, Nyírölapos, Virágoskúti-h.tó); 2. Tömörkény, Csaj-tó; 3. Biharugrai-h.tó; 4. Pusztaszer, Bűdösszék; 5. Kardoskút; 6. Szakmári-h.tó; 7. Naszály-Ferencmajor; 8. Mekszikópuszta; 9. Szeged, Fehér-tó + Fertő.

1991.10.13-15.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
R. avosetta	75	1	-	-	58	-	-	-	-
V. vanellus	2600	2	220	716	150	420	-	-	200
C. minuta	50	-	-	-	14	-	8	-	-
C. ferruginea	11	-	2	-	3	-	-	2	-
C. alpina	1050	11	-	-	360	-	40	185	250
P. pugnax	236	-	5	-	1	-	-	1	20
G. gallinago	119	44	-	1	10	-	-	77	1
L. limosa	3	-	21	-	-	-	-	-	-
N. arquata	245	-	260	-	20	-	-	1	50
T. erythropus	800	1	4	-	1200	-	-	-	20
T. totanus	1	-	-	-	4	-	-	1	-
T. nebularia	2	-	-	-	2	-	-	25	1
T. glareola	2	-	-	-	-	-	-	3	3

Területek: 1. Hortobágy (Daru-Karinkó, Elepi-h.tó, Halastó, Magdolna, Nyirőlapos, Virágoskúti-h.tó); 2. Tömörkény, Csaj-tó; 3. Pusztaszer, Búdösszék; 4. Kunszentmárton; 5. Szeged, Fehér-tó + Fertő; 6. Dénesmajor; 7. Harta-Duna; 8. Naszály-Ferencmajor; 9. Fertőújlak-Mekszikópuszta.

1991.10.26-28.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
R. avosetta	19	8	-	4	-	-	-	-	-
V. vanellus	610	152	7	118	-	57	4	18	175
C. minuta	5	-	-	-	-	-	-	-	19
C. alpina	570	9	-	170	-	25	2	270	450
P. pugnax	50	4	-	-	-	-	1	15	-
G. gallinago	20	-	2	-	-	-	-	2	-
L. limosa	-	7	-	-	-	-	-	-	-
N. arquata	126	19	-	195	200	-	-	50	74
T. erythropus	838	-	2	30	-	-	-	1	1
T. nebularia	-	-	-	1	-	-	-	-	2

Területek: 1. Hortobágy (Halastó, Virágoskúti-h.tó); 2. Tömörkény, Csaj-tó; 3. Fábiánsebestyén-Szikkasztó; 4. Pálmonostora, Péteri-tó; 5. Kardoskút; 6. Harta-Duna; 7. Naszály-Ferencmajor; 8. Fertőújlak-Mekszikópuszta; 9. Szeged, Fehér-tó + Fertő.

1991.11.09-11.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
R. avosetta	1	-	-	-	-	-	-	-	-
V. vanellus	650	370	26	-	8	250	51	50	130
C. alpina	155	-	-	30	1	6	-	450	236
P. pugnax	11	-1	-	-	-	-	-	-	-
G. gallinago	1	-	-	-	-	-	-	-	2
N. arquata	123	-	54	-	-	6	1	320	26
T. erythropus	11	-	-	-	-	-	-	29	-
T. totanus	1	-	-	-	-	-	-	-	-
T. nebularia	1	-	-	-	-	-	-	-	1

Területek: 1. Hortobágy (Halastó, Virágoskúti-h.tó); 2. Dénesmajori-h.tó; 3. Kardoskút; 4. Harta-Duna; 5. Naszály-Ferencmajor; 6. Fertőújlak-Mekszikópuszta; 7. Sarród, László-major; 8. Szeged, Fehér-tó; 9. Szeged-Fertő.

FAUNISZTIKA

1. oldal

ARANYLÉLE

1991. év

sz. Dátum	Terület/Körzet	Példányszámok							Megfigyelők	
		Hím	Tojó	Ad	Juv	Imm	Pull	Egyeb		Össz.
1 03.06	Harka/Magyarfalva	0	0	0	0	0	0	0	5	Mogyorósi S.
2 03.10	Magdolna/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	3	Tar J.
3 03.12	Daru-Karinkó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	2	Tar J.
4 03.12	Cserebökény	0	0	0	0	0	0	0	1	Dr. Bod P.
5 03.14	Kardoskút	0	0	0	0	0	0	0	160	Kcsedi Z., Juhász T.
6 03.14	Harta/Kékes-puszta	0	0	0	0	0	0	0	120	Berdó J.
7 03.15	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	6	Tar J., Szilágyi A.
8 03.15	Makó/Blaskvics-puszta	0	0	0	0	0	0	0	150	Nagy T., Tokody B., Veprik R.
9 03.16	Bakóc/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	8	Tar J.
10 03.16	Szalmári-h.tó	0	0	0	0	0	0	0	600	Berdó J.
11 03.16	Fábiánsebestyén/Szikasztó	0	0	0	0	0	0	0	4	Dr. Bod P.
12 03.17	Akasztó-puszta	0	0	0	0	0	0	0	22	Berdó J.
13 03.21	Cserebökény	0	0	0	0	0	0	0	126	Dr. Bod P.
14 03.24	Hort/Hortobágy	0	0	0	0	0	0	0	7	Tar J.
15 03.26	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	30	Tar J.
16 03.30	Daru-Karinkó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	110	Kcsedi Z.
17 03.31	Szalmári-h.tó	0	0	0	0	0	0	0	250	Berdó J.
18 03.31	Szeged/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	1	Nagy T., Tokody B., Veprik R.
19 04.01	Daru-Karinkó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	50	Tar J., Szilágyi A.
20 04.01	Szentes/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	21	Dr. Bod P.
21 04.02	Daru-Karinkó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	48	Kcsedi Z.
22 04.07	Szalmári-h.tó	0	0	0	0	0	0	0	40	Berdó J.
23 04.09	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	1	0	0	0	0	1	Kcsedi Z.
24 04.14	Szalmári-h.tó	0	0	0	0	0	0	0	120	Berdó J.
25 04.26	Kardoskút/Fehértó	0	0	0	0	0	0	0	82	Békési HCS.
26 09.04	Szabadszállás/Zab-szék	0	0	0	0	0	0	0	1	Boros K.
27 09.15	Zsadány/Begécsi-h.tó	0	0	0	0	0	0	0	1	Békési HCS.
28 09.28	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J., Szilágyi A.
29 10.05	Hortobágy/Halastó	0	0	0	0	0	0	0	1	Emri T.
30 10.06	Akasztó-puszta/+ h.tó	0	0	0	0	0	0	0	1	Berdó J.
31 10.12	Büdösszék/Pusztaszter	0	0	0	0	0	0	0	2	Tajti L.
32 10.13	Hortobágy/Halastó	0	0	0	0	0	0	0	6	Zeke T.
33 10.21	Büdösszék/Pusztaszter	0	0	0	0	0	0	0	2	Tajti L.
34 10.21	Szeged/Fehér-tó	0	0	0	0	0	0	0	1	Nagy T.
35 10.26	Hortobágy/Halastó	0	0	0	0	0	0	0	1	Kcsedi Z. és tsai
36 11.09	Hortobágy/Halastó	0	0	0	0	0	0	0	3	Emri T.
37 11.10	Kardoskút/Fehértó	0	0	0	0	0	0	0	4	Békési HCS.
38 11.16	Klepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	10	Tar J.
39 11.20	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	55	Tar J.
40 11.21	Kardoskút/Fehértó	0	0	0	0	0	0	0	8	Békési HCS.
41 11.23	Ohati-tavak/Egyek	0	0	0	0	0	0	0	2	Emri T.
42 11.23	Szeged/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	6	Nagy T., Ampovics Zs
43 11.30	Szeged/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	4	Nagy T., Ampovics Zs

Ssz.	Dátum	Terület/Körzet	Példányszámok							Megfigyelők	
			Hím	Tojó	Ad	Juv	Imm	Pull	Egyeb		Ossz.
1	09.04	Fülöpzsállás/Kelemen-szék	0	0	0	0	0	0	0	1	Boros E.
2	09.06	Fülöpzsállás/Kelemen-szék	0	0	0	0	0	0	0	2	Boros E.
3	09.07	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	9	0	0	0	9	Écsedi Z., Tar J., Szilágyi A.
4	09.08	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	5	Écsedi Z., Tar J., Szilágyi A.
5	09.09	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	8	0	0	0	8	Écsedi Z.
6	09.09	Klepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	4	Tar J., Szondi L.
7	09.09	Mekszikópuszta	0	0	0	0	0	0	0	1	Fersch-Mogyorósi, Pellingner
8	09.10	Klepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	4	0	0	0	4	Écsedi Z., Szondi L., Szilágyi A., Tar J.
9	09.11	Klepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	4	Tar J., Szondi L.
10	09.11.	Fülöpzsállás/Kelemen-szék	0	0	0	0	0	0	0	6	Boros E.
11	09.11	Mekszikópuszta/Papréti	0	0	0	0	0	0	0	4	Hadarics-Mogyorósi, Pellingner
12	09.12	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	16	0	0	0	16	Écsedi Z., Tar J.
13	09.12	Fülöpzsállás/Kelemen-szék	0	0	0	0	0	0	0	2	Boros E.
14	09.13	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	2	0	0	0	2	Écsedi Z., Tar J.
15	09.13	Fülöpzsállás/Kelemen-szék	0	0	0	0	0	0	0	6	Boros E.
16	09.14	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	16	0	0	0	16	Écsedi Z.
17	09.14	Csécsi-libanevelő/Hortobágy	0	0	0	0	0	0	0	7	Emri T.
18	09.14	Klepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	3	Tar J.
19	09.15	Zsadány/Begécsi-h.tó	0	0	0	0	0	0	0	2	Békési HCS.
20	09.15	Szeged/Fehér-tó	0	0	0	2	0	0	0	2	Nagy T., Veprik R.
21	09.17	Szeged/Fehér-tó	0	0	0	1	0	0	0	1	Nagy T., Veprik R.
22	09.18	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	10	Tar J.
23	09.20	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	3	Tar J.
24	09.22	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	4	0	0	0	4	Écsedi Z.
25	09.22	Klepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	2	Tar J.
26	09.22	Szeged/Fehér-tó	0	0	0	3	0	0	0	3	Nagy T.
27	09.23	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	2	0	0	0	2	Écsedi Z.
28	09.24	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	9	0	0	0	9	Écsedi Z.
29	09.25	Klepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	3	Tar J.
30	09.27	Mekszikópuszta	0	0	0	0	0	0	0	1	Pellingner A.
31	09.28	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	9	Tar J., Szilágyi A.
32	09.29	Tömörkény/Csaj-tó	0	0	0	0	0	0	0	3	Dr.Bod P.
33	09.29	Klepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	4	Tar J., Szilágyi A.
34	09.29	Szeged/Fertő	0	0	0	2	0	0	0	2	Nagy T.
35	10.01	Tömörkény/Csaj-tó	0	0	0	0	0	0	0	3	Dr.Bod P.
36	10.01	Szeged/Fertő	0	0	0	1	0	0	0	1	Nagy T.
37	10.05	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	2	0	0	0	2	Écsedi Z., Harangi M., Szilágyi A., Tar J.
38	10.05	Hortobágy/Halastó	0	0	0	1	0	0	0	1	Emri T.
39	10.06	Szeged/Fertő	0	0	0	2	0	0	0	2	Nagy T., Forró Cs.
40	10.09	Mekszikópuszta	0	0	0	0	0	0	0	2	Pellingner A.
41	10.12	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	1	0	0	0	1	Écsedi Z., Tar J., Szilágyi A.
42	10.12	Mekszikópuszta/Nyéki-szállás	0	0	0	0	0	0	0	2	Pellingner A.
43	10.12	Szeged/Fertő	0	0	0	2	0	0	0	2	Nagy T., Forró Cs., Barkóczi Cs.
44	10.13	Tömörkény/Csaj-tó	0	0	0	0	0	0	0	3	Dr.Bod P.
45	10.13	Szeged/Fertő	0	0	0	2	0	0	0	2	Nagy T., Tokody B., Veprik R., Barkóczi Cs.
46	10.15	Szeged/Fertő	0	0	0	2	0	0	0	2	Nagy T.
47	10.18	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	1	0	0	0	1	Écsedi Z., Tar J.

Sz.	Dátum	Terület/Körzet	Példányszámok							Megfigyelők	
			Hím	Tojó	Ad	Juv	Imm	Pull	Egyeb		Össz.
1	05.04	Hort-libanevelő/Hortobágy	0	0	1	0	0	0	0	1	Kcsedi Z. és L., Szilágyi A., Tar J.
2	05.04	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J., Szilágyi A.
3	05.04	Szeged/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	2	Nagy T., Veprik R., Forró Cs.
4	05.10	Szeged/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	1	Nagy T., Veprik R., Forró Cs.
5	05.18	Szeged/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	1	Nagy T., Forró Cs.
6	05.18	Szeged/Fehér-tó	0	0	0	0	0	0	0	1	Nagy T., Forró Cs.
7	07.30	Hortobágy/Halastó	0	0	1	0	0	0	0	1	Tar A.
8	08.30	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	2	0	0	0	2	Kcsedi Z., Tar J., Szondi L.
9	09.02	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	2	0	0	0	2	Zeke T.
10	09.05	Mekszikópuszta	0	0	0	1	0	0	0	1	Pellinger A. ..
11	09.07	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	2	0	0	0	2	Kcsedi Z., Tar J., Szilágyi A.
12	09.08	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	5	Kcsedi Z., Tar J., Szilágyi A.
13	09.09	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	7	0	0	0	7	Kcsedi Z.
14	09.09	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J., Szondi L.
15	09.09	Fábiánsebestyén/Szikkasztó	0	0	0	0	0	0	0	1	Dr. Bod P.
16	09.10	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	1	0	0	0	1	Kcsedi Z., Szondi L., Szilágyi A., Tar J
17	09.11	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J., Szondi L.
18	09.11	Harta/Duna	0	0	0	0	0	0	0	1	Berdó J.
19	09.11	Mekszikópuszta/Papré	0	0	0	1	0	0	0	1	Hadarics-Mogyorósi, Pellinger
20	09.12	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	4	0	0	0	4	Kcsedi Z., Tar J.
21	09.12	Harta/Duna	0	0	0	0	0	0	0	1	Berdó J.
22	09.13	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	4	0	0	0	4	Kcsedi Z., Tar J.
23	09.13	Harta/Duna	0	0	0	0	0	0	0	1	Berdó J.
24	09.13	Fülöpszállás/Kelemen-szék	0	0	0	0	0	0	0	1	Boros E.
25	09.14	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	4	0	0	0	4	Kcsedi Z.
26	09.20	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J.
27	09.22	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	1	0	0	0	1	Kcsedi Z.
28	09.22	Harta/Duna	0	0	0	0	0	0	0	1	Berdó J.
29	09.23	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	1	0	0	0	1	Kcsedi Z.
30	09.24	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	1	0	0	0	1	Kcsedi Z.
31	10.06	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	7	Kcsedi Z., Tar J.
32	10.11	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	8	Tar J., Szondi L.
33	10.12	Szalmári-h.tó	0	0	0	0	0	0	0	3	Berdó J.
34	10.13	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	7	Tar J.
35	10.14	Hortobágy/Halastó	0	0	0	0	0	0	0	2	Tar J.
36	10.18	Virágoskúti-h.tó/Balmazújváros	0	0	0	1	0	0	0	1	Kcsedi Z., Tar J.
37	10.19	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	4	0	0	0	4	Kcsedi Z., Tar J.

Ssz.	Dátum	Terület/Körzet	Példányszámok							Megfigyelők	
			Hím	Tojó	Ad	Juv	Imm	Pull	Egyeb		Ossz.
1	03.24	Tömörkény/Csaj-tó	0	0	0	0	0	0	0	2	Dr. Bod P.
2	03.31	Szeged/Fehér-tó	0	0	0	0	0	0	0	1	Nagy T., Tokody B., Veprik R.
3	04.01	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	2	Tar J., Szilágyi A.
4	04.02	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	2	Kecsed Z.
5	04.03	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	2	Szilágyi A., Béke Cs.
6	04.05	Magdolna/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Szilágyi A.
7	04.05	Szeged/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	2	Nagy T.
8	04.06	Magdolna/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Szilágyi A.
9	04.07	Magdolna/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J., Szondi L.
10	04.07	Szeged/Fehér-tó	0	0	0	0	0	0	0	2	Nagy T.
11	04.08	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	3	Kecsed Z.
12	04.10	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	3	Kecsed Z.
13	04.14	Szarvas/Horváthpusztai-h.t	0	0	0	0	0	0	0	1	Békési HCS.
14	04.16	Sarkad/Cukorgyári-telepítő	0	0	0	0	0	0	0	1	Békési HCS.
15	04.20	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Kecsed Z.
16	04.20	Szeged/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	3	Nagy T., Veprik R., Forró Cs.
17	04.21	Hort/Hortobágy	0	0	0	0	0	0	0	2	Tar J.
18	04.25	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J.
19	04.26	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	4	Szilágyi A.
20	04.26	Akasztó/Miklapuszta	0	0	0	0	0	0	0	4	Nagy T.
21	04.26	Akasztó/Halastavak	0	0	0	0	0	0	0	1	Nagy T.
22	04.27	Hort/Hortobágy	0	0	0	0	0	0	0	3	Kecsed Z., Béke Cs., Szilágyi A.
23	04.27	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	4	Kecsed Z., Béke Cs., Szilágyi A.
24	06.10	Szeged/Fertő	0	0	0	0	0	0	0	1	Nagy T., Veprik R., Forró Cs.
25	06.19	Nagyszik/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J., Szilágyi A.
26	06.23	Tömörkény/Csaj-tó	0	0	0	0	0	0	0	1	Dr. Bod P.
27	07.02	Gátér/Fehér-tó	0	0	0	0	0	0	0	1	Dr. Bod P.
28	07.19	Magdolna/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Szilágyi A.
29	07.19	Magdolna/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J.
30	07.20	Magdolna/Balmazújváros	0	0	0	0	0	0	0	1	Tar J.
31	07.20	Fábiánsebestyén/Szikkasztó	0	0	0	0	0	0	0	1	Dr. Bod P.
32	07.23	Alomzug/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	2	Kecsed Z., Szondi L.
33	07.25	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	6	Kecsed Z., Szondi L., Szilágyi A., Béke
34	08.06	Fábiánsebestyén/Szikkasztó	0	0	0	0	0	0	0	2	Dr. Bod P.
35	08.17	Elepi-h.tó/Nagyhegyes	0	0	0	0	0	0	0	1	Kecsed Z., Szondi L., Szilágyi A., Tar J.
36	08.21	Szeged/Fehér-tó	0	0	0	0	0	0	0	2	Nagy T., Forró Cs., Molnár Z.
37	08.22	Fábiánsebestyén/Szikkasztó	0	0	0	0	0	0	0	6	Dr. Bod P.
38	08.27	Gátér/Fehértó	0	0	0	0	0	0	0	1	Dr. Bod P.
39	09.02	Fábiánsebestyén/Szikkasztó	0	0	0	0	0	0	0	2	Dr. Bod P.
40	09.09	Fábiánsebestyén/Szikkasztó	0	0	0	0	0	0	0	2	Dr. Bod P.

~~~~~

FELHÍVÁS A SZERZŐKHOZ

Mint azt már korábban említettük a cikkek kézzel és géppel egyaránt írhatók és a terjedelemben sincs megkötés. Azonban egy kérésünk mégis van az írások elkészítésével kapcsolatban, mégpedig az, hogy cikkek, vagy hosszabb lélegzetű tanulmányok után mindig legyen egy tömör összefoglaló, mely angol fordításra kerül. Ha valakinek nyelvi nehézségei vannak, bátran írhatja magyarul is! Előre is köszönjük.

~~~~~

Adatközlőinkhez

1991-ben a legtöbb területről begyűjtöttük az adatokat, melyeket számítógépre is vittünk. Szinte minden adatszolgáltató kézhezkapta a saját adatait tartalmazó számítógépes listát is. 1992-ben is szeretnénk minél több helyről bekérni az adatokat, melyek megküldésére két egyszerű lehetőség is van, hiszen egy év adatit ki-gyűjteni és főleg kiírni nem egy hálás feladat. A két lehetőség közül az egyik a vízi és pusztai felmérőlapok partimadaras vonatkozású oldalának kitöltése úgy, hogy az üres oszlopokat további oszlopokra osztjuk, melyek mind egy megfigyelési napot jelölnek. Ezután már csak a példányszámot kell a faj neve mellé írni. Természetesen egy lap csak egy terület adatit tartalmazhatja. Ez az egyszerűbb!

A másik módszer a faj nevét egy számmal helyettesíteni, mely a Keve-féle Nomenclatorban megtalálható fajok neve előtt található számmal kell, hogy azonos legyen. Ezután a szám mellé már csak a példányszámot kell beírni - pl. bíbic=120 - 2500 pd.

kis lile=124 - 12 stb.

Kérjük, hogy az adatokat folyamatosan küldjék, a könnyebb munka érdekében, a szerkesztő címére.

~~~~~

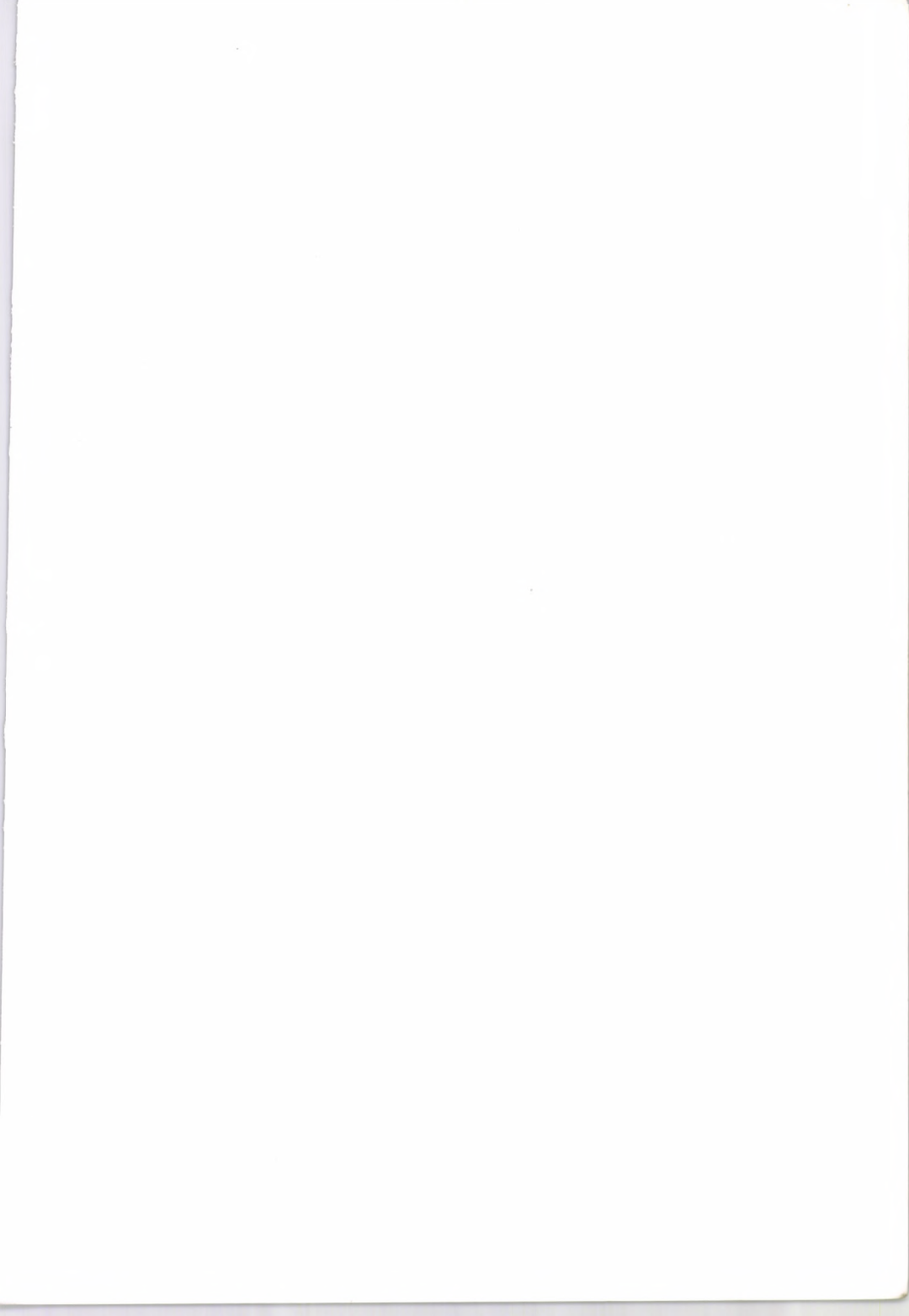
Figyelem !

Mint azt bizonyára észrevették a lap külalakja kissé megváltozott, hiszen ezt a számot már nyomdai úton állítottuk elő. Ez sajnos a lap árának emelkedésével is jár, de csak csekély mértékben. Egyenlőre továbbra is önerőből készül a lap, melyet a jövőben támogatásokból szeretnénk továbbvinni. A lap terjedelme is bővült, a sok érdeklődő és lelkes Tagtársunknak köszönhetően. A lap ára 60 Ft lesz. A megrendeléseket és a pénzt postai utalványon kérjük a szerkesztő címére megküldeni: Szimuly György, 2890 Tata, Ady E. u. 65.

~~~~~

Tartalomjegyzék

A szerkesztőtől.....	3
Bemutatózik: a WSG.....	4
Berdó József: Székiésér (<i>Glareola pratincola</i>) fészkelése Harta- Akasztó pusztán.....	8
Boros Emil: A limikolakutatás lehetőségei a jövőben.....	6
Boros Emil: Újabb lilebíbic (<i>Chettusia gregaria</i>) előfordulása Magyarországon.....	8
Ecsedi Zoltán: Havasi partfutó (<i>Calidris alpina</i>) szokatlan he- lyen való megjelenése.....	10
Ecsedi Zoltán: 1992-es tavaszi-nyári limikola vizsgálat az EK- Hortobágyon.....	18
Felhívások.....	41
dr.Hadarics Tibor, Mogyorósi Sándor, Pellingner Attila: Partima- darak vonulása a mekszikópusztai élőhelyrekonstrukciós te- rületen.....	15
Kaczkó Adám: 1992-es tavaszi limikola-vonulás Kardoskúton.....	25
Dr.Kovács Gábor: Az 1992-es partimadárvonulás a Hortobágyon....	22
Dr.Kovács Gábor: Utmutató pólingfajok terepi felismeréséhez....	14
Nagy Tamás: Apró partfutó (<i>Calidris minuta</i>) telelése.....	10
Nagy Tamás: Gólyatöcsők (<i>Himantopus himantopus</i>) késői előfor- dulása.....	7
Puskás Lajos: Előhelyek ökológiai bemutatása: <i>Kistelek- Millerszék</i>	13
Dr.Székely Tamás, Noszály Gábor, Lengyel Szabolcs: A széki lile project.....	5
Szilágyi Attila: Terekcankó (<i>Xenus cinereus</i>) megfigyelése Tisza- súly határában.....	11
Szimuly György: A nemzetközi szakirodalomból.....	32
Szimuly György: 1991-es őszi vonulásösszehasonlító táblázatok....	34
Szimuly György: Faunisztikai adatsor.....	37
Szimuly György: Könyvajánlat.....	32
Szimuly György: Partimadarak külföldi megkerülései - Kistestü liléink.....	31
Szimuly György: Ritka partimadarak Magyarországon.....	28
Tar János: Bibic (<i>Vanellus vanellus</i>) fészkenek sikeres áttele- pítése.....	9
Tar János: Részleges albinó réti cankó (<i>Tringa glareola</i>) megfi- gyelése az EK-Hortobágyon.....	11
Tartalomjegyzék.....	42
Zeke Tamás: Festett pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>) megfi- gyelése.....	11

Készült a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Komárom-
Esztegom megyei csoportja és a Wader Study Group éves
konferenciájának támogatásával